

La revisió de textos escrits

Joan Costa Carreras

PID_00190567

Índex

Introducció	5
Objectius	7
1. Conceptes bàsics per a la revisió de textos escrits	9
1.1. Autoria institucional o individual	9
1.2. Fases de la revisió	9
1.3. Tipus d'intervenció	10
1.4. Prioritats en la revisió	10
1.5. La revisió en els diferents estadis d'edició del text	10
2. La revisió de textos escrits	14
2.1. Textos concebuts originalment com a escrits	15
2.1.1. Textos per a ser llegits	15
2.1.2. Textos per a ser llegits com si s'escoltessin	22
2.1.3. Textos per a ser llegits com si algú pensés	24
2.2. Transcripcions de textos orals	25
2.2.1. Transcripcions fidels	25
2.2.2. Reformulacions de textos orals	26
2.3. Signes i tècniques de correcció dels textos escrits	29
2.3.1. Els signes de correcció d'originals	29
2.3.2. La tècnica de correcció d'originals	30
3. Els principals materials de consulta per a la revisió de textos escrits	33
3.1. La importància dels materials de consulta en la revisió de textos	33
3.1.1. Autoritat	33
3.1.2. Objectius	34
3.1.3. Informació	36
3.2. Els principals materials de consulta per a la revisió d'originals ...	37
3.2.1. Diccionaris	37
3.2.2. Materials no lexicogràfics	42
3.2.3. Obres de referència en toponímia	46
3.3. Els principals materials de consulta per a la revisió de proves d'impremta	47
4. Les convencions gràfiques	48
4.1. Tipus de lletra	48
4.2. Partició i separació de mots a final de ratlla	50
4.3. Els signes de puntuació i altres signes gràfics	51

4.4. Les majúscules i les minúscules	55
4.5. Les abreviacions	59
4.6. Els noms propis estrangers d'alfabets no llatins	66
4.7. Les expressions numerals	68
4.8. Les referències bibliogràfiques	70
4.9. Recursos per a evitar la redacció sexista	72
5. La revisió de proves d'impremta	78
Exercicis d'autoavaluació	85
Solucionari	92
Glossari	101
Bibliografia	102

Introducció

El mòdul “La revisió de textos escrits” té com a contingut el coneixement dels conceptes, els materials i les tècniques necessaris per a aprendre a revisar els textos escrits d’acord amb la norma oficial de l’Institut d’Estudis Catalans i l’adequació a la situació comunicativa en què s’han redactat.

Per poder assolir aquest coneixement, partim dels conceptes que ja heu après en altres assignatures de la carrera de Filologia Catalana. Concretament:

- Del mòdul “Fonaments de l’expressió oral i escrita” de l’assignatura *Llengua Catalana I*.
- Del mòdul “Varietats funcionals i registres orals” de l’assignatura *Llengua Catalana III*.
- Del bloc “L’edició de textos catalans contemporanis” de l’assignatura *Aspectes de filologia catalana: Edició de textos catalans*.
- Dels mòduls “Pompeu Fabra i la codificació del català: difusió interrompuda”, “L’estat actual de la llengua normativa” i “L’estandardització del català avui” de l’assignatura *Anàlisi de la normativa catalana*.

Pel que fa a la relació d’aquest mòdul amb els altres d’aquesta assignatura, cal tenir en compte les observacions següents:

- Com heu vist en el mòdul “L’assessorament lingüístic i la dinamització de l’assessorament”, la revisió d’un text és una activitat sovint condicionada per factors extralingüístics.
- La creixent diversitat d’àmbits d’ús del català fa que la revisió de textos no es pugui limitar a l’aplicació de la dicotomia *correcte-incorrecte*.
- Com veureu en el mòdul “La revisió de textos orals”, la majoria de textos orals que es revisen són reproduccions de textos escrits.

Per tant, en resum, aquesta assignatura és, d’una banda, una **aplicació pràctica** de molts conceptes que heu vist en aquelles assignatures i, de l’altra, un **coneixement de conceptes, materials i tècniques per a revisar els textos escrits**.

L'enfocament del mòdul, doncs, és fonamentalment pràctic: els pocs conceptes teòrics necessaris són sistemàticament exemplificats en fragments de text i el gruix del mòdul està constituït per exercicis d'aplicació. Per a fer els exercicis haureu de consultar els principals materials de consulta –diccionaris, gramàtiques i manuals d'estil–, alguns dels quals també els analitzem.

El mòdul comença amb una exposició dels **conceptes bàsics** per a la revisió de textos escrits. En el segon apartat, definim la revisió de textos escrits i presentem amb exemples i exercicis la **diversitat textual** segons les relacions del text escrit que cal revisar amb una possible versió oral prèvia o no. En el tercer apartat, podreu conèixer els principals **materials de consulta** necessaris per a la revisió de textos escrits mitjançant unes pràctiques perquè els manegeu. En l'apartat següent, aprendreu mitjançant unes pràctiques les principals **convencions gràfiques**. A continuació, hi ha un apartat de pràctiques de revisió integral de textos, és a dir, revisareu textos tant des del punt de vista lingüístic com des del punt de vista convencional. Finalment, en l'últim apartat aprendreu l'objectiu, els instruments i les tècniques de **revisió de proves d'impremta** mitjançant unes pràctiques de comparació de proves amb els seus originals corresponents.

Objectius

Els objectius d'aquest mòdul són, en general, conèixer i saber aplicar els conceptes relacionats amb el procés d'edició dels textos escrits i els conceptes sociolingüístics i convencionals relacionats amb la revisió de textos escrits, i conèixer i saber utilitzar els materials de consulta adequats per a la revisió de textos escrits.

Més concretament, els objectius d'aquest mòdul són els següents:

1. Conèixer el procés d'edició dels textos escrits.
2. Conèixer les funcions de les principals convencions gràfiques pertinents per a la revisió de textos escrits.
3. Conèixer l'autoritat, els objectius i la informació dels principals materials de consulta per a la revisió d'originals i de proves d'impremta.
4. Saber aplicar els conceptes de la lingüística textual i de la sociolingüística a la revisió de textos escrits.
5. Conèixer i saber aplicar els objectius, els instruments i les tècniques de la revisió de textos originals.
6. Saber aplicar les principals convencions gràfiques a la revisió de textos escrits.
7. Saber utilitzar els principals materials de consulta per a la revisió de textos escrits.
8. Conèixer i saber aplicar l'objectiu, els instruments i les tècniques de la revisió de proves d'impremta.
9. Conèixer i saber aplicar els signes necessaris per a la revisió de proves d'impremta.

1. Conceptes bàsics per a la revisió de textos escrits

D'acord amb el que exposen Costa i Nogué (2006), Mestres i altres (2009), i Pujol i Solà (2011), les intervencions en un text escrit poden dependre dels factors que detallem a continuació: l'autoria institucional o individual, les fases de la revisió, els tipus d'intervenció, les prioritats en la revisió i els diferents estadis d'edició del text.

1.1. Autoria institucional o individual

Segons que l'autor, entès com a responsable intel·lectual del text, sigui **institucional** o **individual**, el revisor pot intervenir en l'original més o menys. Són autors institucionals, entre altres, un diari o una unitat de l'Administració. Generalment aquestes institucions tenen un **llibre d'estil**, que defineix aspectes convencionals que les identifiquen però també adopta determinades solucions lingüístiques respecte al corpus normatiu oficial. Els textos publicats per aquests autors són escrits per **redactors** individuals, que s'han de subjectar a les directrius del llibre d'estil; i la feina de revisió d'aquests textos consisteix a fer complir aquestes directrius.

A diferència dels redactors institucionals, anònims, l'autor **individual** és el responsable intel·lectual del text, cosa que es manifesta en el fet que el signa. És el cas dels autors literaris o dels col·laboradors dels diaris. En aquests casos, la feina de revisió de l'original consisteix bàsicament a esmenar errors clars i a aplicar les convencions bàsiques que marca l'editorial o la institució que edita el text.

1.2. Fases de la revisió

Un segon aspecte important en la revisió de textos és la necessitat de seguir metòdicament les **fases** següents:

1. És convenient, en primer lloc, llegir el text –si és llarg almenys una bona part– per a deduir-ne la varietat i el registre, l'estratègia comunicativa –com ara garantir l'ús d'un o més tipus textuals– i fer-se una idea de quines poden ser les dificultats recurrents –com ara, l'ús sistemàtic i correcte de la terminologia en textos especialitzats. Aquesta **lectura prèvia** permet de prendre decisions globals i anar-les aplicant al llarg de la revisió.

2. Durant la fase pròpiament de **revisió**, és útil d'anotar en un full a part els dubtes relatius al contingut, a l'estil o a tot allò que el revisor no pugui assegurar que és un error clar que cal esmenar.

Lectures recomanades

Joan Costa; Neus Nogué (coord.) (2006). *Curs de correcció de textos orals i escrits. Pràctiques autocorrectives* (3a. ed. rev.). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Direcció General de Política Lingüística / Eumo.

Josep Maria Mestres i altres (2009). *Manual d'estil: la redacció i l'edició de textos* (4a. ed. rev. i ampl.). Barcelona: Eumo / Universitat de Barcelona / Rosa Sensat / Universitat Pompeu Fabra.

Josep Maria Pujol; Joan Solà (2011). *Ortotipografia: manual de l'autor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic* (3a. ed.). Barcelona: Educaula.

3. A continuació, és convenient de fer un repàs de les esmenes introduïdes per a assegurar-ne la **coherència**.

4. Finalment, cal retornar el text a l'autor perquè analitzi les esmenes i per a comentar-li els possibles dubtes. (Quan l'autor és institucional, hi ha una persona autoritzada per la institució per a prendre aquestes decisions.)

1.3. Tipus d'intervenció

Revisar un text no consisteix només a vetllar perquè s'adeqüi a la normativa i a la situació comunicativa. Comporta vigilar altres aspectes.

Cal identificar la mena de text que hem de revisar, ja que pot ser molt rellevant controlar-ne els **aspectes estructurals**. Textos com ara llibres de text tenen una complexitat estructural que exigeix que es controlin aspectes com: la coherència en l'ús convencional dels signes de puntuació, la correspondència exacta entre la numeració i els títols a l'índex i al cos del text, la coherència en el sistema de citacions, remissions i notes, la coherència en el sistema de referències bibliogràfiques, etc.

Igualment important és assegurar la coherència dels **aspectes gràfics** del text, com ara la grafia dels noms propis estrangers –*Bajtín, Bajtin, Bakhtin, Bakhtín?*–, dels neologismes –*topicalization/topicalització?*– o de les abreviacions –*Sprep/Sprep?*–; regularització de l'ús de les majúscules –*Modernisme/modernisme?*–; etc.

Una altra feina del revisor d'un text és col·laborar a la **coherència en el contingut**. Diem *col·laborar*, perquè no necessàriament el revisor és un especialista en el tema del text. Però l'ha de llegir atentament i marcar qualsevol redacció que pugui ser un error de concepte o una incoherència, per exemple, perquè l'autor la repassi.

1.4. Prioritats en la revisió

Però sovint cal establir **prioritats** en les intervencions sobre el text. Circumstàncies com una qualitat lingüística o gràfica insuficient de l'original, o la urgència de lliurament, imposen de vegades la decisió de fer unes intervencions mínimes, com ara vigilar només l'ortografia, o saltar-se alguna de les fases o intervencions que hem descrit anteriorment.

1.5. La revisió en els diferents estadis d'edició del text

Fins fa pocs anys, un text seguia un procés d'**edició** que anava de la seva presentació com a original mecanografiat fins a la seva impressió. En aquest pro-

cés hi havia uns estadis molt definits: el text **original**, les primeres proves d'impremta o **galerades**, i les segones proves d'impremta o **compaginades**.

Aquest procés ha quedat lleument modificat des de la substitució de les màquines d'escriure pels ordinadors, ja que cada vegada és més freqüent treballar alhora sobre textos reproduïts en paper i sobre una còpia en disquet. Per tant, la revisió es pot fer **sobre paper** o **en pantalla**. El primer tipus de revisió és imprescindible en textos molt llargs i permet de traslladar les observacions a l'autor; el segon és més àgil i és adequat per a textos curts d'autoria institucional.

L'objectiu de la revisió i els materials, els recursos i les tècniques per a fer-la són diferents en cada estadi.

Vegem ara el procés d'edició i què s'ha de controlar en cada estadi. D'acord amb el que exposen Mestres i altres (2000, pàg. 21-36 i 73-81) i Pujol i Solà (1995, pàg. 377-394), els textos editats segueixen els passos que es detallen a continuació.

Estadi d'edició del text	Aspectes que cal revisar
Original mecanografiat Text model per a la composició	El concepte o contingut L'estil
Original per a edició electrònica Text preparat amb un processador de text i lliurat en suport magnètic	Correcció gramatical Uniformitat de convencions Coherència estructural Característiques de composició tipogràfica

En seria un exemple el fragment següent:

«El Modernisme, moviment artístic de principi del segle XIX, va tenir

[1] [2]

[3]

molta influència a Catalunya. En efecte, el modernisme, representa

[4]

[2]

l'obertura a Europa de l'art català, de la qual el país ha viscut tot el segle XX.

A diferència d'Espanya, Catalunya conserva moltes mostres d'art

[1]

modernista. [...]»

En aquest fragment il·lustrem alguns aspectes que el revisor d'estil hauria de resoldre. Són:

[1] La regularització de l'inici dels paràgrafs, o entrat o sense entrar. Seria una regularització de l'estructura del text. Suposem que decidim no entrar-lo.

[2] La regularització de l'ús de la majúscula o minúscula en el mot *modernisme*. Seria una regularització de convencions. Suposem que decidim escriure'l amb majúscula inicial.

[3] L'esmena d'un error de contingut: el Modernisme sorgeix a final del segle XIX. Si el revisor n'està segur pot esmenar-ho directament.

[4] Esmena de la grafia *influencia* per la grafia normativa *influència*. Seria una esmena de correcció gramatical.

Un cop fetes aquestes tasques, cal indicar característiques de composició tipogràfica, com la família de la lletra (Times, etc.), el cos de la lletra (10, 11, 12, etc.), l'interlineat, etc. Acostuma a fer aquesta feina una persona diferent del revisor d'estil.

Estadi d'edició del text	Aspectes que cal revisar
Primeres proves o galerades	Fidelitat de la galerada respecte a l'original Característiques de la compaginació

Observem ara una possible galerada del fragment que hem vist abans:

Original	Galerada
«El Modernisme, moviment artístic de final del segle XIX, va tenir molta influència a Catalunya. En efecte, el Modernisme, representa l'obertura a Europa de l'art català, de la qual el país ha viscut tot el segle XX. A diferència d'Espanya, Catalunya conserva moltes mostres d'art modernista. [...]»	«El Modernisme, moviment de [1] final del segle XIX, va tenir molta influència a Catalunya. En eefcte, el [2] modernisme, representa l'obertura a [3] Europa de l'art català, de la qual el país ha viscut durant tot el segle XX. [4] A diferència d'Espanya, Catalunya conserva moltes mostres d'art modernista. [...]»

El revisor de galerades ha de detectar qüestions com les que indiquem:

[1] La supressió del mot *artístic*.

[2] L'error de picatge en el mot *eefcte*.

[3] El manteniment de la minúscula inicial en el mot *modernisme*.

[4] L'addició del mot *durant*, inexistent a l'original.

Estadi d'edició del text	Aspectes que cal revisar
Segones proves o compaginades	Compliment de les característiques de compaginació

Observem ara una possible compaginada composta a partir de la galerada anterior:

Galerada	Compaginada
<p>«El Modernisme, moviment de [1]</p> <p>final del segle XIX, va tenir molta influència a Catalunya. En eefcte, el [2]</p> <p>modernisme, representa l'obertura a [3]</p> <p>Europa de l'art català, de la qual el país ha Viscut durant tot el segle XX. [4]</p> <p>A diferència d'Espanya, Catalunya Conserva moltes mostres d'art modernista. [...]»</p>	<p><i>Cap. 1 Uns mots inicials</i></p> <p>[1]</p> <p>«El Modernisme, moviment artístic de final del segle XIX, va tenir molta influència a Catalunya. En efecte, el modernisme, representa l'obertura a [2]</p> <p>Europa de l'art català, de la qual el país ha viscut tot el segle XX.</p> <p>A diferència d'Espanya, Catalunya conserva moltes mostres d'art modernista. [...]»</p> <p>1</p> <p>[3]</p>

El revisor de compaginades ha de detectar qüestions com les que indiquem:

[1] La correlació de la capçalera de les pàgines.

[2] El manteniment d'errors de la galerada. Caldria posar amb majúscula la lletra inicial del mot *Modernisme*.

[3] La numeració de les pàgines.

Els tres estadis d'edició que vénen a continuació s'allunyen molt de la revisió lingüística, i, per tant, ens limitem a esmentar-los sense comentar-los ni exemplificar-los.

Estadi d'edició del text	Aspectes que cal revisar
<p>Fotolits o pel·lícules</p> <p>Ozalids o oxàliques</p> <p>Proves de capella</p>	<p>Qualitat de la impressió</p> <p>Col·locació dels elements de la publicació</p> <p>Tiratge dels colors</p>

Aquests estadis comporten una sèrie d'operacions –algunes en pantalla, algunes sobre paper–, que es poden dur a terme amb programes d'autoedició com ara l'InDesign o el QuarkXPress.

2. La revisió de textos escrits

En l'apartat anterior hem presentat les circumstàncies extralingüístiques que condicionen la revisió d'un text escrit: el tipus d'autor, les fases que s'han de seguir, aspectes que cal controlar, prioritats que sovint cal establir i els estadis de l'edició del text.

En aquest apartat, aprofundirem alguns dels aspectes bàsics de la revisió de textos originals, i d'altres –com els materials de consulta necessaris i les principals convencions gràfiques–, els tractarem monogràficament en els apartats següents. Aquest aprofundiment, el fareu sobretot amb exercicis per a practicar la revisió de textos escrits.

Revisar un original, com ja hem apuntat, és, d'una banda, controlar-ne l'adequació a la **normativa oficial** i a la **situació comunicativa**; de l'altra, assegurar-ne la **coherència gràfica i estructural**. Secundàriament, la revisió també comporta marcar els possibles errors o lapsus conceptuals. I, encara, en el cas de la revisió de traduccions, cal controlar solucions relatives a la feina de traduir, com ara si cal donar l'equivalent en metres d'una distància expressada en iardes a l'original.

Parlar de textos escrits és referir-se a una casuística extensa, si tenim en compte tres dels quatre factors definitoris dels registres: poden ser de **formalitat** alta o baixa; de **propòsit** objectiu o subjectiu, de **tema** específic o general. Pel que fa al **canal**, òbviament, són només escrits. Però això no vol dir que aquest factor no generi diversitat, ja que les relacions entre textos orals i escrits són moltes, com ja heu pogut veure en el mòdul de “La revisió de textos orals”.

En un esquema molt difós en sociolingüística, Michael Gregory i Susan Carroll (1986) estableixen una tipologia textual segons el canal en què els textos arriben al receptor. En aquesta tipologia, Gregory i Carroll identifiquen tres grans grups de textos: els orals espontanis, els escrits per a ser llegits i els orals no espontanis.

En aquest mòdul, només tindrem en compte el segon grup, ja que els textos espontanis ho són justament perquè no són controlats, i els orals no espontanis –majoritàriament reproduccions de textos prèviament escrits–, ja els treballareu en el mòdul de “La revisió de textos orals”.

Per tant, treballarem en aquest mòdul els **textos escrits per a ser llegits**. Però també treballarem una categoria no prevista per Gregory i Carroll: els **textos escrits que són transcripcions de textos orals**.

Lectures complementàries

Michael Gregory; Susan Carroll (1986). *Lenguaje y situación. Variedades de lenguaje y sus contextos sociales*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica.

Així, doncs, la diversitat textual que treballarem és la següent:

Textos per a ser llegits en veu baixa

1. Textos concebuts originalment com a escrits
 - 1.1. Textos per a ser llegits
 - 1.1.1. Subtitulació per a sords a la televisió
 - 1.2. Textos per a ser llegits com si s'escoltessin
 - 1.3. Textos per a ser llegits com si algú pensés
2. Transcripcions de textos orals
 - 2.1. Transcripcions fidels
 - 2.1.1. Estrictes
 - 2.1.2. Laxes
 - 2.2. "Reformulacions"

Vegem ara la definició i unes mostres de cada tipus de text amb exemples dels problemes que poden plantejar des del punt de vista de la revisió.

2.1. Textos concebuts originalment com a escrits

Ens referim en aquest epígraf al que tradicionalment s'entén per *text escrit*: un text que des del principi ha estat redactat.

2.1.1. Textos per a ser llegits

La majoria de textos escrits i de fragments de textos escrits són redactats pensant que la persona destinatària els llegirà en veu baixa sense compartir la lectura amb ningú. Un diari, una carta, un treball acadèmic o els fragments narratius d'una novel·la, són en general exemples d'aquest tipus. Per tant, han de complir els requisits gramaticals, textuals i sociolingüístics propis d'aquest canal:

- sintaxi controlada i complexa, i lèxic precís i variat;
- tendència a la impersonalitat;
- informació seleccionada, estructurada i sense repeticions;
- referències endofòriques freqüents i elements paralingüístics escassos.

Fixem-nos en el fragment següent:

"*estàndard *m LING* [...] Segons Paul Garvin, l'estàndard es caracteritza per dues propietats: l'estabilitat flexible –que el fa susceptible d'adaptar-se a les innovacions sense alterar l'equilibri del sistema– i la intel·lectualització –que fa possible l'expansió de tots els recursos expressius necessaris–."

(Isidor Marí i Maïans, 1993. "Estàndard". *Gran enciclopèdia catalana*, Suplement volum 25. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, pàg. 180.)

Veiem en aquest fragment una sintaxi planificada, sobretot per mitjà de la puntuació: l'ús dels dos punts per a introduir els exemples, cada un dels quals porta un incís entre guions. El lèxic és precís (*propietats, sistema*). La impersonalitat es manifesta per l'ús de la tercera persona. La selecció de la informació consisteix a fer la definició estrictament ne-

cessària dels termes comentats. Com a referències endofòriques hi trobem el relatiu *que* (anàfora de *estabilitat flexible* primer i d'*intel·lectualització* després) i el pronom *el* (anàfora d'*estàndard*).

Per tant, la revisió de textos escrits generalment consisteix a vetllar perquè l'adequació, la coherència, la cohesió i la gramàtica siguin les pròpies dels textos monogestionats autònoms de la situació comunicativa, és a dir, dels textos que l'emissor dona per acabats quan els ha produït i pretén que siguin entesos en qualsevol lloc i en qualsevol moment.

Un text per a ser llegit, però, pot ser la traducció d'un original en una altra llengua. Aleshores heu de tenir en compte, a més del que acabem de dir, que la traducció sigui fidel a l'original. I si, com comença a ser habitual, la traducció es fa amb l'ajuda d'un sistema de traducció automàtica, cal vigilar altres aspectes, que ara comentarem.

Fixem-nos en el fragment original (columna de l'esquerra) i la traducció que n'ha fet un sistema de traducció automàtica (columna de la dreta):

E S T A T U T O S	I E L S T A T O T O S
<p>CAPITULO PRIMERO</p> <p><i>Denominación, fines, domicilio y ámbito territorial de acción.</i></p> <p>Artículo 1º.- Se constituye en la ciudad de Barcelona la Asociación que se denominará Asociación de Trabajadores e Inmigrantes Marroquíes en Cataluña, A.T.I.M.CA que se regirá por los presentes Estatutos, con pleno sometimiento a la Constitución de 27 de diciembre de 1978 y al resto del Ordenamiento jurídico y regulará sus actividades de conformidad con lo previsto en la Ley 7/1997, de 18 de junio, de Asociaciones (DOGC 2423, de 1 de julio).</p> <p>Artículo 2º.- Son fines de la Asociación la cooperación de todos sus socios en orden al bien común, la defensa de sus intereses generales, la elevación de su nivel cultural y su grado de integración en la sociedad española, la búsqueda de soluciones profesionales y laborales de sus socios, la cooperación para lograr el pleno desarrollo de los derechos básicos constitucionalmente reconocidos para todos los socios en el ámbito de acción de la Asociación.</p> <p>Para llevar a cabo sus fines, establecerá la Asociación un gabinete permanente de asesoramiento, orientación, defensa legal y jurídica e información para todos aquellos aspectos relacionados con la llegada, situación, residencia, acceso al trabajo, retorno y cualquier otra circunstancia de los extranjeros e inmigrantes, en el ámbito de acción de la Asociación.</p> <p>La Asociación podrá organizar conferencias, sesiones de trabajo, cursillos, cursos, proyecciones, encuentros, concursos, mesas redondas y otros de análogo carácter para el completo desarrollo de sus fines.</p> <p>Queda excluido todo ánimo de lucro.</p>	<p>CAPITULO PRIMER</p> <p><i>Denominació, finalitats{finals}, domicili i àmbit territorial d'acció.</i></p> <p>Article 1r.- Es constitueix <u>en</u> la ciutat de Barcelona <u>la</u> <u>Asociación</u> que es denominarà Associació de Treballadors i <u>Inmigrantes Marroquines</u> a Catalunya, A.T.I.M.CA[ø] que es regirà pels presents Estatuts, amb plena submissió a la Constitució de 27 de desembre de 1978 i a la resta de l'Ordenament jurídic i regularà les seves activitats de conformitat amb <u>el</u> <u>previst</u> en la Llei 7/1997, de 18 de juny, d'Associacions (DOGC 2423, d'1 de juliol).</p> <p>Article 2n.- Són <u>finalitats{finals}</u> de l'Associació la cooperació de tots els seus socis <u>en ordre al ben</u> comú, la defensa dels seus interessos generals, l'elevació del seu nivell cultural i el seu grau d'integració en la societat espanyola, la recerca de solucions professionals i laborals dels seus socis, la cooperació per aconseguir el ple desenvolupament dels drets bàsics constitucionalment reconeguts per a tots els socis en l'àmbit d'acció de l'Associació.</p> <p>Per dur a terme les seves <u>finalitats{finals}</u>, <u>establirà l'Associació</u> un gabinet permanent d'assessorament, orientació, defensa legal i jurídica i informació per a tots aquells aspectes relacionats amb l'arribada, situació, residència, accés al <u>treball{feina}</u>, retorn i qualsevol altra circumstància dels estrangers i <u>inmigrantes</u>, en l'àmbit d'acció de l'Associació.</p> <p>L'Associació podrà organitzar conferències, sessions de treball, curssets, cursos, projeccions, <u>trobades{encontres}</u>, concursos, taules rodones i d'altres d'<u>anàleg</u> <u>caràcter</u> per al <u>complet desenvolupament</u> de les seves <u>finalitats{finals}</u>.</p> <p>En queda <u>exclós</u> tot ànim de <u>lucrí</u>.</p>

Com es pot veure la versió del sistema de traducció automàtica està lluny de poder-se considerar un text definitiu. Vegem-ne els problemes (que hem subratllat):

a) Equivalències estranyes: *I E L S T A T O T O S*, *lucrí*.

b) Fragments sense traduir: *CAPITULO, Asociación, Immigrantes*.

c) Dobles equivalències: *finalitats[finals], treball[feina], trobades[encontres]*.

d) Calcs: *en la ciutat, la (Asociación), de conformitat amb el previst, en ordre al, establirà l'Associació [ordre dels elements], d'anàleg caràcter [ordre dels elements], complet desenvolupament [ordre dels elements]*.

e) Errors de l'original sense esmenar: *Asociació de Treballadors i Immigrants Marroquines a Catalunya, A.T.I.M.CA[ø] que...*

f) Equivalències inadequades: *Marroquines, al ben comú*.

g) Grafies no normatives: *exclós*.

Quan reviseu, doncs, una traducció feta per ordinador, l'heu de llegir ben atentament.

Subtitulació per a sords a la televisió

Actualment, és habitual que certs programes televisius siguin subtitulats perquè les persones sordes els puguin seguir. La **subtitulació** consisteix a donar amb textos breus la informació que alhora es dóna oralment.

El fet de donar de forma escrita la mateixa informació que al mateix temps es dóna oralment obliga a reescriure el text originari tenint en compte unes restriccions tècniques. D'una banda, el lector és també espectador, i el text no li ha d'impedir veure la imatge i, de l'altra, donar-li una informació il·legible o incomprendible és el mateix que no donar-la-hi. L'editor de subtítols ha de saber, primer que res, quina velocitat d'aparició i quin nombre de caràcters resulten llegibles per a saber quanta informació escrita pot col·locar que resulti efectivament llegible.

Per això la reescriptura en subtítols del text escrit per a ser dit es basa en tres **operacions**, que són, per aquest ordre: *abreviació, síntesi i supressió*.

Alguns manuals distingeixen dues **tècniques d'edició**:

1) La *tècnica del "llapis vermell"*, consistent a suprimir paraules o frases del text originari.

2) La *tècnica de la "reescriptura"*, consistent a reelaborar-lo.

La primera resulta més pràctica per al treball amb ordinador. De fet, es poden combinar les dues.

D'acord amb les *Orientacions per a l'edició de textos* del Teleservei de Televisió de Catalunya, elaborades per Anna Vallès, les operacions esmentades consisteixen en les actuacions següents.

Lectures complementàries

Televisió de Catalunya.
Àrea d'Informatius.
Teleservei (teletext de TVC)
(1993). *Subtitulació per a sords dels Telenotícies de TVC. Orientacions per a l'edició de textos*. [s. ll.]: [s. n.], 29 pàg.

a) Abreviació

Aprofitant les convencions més divulgades entre la majoria de la població, es poden utilitzar **sigles, abreviatures, símbols internacionals i expressions numèriques** que permeten d'abreujar la forma del text sense modificar-ne el contingut. Com que hi ha diverses opcions, cal **triar unes convencions determinades i aplicar-les de manera uniforme**.

En el cas dels numerals cardinals se solen escriure amb xifres els números a partir del 10, a excepció dels decimals, percentatges o quantitats de mesura. Vegem-ne uns exemples:

Hi ha tres nois al carrer. Hi ha hagut 12 morts. El 15% dels vots.	Una temperatura de 14°. Un noi de 13 anys. Els anys 80.
--	---

En parlar de milions, se solen evitar els zeros en expressions com:

17 milions de pressupost.

I no s'usen les xifres en frases fetes: *Li va cantar les quaranta*.

b) Síntesi

Es pot dir el mateix de manera més breu triant les formes més breus i simples quan tenim diverses possibilitats per al mateix significat.

• Lèxic

Es poden triar els sinònims més curts valorant en cada cas que no s'alteri el significat i evitant que una aplicació sistemàtica empobreixi excessivament el text. Els casos més freqüents són els següents.

a) Verbs característics dels gèneres informatius:

Formes que cal evitar	Formes preferibles
declarar, manifestar, assenyalar, indicar, expressar	dir
efectuar, elaborar, produir, realitzar, ocasionar	fer
percebre, presenciar, advertir, contemplar, descobrir, observar	veure

b) Verbs acabats en *-itzar*:

Formes que cal evitar	Formes preferibles
regularitzar obstaculitzar utilitzar	regular impedir usar

c) Adverbis acabats en *-ment*:

Formes que cal evitar	Formes preferibles
possiblement, probablement únicament, solament, exclusivament antigament, anteriorment	potser només abans

d) Conjuncions:

Formes que cal evitar	Formes preferibles
juntament amb, conjuntament amb, alhora que no obstant això, a pesar d'això, així i tot, al contrari	i però

e) Preposicions:

Formes que cal evitar	Formes preferibles
en referència a , pel que fa a, amb relació a en absència de	sobre sense

• *Sintaxi*

Cal procurar de fer servir les estructures més curtes. Els casos més freqüents són els següents.

a) Es poden transformar les frases de relatiu en sintagmes preposicionals, aposicions o adjectius.

Formes que cal evitar	Formes preferibles
El preacord a què van arribar dijous passat...	El preacord de dijous...
El contracte, que tindrà una durada de 18 mesos, és...	El contracte, de 18 mesos, és...
En un acte en què han participat 2.000 persones...	En un acte davant 2.000 persones...

b) Les oracions de relatiu també es poden reduir recorrent a un participi o una preposició.

Formes que cal evitar	Formes preferibles
La proposta que havien presentat els sindicats	La proposta presentada pels sindicats / La proposta dels sindicats

c) Sempre que sigui possible es triaran els relatius simples en comptes dels compostos.

Formes que cal evitar	Formes preferibles
Els jugadors, els quals s'entrenen...	Els jugadors, que s'entrenen...

d) Es poden fer servir les construccions verbals, que solen ser més curtes que les nominals.

Formes que cal evitar	Formes preferibles
<i>Les dues parts han mantingut una reunió a les vuit.</i>	Les dues parts s'han reunit a les vuit.
Els sindicats podrien decidir la desconvocatòria de la vaga.	Els sindicats podrien desconvocar la vaga.

e) Cal evitar les construccions negatives quan es pot expressar el mateix de forma positiva.

Formes que cal evitar	Formes preferibles
No és infreqüent trobar jubilats per allà. No veig tan impossible arribar-hi.	Sovint s'hi troben jubilats. Veig possible arribar-hi.

c) *Supressió*

- S'eliminen els sintagmes que no formen part de l'oració principal i que no aporten informació significativa:

Formes que cal evitar	Formes preferibles
D'alguna manera, la situació empitjorava. En general, plovia al vespre.	La situació empitjorava. Plovia al vespre.

- També s'eliminen els incisos explicatius, que normalment van entre comes, si no resulten rellevants, i els fragments que es poden sobreentendre.

Formes que cal evitar	Formes preferibles
Ha vingut la dependenta, la del matí, a veure'm. S'han mostrat en contra de l'aplicació de la pena de mort. La pel·lícula es va estrenar ahir a la nit.	Ha vingut la dependenta a veure'm. S'han mostrat en contra la pena de mort. La pel·lícula es va estrenar ahir.

- S'eviten les repeticions. Quan n'hi ha en dues frases consecutives, en podem fer una sola frase:

Formes que cal evitar	Formes preferibles
La comissió analitza el futur del conflicte. Un futur que depèn de l'assemblea de demà.	La comissió analitza el futur del conflicte, que depèn de l'assemblea de demà.

- S'eliminen les redundàncies:

Formes que cal evitar	Formes preferibles
Una dona de 43 anys d'edat. De moment, encara no se saben les causes de l'accident.	Una dona de 43 anys. De moment, no se saben les causes de l'accident. Encara no se saben les causes de l'accident.

Vegeu ara uns quants exemples de subtitulació (fragments marcats amb una S) juntament amb el fragment corresponent del guió (fragments marcats amb una G):

1. *Nissaga, l'herència*. Capítol 10. Telesèrie

G	[Seqüència 1 Sala casa gran. Nit Mateu truca a Alexandre Mateu, neguitós, marca un número de telèfon.] Mateu: Alexandre? Sóc jo. Sí, ja ho sé... Però et necessito. (...) No és cap broma. Vine cap aquí tan aviat com puguis. Ha de ser ara! No hi ha ningú a la casa. Estem sols. (...) D'acord. No triguis. [Penja. L'odi i la ràbia es marquen en la seva expressió.]
S	
2	00:02:39:13 Alexandre? Sóc jo. 00:02:43:14 Sí, ja ho sé... Però et necessito.
3	00:02:43:21 No és broma. Vine tan aviat com puguis. Ara! No hi ha ningú a casa. 00:02:49:24
4	00:02:53:09 D'acord. No triguis. 00:02:55:09

2. *A l'ombra de la gran guerra (1918)*. Documental

G	[1918 - GUIÓ DE LOCUCIÓ PROGRAMA Núm. 9 ADÉU A LES ARMES] [02:00: CARETA] [02:40: SUBTÍTOL] [02:45: EL BARÓ ROIG ÉS ABATUT] [02:48] L'any 1918 la Gran Guerra creava i destruïa mites i herois... L'aviació ja no era sols una arma per observar els moviments de les tropes de terra. Havia arribat l'hora del combat aeri. I els pilots lluitaven al cel. Aquell any va desaparèixer una llegenda de l'aviació. El Baró Roig, tenia només 26 anys. Es deia Manfred Von Richthofen. El dia 22 d'abril va ser abatut en territori francès, a la vall del riu Somme. El popular aviador pilotava el famós fokker triplà de color vermell amb el qual havia mantingut batalles aferrissades contra els pilots aliats. Aquells combats aeris eren gairebé una lluita cos a cos entre els aviadors. L'enemic havia de caure cosit a bales per les metralladores o amb l'avió en flames si li perforaven el dipòsit de combustible. Al Baró Roig, li va tocar caure després d'haver abatut més de 80 pilots enemics.
---	---

5		
1	00:02:45:20 00:02:50:22	L'any 1918 la Gran Guerra creava i destruïa mites i herois.
2	00:02:51:03 00:02:56:05	L'aviació ja no era sols una arma per observar les tropes de terra.
3	00:02:56:11 00:02:59:11	Havia arribat l'hora del combat aeri.
4	00:02:59:18 00:03:04:09	Aquell any va desaparèixer una llegenda de l'aviació: El Baró Roig.
5	00:03:04:15 00:03:08:10	Tenia només 26 anys. Es deia Manfred Von Richthofen.
6	00:03:08:16 00:03:14:12	El 22 d'abril va ser abatut França, a la vall del riu Somme.
7	00:03:14:17 00:03:19:08	El popular aviador pilotava el famós fokker triplà de color vermell
8	00:03:19:14 00:03:23:19	amb el qual havia mantingut batalles aferrissades contra els aliats.
9	00:03:24:00 00:03:29:00	Aquells combats aeris eren una lluita cos a cos entre els aviadors.
10	00:03:29:06 00:03:33:12	L'enemic havia de caure cosit a bales per les metralladores
11	00:03:33:17 00:03:38:08	o amb l'avió en flames, si li perforaven el dipòsit.
12	00:03:38:15 00:03:43:17	El Baró Roig va caure després d'abatre més de 80 pilots enemics.

2.1.2. Textos per a ser llegits com si s'escoltessin

Molts textos són escrits per ser llegits individualment en veu baixa, però pretenen reflectir les característiques comunicatives, textuais i gramaticals dels textos orals espontanis. Ens referim, per exemple, als diàlegs de novel·la.

En aquests textos el principi de la versemblança obliga a intentar reproduir una situació comunicativa espontània, entre uns personatges d'una certa condició social, edat, instrucció, que es barallen, intenten lligar, etc. A diferència dels diàlegs de teatre, que són rebuts pels destinataris dits com si no fossin escrits i amb tota la informació no verbal transmesa pels actors, en els diàlegs de novel·la tota la informació no verbal rellevant l'ha de donar per escrit l'autor: indicacions del to de veu, mirades, gestos, etc.

Aquests textos, malgrat ser escrits i controlats, pretenen reproduir les característiques dels orals espontanis:

- sintaxi no controlada i simple, i lèxic vague i repetitiu;
- tendència a la subjectivitat;
- informació poc seleccionada, no estructurada i amb reformulacions;
- referències exofòriques freqüents i elements paralingüístics abundants.

Fixem-nos en el fragment següent:

[A]– Déu meu, mare, quina pudor. Se'm cargola l'estómac.

[B]– Que vols que hi tornem, al carrer? Vols que aquell policia et torni a enxampar-te.

[...] Un cambrer, que els havia estat observant, va preguntar burleta des de l'ombra.

[C] – Sí?

[A] – Jo prendré un cafè –va dir l'Ignatius pomposament–. Un cafè de xicoira amb llet calenta.

[C] – Només hi ha instantani –va dir el cambrer.

[A] – No m'ho podria beure –va dir l'Ignatius a la seva mare–. És una porqueria.

[B] – Bé, doncs pren-te una cervesa. No et matarà pas.

[A] – M'inflaré.

[B] – Jo vull una Dixie 45 – va dir la senyora Reilly al cambrer.

[C] – I el senyor? –va demanar el cambrer amb una veu engolada i afectada–. Què desitjaria, el senyor?

[B] – Dongui-li una Dixie també.

[A] – Potser no m'ho beuré –va dir l'Ignatius quan el cambrer va anar a obrir les cerveses.

[B] – No podem està'ns aquí de franc, Ignatius.”

(Fragment de John Kennedy Toole (1980). *A confederacy of dunces*. Traducció al català de Maria-Antònia Oliver (1988). *Una conxorxa d'enzes*. Barcelona: Pòrtic, 1988, pàg. 19-20.)

Aquest fragment conté dos diàlegs: un entre els personatges A i B, fill i mare, i un altre, entre aquests personatges i un cambrer (personatge C). El primer pressuposa un registre subjectiu informal genèric i el segon, que és una relació cambrer-client, exigeix un registre objectiu més aviat formal i més aviat específic.

El diàleg entre mare i fill és clarament subjectiu: tots dos usen la primera persona i es tu-tegen. I el parlar de la mare queda caracteritzat com a col·loquial amb trets com el pleonasme “*et torni a enxampar-te*”, el mot *enxampar* o les formes verbals *dongui* i *està'ns*, en comptes de les formes normatives o formals “*et torni a enxampar*” o “*torni a enxampar-te*”, *aturar*, *doni* i *estar-nos*; o per la tematització a la dreta de *al carrer* a la frase “*Que vols que hi tornem, al carrer?*”. En les intervencions del cambrer, en canvi, el tractament és de vostè i les intervencions són les rutinàries en la relació cambrer-client.

La coherència recolza en determinats moments en el coneixement compartit entre els personatges: per exemple, que una Dixie 45 és una cervesa –encara que després el narrador hi faci referència.

Pel que fa a la cohesió, entre mare i fill abunden les referències exofòriques: el fill diu “quina pudor”, sensació només perceptible per als presents on són els personatges; la mare parla d’“aquell policia”, referència que només podem entendre completament si sabem què ha passat abans, o diu “no podem està'ns aquí”, element díctic per excel·lència. I els abundants elements paralingüístics presents en la interacció entre els personatges, els ha de donar el narrador: l'Ignatius ensuma “sorllosament” i fa “ganyotes” o parla “pomposament”; el cambrer pregunta “burleta” o demana “amb una veu engolada i afectada”.

En conseqüència, en la **revisió dels textos llegits com si s'escoltessin** heu de vetllar perquè l'adequació, la coherència, la cohesió i la gramàtica del text siguin les pròpies de la situació comunicativa en què l'autor els situa.

2.1.3. Textos per a ser llegits com si algú pensés

Un tipus específic de text oral espontani és el constituït pels pensaments que tots tenim quan estem sols. Podem discutir fins a quin punt són orals, ja que generalment no són més que reflexions interiors; però hi ha un discurs mental, i sovint aquest discurs s'oralitza encara que no tinguem ningú que ens escolti. Per tant, a diferència dels anteriors són en principi monòlegs o, si més no, diàlegs amb nosaltres mateixos, en els quals fem d'emissor i receptor successivament. Aquest monòlegs han estat posats sovint en boca de personatges de novel·la.

Com el cas anterior, aquests textos, malgrat ser escrits i controlats, pretenen reproduir les característiques dels orals espontanis:

- sintaxi no controlada i simple, i lèxic vague i repetitiu;
- informació poc seleccionada, no estructurada i amb reformulacions.

Amb algunes diferències:

- La subjectivitat n'és un tret inevitable.
- Les referències exofòriques poden no ser tan freqüents i els elements paralingüístics no tan abundants, sobretot si es construeix un monòleg interior, sense oralitzar

Vegem el fragment següent:

“La Mila pensà, tot caminant capbaixa:

– Qui li [sic] hagués dit, pobre pastor, quan fa pocs dies me contava tota aquella història, que aviat l'esquellinc assenyalaria la seva mort mateixa! No han pas estat falòrnies aquesta vegada... Vet aquí la desgràcia complerta ja!... Ve-te'l aquí... ve-te'l aquí!...”

(CATALÀ, Víctor [Caterina Albert] (1979). *Solitud*. Barcelona: Edicions 62, pàg. 193.)

Veiem la subjectivitat en l'ús de la primera persona; hi trobem les referències exofòriques *fa pocs dies* i *aquí*; tenim la combinació pronominal col·loquial *li* –de fet, hauria de ser *l'hi*– per la normativa *li ho*; la intercalació de l'exclamació *pobre pastor*; els punts suspensius, que donen idea d'un discurs no planificat.

En conseqüència, en la **revisió dels textos llegits com si algú pensés** heu de vetllar perquè l'adequació, la coherència, la cohesió i la gramàtica del text siguin les pròpies de la situació comunicativa en què l'autor els situa.

2.2. Transcripcions de textos orals

No tots els textos que llegim en veu baixa són originalment textos redactats. En molts àmbits és freqüent la transcripció d'intervencions orals, com en les universitats que estudien la llengua oral, en els diaris quan publiquen entrevistes o en institucions on es facin reunions de les quals es redacten actes.

Distingim entre **transcripcions fidels**, en les quals, l'objectiu, principal o secundari, és reflectir l'adequació, la coherència, la cohesió i la gramàtica dels textos orals, i **reformulacions**, en les quals l'objectiu fonamental és transmetre el contingut semàntic de les intervencions, i el manteniment de les característiques comunicatives, textuais i gramaticals orals és irrellevant, i fins i tot podria dificultar la lectura del text.

2.2.1. Transcripcions fidels

Entre les transcripcions fidels de textos orals, fem la distinció que comentem a continuació.

Transcripcions fidels estrictes

Són transcripcions que intenten reflectir el mínim detall comunicatiu, textual o lingüístic del text oral, ja que l'objectiu de la transcripció és establir un corpus per analitzar la llengua oral. Així, per exemple, es transcriu el to de la veu, les pauses i la fonètica.

Vegeu el fragment següent:

“326. {[kostoníka](??)}– per la seva part– ha afegit que a finals de segle vint– l'estat serbi– no té– degudament censats els seus ciutadans\ i això– és molt greu\ ja que apareixen {en\ a(??)} les llistes ciutadans– ja morts– o bé– nounats\” (195-200)

(Transcripció ortogràfica d'un text de tema genèric, escrit per ser dit, de tenor informatiu i de to formal, amb una extensió de 6.338 mots, per a l'assignatura *Variació i registres* del programa de doctorat Variació en el llenguatge (1991-1993) de la Universitat de Barcelona.)

Com es pot veure, s'usen una sèrie de convencions per reproduir fidelment el discurs oral. No tractarem aquesta mena de transcripcions, ja que per definició queden excloses d'una revisió normativa.

Transcripcions fidels laxes

Són transcripcions que intenten transmetre el contingut informatiu de les intervencions i que reproduïxen aspectes comunicatius, textuais o lingüístics orals

només si són especialment rellevants per a la comprensió del text o de l'actitud de l'emissor. Així, per exemple, en la transcripció d'entrevistes pot ser rellevant transcriure que l'entrevistatriu o fa un determinat gest quan respon; o en la transcripció de les intervencions dels diputats del Parlament de Catalunya, pot ser pertinent consignar-hi que l'hemicicle aplaudeix,riu o protesta.

Vegeu el fragment següent:

“Colin Thubron, viatger anglès

“Viatjar és perdre's en el paisatge”

Núria Navarro. L'ENTREVISTA

- Anglaterra ha donat viatgers llegendaris. ¿És cosa de l'alimentació?
- (Riu.) Té a veure amb l'educació. Gairebé tots els cronistes de viatges anglesos que conec han estudiat en col·legis privats... (Fa un posat seriós.) Han estat separats dels seus pares des dels 7 anys. Afectivament pot resultar negatiu, però aconsegueix potenciar l'autosuficiència i la confiança.

[...]

(Manipulació de l'entrevista apareguda al diari *El Periódico* (18/5/2000, pàg. 9).)

La informació que l'entrevistadora dóna entre parèntesis té a veure amb l'actitud de l'entrevistat respecte a la pregunta i a la seva resposta. Però també els tres punts suspensius ens indiquen que l'entrevistat fa una pausa abans de continuar.

En conseqüència, en la **revisió de transcripcions fidels laxes** heu de vetllar perquè l'adequació, la coherència, la cohesió i la gramàtica del text siguin les pròpies de la situació comunicativa en què l'emissor parla.

2.2.2. Reformulacions de textos orals

Són transcripcions que intenten reproduir el contingut del text oral sense respectar cap marca d'oralitat, si no és el cas de possibles citacions literals. Són exemples d'aquestes transcripcions les actes de reunions, les declaracions incloses en notícies, les ressenyes de parlaments, etc.

Aquests textos són llegits, doncs, com uns textos monogestionats autònoms de la situació comunicativa, i l'actitud amb què s'han de revisar és la mateixa que la que cal tenir davant dels textos escrits per ser llegits en veu baixa.

Vegeu el fragment següent:

“‘Llibre d'estil' per a l'Institut

En la seva voluntat d'avançar cap a la creació d'un català estàndard consensuat que satisfaci el màxim nombre d'usuaris, l'IEC no solament ha decidit crear el fòrum virtual amb els experts, sinó que, per mitjà del nou Sereiec, també es proposa elaborar 'un *Llibre d'estil* de la casa que sigui permanentment renovable', diu Joan Martí, segons el qual en l'actualitat 'hi ha massa llibres d'estil que sovint diuen el mateix'. [...] D'altra banda, el nou organisme dirigit

per Joan Martí es proposa engegar ja dins d'aquest any 2000 cursos adreçats al mateix col·lectiu d'especialistes.”

Diari *Avui* (núm. 8.122, 18/5/2000, pàg. 41)

Observem d'entrada que, en rigor, aquest fragment consisteix majoritàriament en una reformulació del periodista a partir de les declaracions dels responsables de l'IEC, però també inclou citacions literals, que són transcripcions fidels laxes. Les decisions dels revisors del diari comencen per decisions com les següents:

– Grafia *Sereiec* l'acrònim de Se[rvei de] R[elacions] E[xtérieurs de l']IEC), que el declarant devia només pronunciar i que potser l'IEC grafia SEREIEC.

– Grafia *Llibre d'estil* (amb majúscula inicial i cursiva, com si en fos el títol) el document que pensa elaborar aquesta institució, el qual potser només és designat genèricament *llibre d'estil* i, per tant, hauria d'anar en lletra rodona i sense majúscula inicial.

Els fragments reformulats reflecteixen, doncs, la interpretació que l'autor de la reformulació fa de les paraules dites per l'emissor primer del text oral.

La **revisió de reformulacions de textos orals** coincideix, doncs, amb la revisió de textos escrits: consisteix a vetllar perquè l'adequació, la coherència, la cohesió i la gramàtica siguin les pròpies dels textos monogestionats autònoms de la situació comunicativa.

Activitat 1

A partir de la lectura del text “Introducció a la correcció de textos”, que trobareu a la web de l'assignatura, i del que heu après en assignatures anteriors de la carrera, llegiu els enunciats següents i raoneu si són veritables o falsos. Poseu una V al costat dels primers i una F al costat dels segons.

1. La societat catalana ja disposa d'una varietat estàndard establerta.
2. Cal esmenar qualsevol tret col·loquial de qualsevol text.
3. La revisió dels textos escrits ha de ser sempre més estricta normativament que la dels orals.
4. Tota la literatura es fa en varietat estàndard.
5. En les societats modernes, els registres tendeixen a ser més nombrosos.
6. Els factors que defineixen els registres són el tema del text, la formalitat, el canal oral o escrit i l'objectiu de l'emissor.
7. *Normativa* i *estàndard* són dos conceptes sinònims.
8. En la llengua catalana, les varietats geogràfiques són dialectes de la llengua estàndard.
9. La normativa catalana s'ha basat només en el criteri de l'autoritat de l'Institut d'Estudis Catalans.
10. La normativa catalana s'ha basat només en un criteri geogràfic.
11. La normativa catalana s'ha basat només en un criteri literari.
12. La normativa catalana s'ha basat només en la llengua de les classes superiors.
13. La normativa catalana s'ha basat només en un criteri lògic.

14. Revisar un text és aplicar-hi només les normes explícites de l'Institut d'Estudis Catalans.
15. Qui revisa un text està sempre autoritzat a esmenar qualsevol error de contingut del text sense consultar-ne l'autor.
16. Els aspectes de coherència formal d'un text no tenen gens d'importància.

Activitat 2

Llegiu atentament el fragment de l'esquerra i classifiqueu-lo d'acord amb la tipologia de textos escrits que hem explicat.

Un cop classificat, compareu-lo amb el text de la dreta, que n'és una versió manipulada, i classifiqueu les diferències entre totes dues versions, segons que tinguin a veure amb l'adequació, la coherència, la cohesió, la normativa o els aspectes convencionals.

Si el text de la dreta, la versió manipulada, fos el resultat d'haver revisat el text de l'esquerra, acceptaríeu cap de les diferències com una esmena necessària? Quina o quines? Per què?

Text real publicat	Versió manipulada
<p>El règim pren el control de Studio B, "acusada d'incitar a l'enderrocament violent del poder legal"</p> <p>Milosevic confisca la televisió i la ràdio més importants de l'oposició</p> <p><i>Els moviments prodemocràtics serbis comencen a Belgrad una mobilització general contra "l'estat d'excepció i la dictadura"</i></p> <p>Redacció – BELGRAD</p> <p>El president iugoslau, Slobodan Milosevic, va assestar ahir el cop de gràcia a l'últim gran mitjà de comunicació que no li era fidel. De matinada, un centenar de policies emmascarats van entrar a la seu de Studio B, l'emissora de televisió de l'alcaldia de Belgrad (controlada per l'oposició) i, després d'expulsar-los, van informar els treballadors que la cadena acabava de ser confiscada pel govern.</p> <p>La mesura ha suposat també el silenciament de la ràdio B2-92, nom amb què es va rebatejar la més popular de les ràdios independents, B92, que des que va ser prohibida, l'abril de 1999, treballava sota el paraigua de Studio B.</p> <p>El decret censurador –signat pels viceprimers ministres serbis, Vojislav Seselj i Milovan Bojic, i llegit en el butlletí informatiu de la nova Studio B– justifica la intervenció contra la cadena pel fet de "difondre crides públiques a enderrocar per mitjans violents el poder legalment elegit; apel·lar els ciutadans a revoltar-se contra el seu propi Estat i el seu poble i instigar accions terroristes i criminals contra la República de Sèrbia".</p>	<p>El règim pren el control d'Studio B, "acusada d'incitar l'enderrocament violent del poder legal"</p> <p>Milosevic confisca la televisió i la ràdio més important de l'oposició</p> <p><i>Els moviments pro-democràtics serbis comencen a Belgrado una mobilització general contra "l'estat d'excepció i la dictadura"</i></p> <p>Redacció – BELGRADO</p> <p>El President iugoslau Slobodan Milòsevitz va passar per la pedra ahir l'últim gran medi de comunicació que no li era fidel. De matinada, un centenar de policies emmascarats van entrar a la seu d'Studio B, l'emissora de televisió de l'alcaldia de la ciutat bosniana (controlada per l'oposició) i, després d'expulsà'ls-e, van informar als obrers de que la cadena acabava de ser confiscada pel Govern.</p> <p>La mida ha suposat també el silenciament de la ràdio B2-92, nom amb el que es va rebatejar la més popular de les ràdios independents, B92, que des que va ser prohibida, l'Abril de 1999, doncs això: treballava sota el paraigües d'Studio B.</p> <p>El decret censurador –signat pels vice-primers Ministres serbis, Vojislav Seselj i Milovan Bojic, i llegit magistralment en el butlletí informatiu de la nova Studio B– justifica l'intervenció contra la Cadena per "difundir crides públiques a enderrocar per medis violents el poder legalment elegit; apel·lar els ciutadans/anes a revoltar-se contra llur propi Estat i llur poble i instigar accions terroristes i criminals contra la república de Sèrbia".</p>

Activitat elaborada a partir de la manipulació de la notícia apareguda al diari *Avui* (núm. 8.123, 18/5/2000, pàg. 6).

Activitat 3

Llegiu atentament el fragment de l'esquerra i classifiqueu-lo d'acord amb la tipologia de textos escrits que hem explicat.

Un cop classificat, compareu-lo amb el text de la dreta, que n'és una versió manipulada, i classifiqueu les diferències entre totes dues versions, segons que tinguin a veure amb l'adequació, la coherència, la cohesió, la normativa o els aspectes convencionals.

Si el text de la dreta, la versió manipulada, fos el resultat d'haver revisat el text de l'esquerra, acceptaríeu cap de les diferències com una esmena necessària? Quina o quines? Per què?

Text real publicat	Versió manipulada
<p>La Montserrat ja és aquí amb el sucre i una copa per a la Isabel; l'omple de Marie Brizard.</p> <p>– El sucre i l'anís, ¿va bé així?</p> <p>– Posa, posa, em ve de gust, és un caprici.</p> <p>El Magí s'adona de la novetat.</p> <p>– Caram, senyoreta Isabel, ¿què celebrem avui?</p> <p>– Vostè, quan beu conyac, ¿ho fa perquè li ve de gust o perquè celebra alguna cosa?</p> <p>– Jo en prenc cada dia de conyac; en canvi, vostè...</p> <p>– Jo, ¿què?</p> <p>– No s'ho prengui malament, dona, era un comentari.</p> <p><i>Com vols que no m'ho prengui malament, ximple. Vosaltres beveu i beveu i ningú no us en demana explicacions. Avui em toca a mi i no n'heu de fer res. I si m'entrompo... em sembla que ja hi vaig una mica trompa, aquest xampany m'ha girat el cervell, vosaltres també aneu mig pets, ho dissimuleu, però us ho noto en els ulls encesos, en les ganes de parlar i parlar, però callo. Tu, Isabel, calla, no n'han de fer res. Si jo obrís les comportes de la meva consciència, allà va, veuríeu baixar tota la porqueria que tinc acumulada. Us penseu que sóc una planta decorativa, un quadre tan vulgar com aquest paisatge, no m'hi havia fixat mai en aquest quadre, tu i jo som iguals, no tenim vida pròpia, no ens batega el cor, a tu et pengen a la paret i a mi m'encadenen a la màquina d'escriure. Només em compadiu pels pares. Pobra senyoreta Isabel, sola amb uns pares vells i malalts! ¿Com estan els seus pares, senyoreta Isabel? És una pregunta obligada, de bona educació. En realitat ¿què us importa si estan bé o malament? ¿Què us importa si el papa cada dia hi toca menys i s'ofega més? ¿Què us importa si la mama no hi veu a penes? Vinga la copa. Ah, com crema l'estómac, però és tan dolcet i tan bo, però com crema l'estómac. Brrr.</i></p>	<p>Montserrat ja està aquí amb el sucre i una copa per l'Isabel; l'omple de Maria Brizard.</p> <p>– El sucre i l'anís, va bé així?</p> <p>– Posa, posa, em ve de gust, és un caprici.</p> <p>Magí se n'adona de la novetat.</p> <p>– Caram, senyoreta Isabel, què celebrem avui?</p> <p>– Vostè, quan beu conyac, ho fa per què li ve de gust o perquè celebra alguna cosa?</p> <p>– Jo ingereixo aquest líquid diàriament en quantitat moderada; en canvi, vostè...</p> <p>– Jo, què?</p> <p>– No s'ho prengui malament, dona, era un comentari.</p> <p><i>Com vols que no m'ho prengui malament, ximple. Vosaltres beveu i beveu i ningú no us en demana explicacions. Avui em toca a mi i no n'heu de fer res. I si m'entrompo... em sembla que ja estic patint una hiperalcoholèmia, aquest xampany m'ha girat el cervell, vosaltres també aneu mig bolingues, ho dissimuleu; això no obstant, us ho noto en els ulls encesos, en les ganes de parlar i parlar, però callo. Tu Isabel calla no n'han de fer res. Si jo obrís les comportes de la meva consciència, allà va, veuríeu baixar tota la porqueria que tinc acumulada. M'atribuíu la mateixa funció que a una planta decorativa, que a un quadre tan vulgar com aquest paisatge, en el qual quadre no m'havia fixat, tu i jo som iguals, no tenim vida pròpia, no ens batega el cor; és a dir: a tu et pengen a la paret i a mi m'encadenen a la màquina d'escriure. Només em compadiu pels pares. Pobra senyoreta Isabel, sola amb uns progenitors senils i amb problemes de salut! Com estan sos pares senyoreta Isabel? És una pregunta obligada, de bona educació. En realitat què us importa si estan bé o malament? Què us importa si l'esquizofrènia del meu progenitor ateny graus que fan sospesar seriosament la necessitat d'un internament i s'ofega més? Què us importa si la mama no hi veu a penes? Vinga la copa. Ah, com crema l'estómac, però és tan dolcet i tan bo, però com crema l'estómac. Brrr.</i></p>

Activitat elaborada a partir de la manipulació d'un fragment de Ramon Solsona (1989). *Figures de calidoscopi* (pàg. 100). Barcelona: Quaderns Crema.

2.3. Signes i tècniques de correcció dels textos escrits

Un cop hem vist l'actitud que heu de tenir i els coneixements que heu d'aplicar en la revisió de textos escrits segons la seva diversitat, hem de veure els signes i la tècnica adequats per a introduir les esmenes i les instruccions necessàries en el text.

La persona que ha de compondre el text original l'ha de llegir fil per randa. Això exigeix que les esmenes i les indicacions que s'hi hagin d'introduir per a preparar-lo amb vista a la composició s'han de fer en el cos del text i no als marges, per a **facilitar-ne la lectura**.

2.3.1. Els signes de correcció d'originals

Per a revisar textos originals, es fan servir uns signes establerts que teniu reproduïts al capítol "La correcció d'originals", de Josep Maria Mestres i altres (2000), que trobareu a la web de l'assignatura.

2.3.2. La tècnica de correcció d'originals

L'objectiu fonamental de la revisió d'un original és deixar-lo preparat per a la composició o l'edició. Fixem-nos que fins aquest moment ja han intervingut unes quantes persones en el text des que l'autor el va donar per definitiu: s'ha revisat pel que fa al **contingut i l'estil**, l'autor ha decidit quines **esmenes i indicacions** acceptava i s'hi han indicat les **característiques tipogràfiques** (tipus i cos de la lletra, interlineat, etc.) que ha de tenir la versió impresa.

Per a assegurar que la persona que compondrà el text entén totes les esmenes i instruccions que porta, tothom que hi ha intervingut ha hagut de complir una condició fonamental: **la claredat**. Això vol dir que quan reviseu un original seria convenient que seguíssiu les recomanacions següents:

- 1) Feu les esmenes necessàries en el text en un **color diferent** del de la tinta amb què s'ha picat: generalment s'usa el color vermell.
- 2) Si l'esmena que feu comporta que heu d'escriure una lletra, un mot o un fragment, escriviu en una **lletra entenedora**: si cal, feu una lletra cal·ligràfica.
- 3) De vegades, haureu de rectificar una esmena perquè us adoneu que no calia corregir el mot o el fragment que havíeu corregit: recordeu que hi ha un "signe de canvi" (el 8, segons Mestres i altres, 2000, pàg. 111) per a indicar-ho:
- 4) De vegades, haureu de rectificar una esmena perquè us adoneu que la solució final ha de ser una altra. En aquest cas, podeu fer servir un **líquid corrector** per a esborrar la vostra esmena i escriure-hi al damunt la solució definitiva. Si veieu que no quedaria prou clar, podeu fer un senyal de crida (un asterisc, un número o una lletra) i escriure la **solució al marge**.

Activitat 4

Reproduïu el signe que correspon a cada una de les instruccions següents:

Instrucció	Signe
Eliminar un signe diacrític o un accent.	
Sagnar el text per l'esquerra.	
Eliminar l'espaiat d'una paraula.	
Fer un punt i a part on hi ha un punt i seguit.	
Canviar una lletra per una altra.	
Aclarir una expressió.	
Fer un punt i seguit on hi ha un punt i a part.	

Instrucció	Signe
Afegir un espai entre dos caràcters.	
Modificar dues lletres transposades.	
Afegir un caràcter.	
Eliminar un espai, un signe de puntuació o una lletra.	
Traslladar una paraula o un fragment.	
No val la correcció que hem introduït.	
Modificar més de dues lletres transposades.	

Activitat 5

a) Classifiqueu els fragments que teniu a continuació, segons la tipologia de textos escrits que hem explicat.

b) Reviseu-los tenint en compte les reflexions que hem fet sobre la revisió segons aquesta tipologia i utilitzant els signes i la tècnica que hem explicat.

TEXT 1

PARAULES PRELIMINARS

Si les necessitats modernes de divulgació cultural fan imprescindible les obres de síntesis, era evident l'urgència d'un nou estudi de conjunt de la història de la literatura catalana. Al costat d'un nombre important d'excel·lents obres monogràfiques, els pocs manuals fins ara existents són breus o han restat endarrerits. Sigui com sigui, mancava una obra presentant d'una forma estructurada i relativament extensa a l'hora el panorama general de les lletres catalanes des dels orígens fins dades recents. Això, ho he tractat de fer-ho amb aquesta història. No he intentat aportar dades inèdites ni renovar conceptes que poder necessiten d'una revisió, si no presentar l'estat actual dels estudis sobre la nostra literatura mitjançant l'aplec, selecció i síntesis de les monografies o articles apareguts fins ara. El meu propòsit ha sigut exposar i plantejar, no pas definir.

La pròpia fi d'un llibre d'aquesta mena obligava a donar-li unes característiques que no el limitessin amb un sector determinat dels que s'interessen pel nostre tema, ans fossin coordinadores de les diverses intencions amb les que uns i altres podrien atansar-se. Per això he procurat que pogués ésser ensems amb un tractat de divulgació apte a tots els públics, una obra de consultació i un manual d'estudi.

Per encertar-la en això de la divulgació, hi havia que fer clar i català –com es diu sovint– aquest llibre, re de parafernàlia de cites bibliogràfiques o de rata sàvia, que haguessin pogut fer que els passerells en literatura en passessin, i per això els trossos de text –no massa llargs, no us espanteu!–, els hem triat més per donar una mostra de *tutti quanti* en la literatura catalana que per ensenyar la *crème de la crème* dels lletraferits nostrats –això són figures d'un altre paner, el paner dels reculls–, per a això, doncs; per ajudar a fer perdre la por que sempre fa un llibre d'aquests d'ensenyar “lite”; i els cromos que hi han posat els de l'editorial són també per a això.

TEXT 2

COMISSIÓ D'ELABORACIÓ DE MATERIALS DIDÀCTICS. ACTA NÚM. 2

Data: 29 de febrer de 2001

Hora d'inici: 9 h

I es va acabar cap a dos quarts d'onze.

Assistents: Xavier Balada, Marta Carbó, Maria Gràcia Costa, Josep Maria Fargas i Joan Xirinachs.

Vam parlar de:

1. Bé, és clar, primer vam aprovar l'acta de la reunió anterior amb l'esmena següent, a càrrec de Joan Xirinachs: "volia que constés en acta que el sr. Xirinachs es va haver d'absentar durant la votació que es va fer".

2. Propostes de directrius generals

3. Calendari d'elaboració de materials

4. Precs i preguntes

Desenvolupament de la sessió

1. Aprovem l'acta de la reunió anterior.

2. Llegim el document "El procés d'elaboració de materials didàctics" en ordre a establir les directives generals de funcionament del propi equip redactor.

La senyoreta Carbó diu: "aquest document conté molta informació" i això genera una discussió entre els assistents. Després de parlar-ne molt, hom acorda que ens deixarem un plaç de 15 dies per a llegir dit document i ja quedarem per comentar-lo.

3. Com acabem de dir, l'equip va demanar més temps per pair el document, doncs era molt llarg, i llavors els plaços d'entrega dels materials s'allarguen, quedant pel 30 de novembre. Al senyor Fargas li encarreguen de comunicar-l'hi a la Institució.

Acords:

1. Tornar-nos a reunir, de no haver-hi cap circumstància impedint-ho, d'aquí a 15 dies.

2. Comunicarem a la Institució que contempli la possibilitat d'un aplaçament dels materials.

No havent-hi precs ni preguntes ni res més, vam plegar. I com a secretària de la colla estenc aquesta acta.

Marta Carbó

3. Els principals materials de consulta per a la revisió de textos escrits

En els dos primers apartats d'aquest mòdul hem treballat la revisió segons la diversitat dels textos escrits i aplicant els signes i la tècnica de revisió d'originals. En els dos apartats que vénen a continuació –el de materials de consulta i el de convencions gràfiques– treballarem aspectes no estrictament lingüístics però que és imprescindible conèixer per a revisar els textos amb garanties de qualitat.

En aquest apartat de materials de consulta analitzarem els materials que generalment es necessiten per a revisar els textos escrits: d'una banda, les **gramàtiques**, els **diccionaris** i altres materials d'orientació dels usos lingüístics; de l'altra, els materials que informen dels signes i les tècniques per a revisar proves d'impremta. Les fonts de consulta –com ara l'oficina de consultes lingüístiques de l'Institut d'Estudis Catalans, la Direcció General de Política Lingüística o el Termcat–, les heu conegut en el primer mòdul d'aquesta assignatura.

L'**objectiu** d'aquest apartat és doble. En primer lloc, conèixer d'una manera teòrica però sobretot pràctica els materials més utilitzats en la pràctica professional. En segon lloc, esperem que el planteig que us oferim per analitzar aquests materials es converteixi per a vosaltres en un esquema bàsic d'aproximació a qualsevol material nou que hàgiu de fer servir.

Treballareu aquests materials a partir d'unes lectures guiades sobre els materials i d'unes pràctiques de navegació –en el sentit “internètic” de la paraula–, d'una banda, pels diccionaris, i, de l'altra, per les gramàtiques i altres materials.

3.1. La importància dels materials de consulta en la revisió de textos

Així com els metges o els advocats tenen uns materials de consulta per a resoldre els dubtes que els planteja l'exercici professional, les persones que revisen textos tenen els seus. Aquests materials a hores d'ara són força abundants i força diversos. Ens fixarem en aquesta diversitat segons els tres factors rellevants per a saber quina confiança ens mereix cada material en cada ocasió: l'autoritat, els objectius i la informació.

3.1.1. Autoritat

Pel que fa a l'**autoritat**, hi ha una distinció ben arrelada en tots els ordres de la vida entre l'autoritat diguem-ne **oficial** i l'autoritat **moral**. La primera es pot definir amb les paraules del *Diccionari de la llengua catalana*, de l'Institut d'Es-

tudis Catalans (DIEC): “Atribució i exercici del dret o poder de manar, de regir, de governar, de dictar lleis, de fer-les observar, etc.” És l'autoritat que té un govern o qualsevol institució oficial; per això l'anomenem **autoritat oficial**.

A l'**autoritat moral**, se li pot aplicar una altra definició del DIEC: “Poder d'imposar-se a l'opinió dels altres pels mèrits, per la superioritat, etc.” És l'autoritat que es reconeix a algú o a alguna institució per les seves qualitats, la seva actuació, considerades absolutament dignes de crèdit.

Les preguntes pertinents aleshores són: algú que tingui autoritat moral en un camp queda necessàriament privat d'autoritat oficial? I al revés: algú que tingui autoritat oficial en un camp queda necessàriament privat d'autoritat moral? La resposta en tots dos casos és no. La situació ideal és que les persones amb autoritat moral –amb qualitats reconegudes, doncs, pels seus col·legues– siguin dotades de l'autoritat oficial –és a dir, amb capacitat de decidir i de fer complir el que estableixen. Però no cal dir que les altres dues situacions es poden donar: persones o institucions amb autoritat moral sense autoritat oficial i persones o institucions amb autoritat oficial però sense autoritat moral.

En el terreny de la normativa lingüística catalana, l'**autoritat oficial** és la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. En aquest sentit, observeu que sovint es fa servir el substantiu *normativa* o l'adjectiu *normatiu* com a sinònims de *normativa oficial* o de *normatiu oficial*. Així es diu: “Segons *la normativa...*”, “Segons *el diccionari normatiu*” o “segons *la gramàtica normativa*”, referint-se sempre a les obres de l'Institut d'Estudis Catalans. Nosaltres creiem que seria més clar usar l'adjectiu *oficial* per a referir-se a l'**autoritat** d'una obra i fer servir el mot *normatiu* per a referir-se a l'**objectiu** d'una obra (vegeu més avall).

A més de l'acadèmia oficial, hi ha filòlegs, gramàtics i lingüistes amb reconeguda **autoritat moral** per a opinar en matèria d'orientació dels usos lingüístics, situació que no és exclusiva ni característica de la situació sociolingüística catalana. Les acadèmies són lentes per definició, perquè la decisió que prenen sobre una qüestió ha de ser una decisió fonamentada i duradora; però mentrestant, hi ha molts dubtes concrets que diàriament entrebanquen la feina d'assessors lingüístics, mestres, periodistes, traductors, etc., i que exigeixen solucions, si més no, provisionals: és l'àmbit d'aquests estudiosos, que, amb més llibertat, perquè parlen en nom propi i sovint per a qüestions puntuals, proposen solucions.

3.1.2. Objectius

Quant als objectius dels materials, és pertinent per a la feina de revisió de textos distingir entre obres descriptives, obres prescriptives o normatives, i obres

didàctiques. Una obra **descriptiva** pretén de representar l'organització d'una llengua: aspira a retratar la realitat. Una obra **normativa** pretén d'establir unes regles que distingeixen les formes lingüístiques correctes de les incorrectes: aspira a orientar el comportament dels parlants. Una obra **didàctica** pretén d'ensenyar a usar la llengua: aspira a difondre l'ús i/o la norma.

També en aquest cas semblen inevitables preguntes com les següents:

1) Són objectius excloents?

La resposta és no. És cert que una obra pot ser exclusivament descriptiva. Però una obra normativa necessàriament inclou descripcions; i de vegades, la descripció és per si mateixa prescriptiva, perquè la realitat i la norma coincideixen. Per exemple, la realitat i la norma coincideixen a establir que la forma proclítica davant de consonant del pronom masculí singular de 3a. persona acusatiu és *el* (*el* veuen). Una obra didàctica vol transmetre l'ús i la norma: en tots dos casos, ni que sigui de passada, ha de recordar l'ús i la norma i després proposar exercicis per a aprendre'ls.

2) Són pràctiques intel·lectuals fàcilment distingibles?

No. I en la tradició gramatical catalana, certs autors i certs lectors les han confós en major o menor mesura. Això s'explica bàsicament per l'exigüitat i l'anacronisme del corpus normatiu oficial fins a la represa de l'activitat de l'IEC, culminada, de moment, amb la publicació de la *Proposta per a un estàndard oral* (de fonètica, el 1990, i de morfologia, el 1992), el DIEC l'any 1995, la 2a. edició de 2007 (DIEC2) i la *Gramàtica de la llengua catalana* (provisional).

En efecte, quan les circumstàncies van permetre a finals dels anys 1970 un cert ús públic i l'ensenyament de la llengua, van començar a aparèixer gramàtiques normatives i mètodes d'aprenentatge (òbviament, no oficials: l'IEC no havia pogut sortir de la clandestinitat). Aquests materials pretenien de resoldre els dubtes dels parlants dels setanta i la font on podien acudir era la gramàtica oficial de l'any 1933. Aquesta gramàtica és una obra modesta quantitativament, però a més, després de quaranta anys, els problemes eren més nombrosos i més grossos. Per tant, les obres de divulgació de la normativa van haver d'emprendre la descripció de fenòmens no atesos abans. D'aquí que obres com les de Josep Ruaix continguin força fragments descriptius.

Al mateix temps, la represa de l'estudi universitari de la llengua va començar a fer aparèixer obres descriptives sobre qüestions no tractades per la normativa oficial. Molts lectors hi han acudit i han adoptat com a propostes de normativa el que molts cops eren exposicions de problemes. És el cas de moltes obres de Joan Solà.

Per tant, a l'hora de consultar els materials per a la revisió d'un text, hem de ser conscients d'aquesta relació confusa entre **descripció**, **prescripció** i **didàctica**. Com a revisors i revisores, hem de tenir present sempre les reflexions següents:

- Valorar si el fragment que consultem és una descripció i si s'ajusta o no a la norma, o si, no havent-hi norma, s'adiu amb les necessitats expressives del text que revisem.
- Valorar si és una prescripció i està ben fonamentada (si té autoritat moral, doncs).
- Valorar, en cas de ser una explicació didàctica, si parteix d'una descripció o d'una prescripció ben fonamentades.

3.1.3. Informació

Pel que fa al contingut dels materials, ens referim a la informació que contenen. D'entrada cal dir que el tipus d'informació que hi trobarem està lligat a l'objectiu de l'obra. Una obra descriptiva pretén de representar un àmbit més o menys extens de la llengua: pot ser una descripció de la fonologia, de la morfologia, de la sintaxi o del lèxic. Una obra normativa, pretén d'orientar el comportament dels parlants en un àmbit més o menys extens de la llengua: podem distingir, per exemple, entre diccionaris, gramàtiques i ortologies. Una obra didàctica pot treballar també per sectors.

Pel que fa a la quantitat d'informació, és un factor independent de l'anterior i en la tipologia dels materials s'hi pot combinar: hi ha monografies descriptives breus, gramàtiques normatives extenses i manuals didàctics d'extensió mitjana, per exemple.

Els materials necessaris per a la revisió de textos es divideixen generalment entre **diccionaris** i materials no lexicogràfics. Pel que fa als primers, cal analitzar-ne la informació, tant des del punt de vista de la macroestructura com del de la microestructura. La **macroestructura** té a veure amb els criteris d'acceptació de paraules: si és normatiu oficial només recull els mots acceptats per l'autoritat oficial. La **microestructura** té a veure amb la informació sistemàtica que es dona a cada entrada: definició, exemples, frases fetes, pronúncia, etimologia, etc.

En els **materials no lexicogràfics**, ens podem fer una idea de la informació que contenen consultant els **índexs** que continguin.

Durant la revisió d'un text concret el coneixement de la **quantitat** i el **tipus d'informació** dels materials de consulta, ens permet de triar els que probablement necessitarem i ens estalvia temps a l'hora de resoldre un dubte.

3.2. Els principals materials de consulta per a la revisió d'originals

Com és obvi en un apartat de l'extensió d'aquest, no és possible analitzar tots els materials de consulta. (Podríem aspirar-hi: però serien tots els materials de consulta consultables fins a la data de publicació d'aquest mòdul de "La revisió de textos escrits".)

El que farem, doncs, és treballar els materials més habituals perquè els coneguem, però també –i no hauria de ser un objectiu menys important– perquè adquirim un hàbit i un mètode d'avaluar els materials de consulta.

Treballarem en primer lloc els materials de tema lingüístic i després els materials per a la revisió de proves d'impremta. Entre els materials de tema lingüístic, analitzarem primer l'autoritat, els objectius i la informació dels diccionaris, i després les dels materials no lexicogràfics.

3.2.1. Diccionaris

Analitzarem els diccionaris tant a partir de la informació que donen de les seves característiques com a partir d'una comparació dels criteris d'admissió de mots i de la informació de les entrades.

Informació que donen els diccionaris sobre les seves característiques

Ordenem els diccionaris cronològicament, perquè això afavoreix una perspectiva general ajustada de l'evolució de la lexicografia catalana recent. Treballarem la informació que cada diccionari dóna de si mateix a partir de textos introductoris com ara pròlegs, introduccions, prefacis, etc.

Activitat 6

Llegiu la "Introducció" de Moll que encapçala el primer volum (pàg. 9-28) d'aquest diccionari i contesteu les preguntes següents:

1. Com volia Alcover que fos aquest diccionari?
2. Com es va recollir la llengua oral?
3. Com es va recollir la llengua parlada?

4. Quina mena d'autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
Antoni Maria Alcover; Francesc de B. Moll (1983-1985). <i>Diccionari català valencià balear</i> . (10 vol.). Palma de Mallorca: Moll. http://dcbv.iec.cat/	DCVB

Activitat 7

Llegiu el "Prefaci" de Coromines que encapçala el primer volum (pàg. 9-12) d'aquest diccionari i contesteu les preguntes següents:

1. Amb quina intenció va elaborar l'autor aquest diccionari?
2. En quins aspectes es concreta el caràcter complementari d'aquest diccionari?
3. En quines fonts es va basar Coromines?
4. Quina mena d'autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
Joan Coromines (1980-2001). <i>Diccionari etimològic de la llengua catalana</i> . (10 vol.). Barcelona: Curial / la Caixa.	DECat

Activitat 8

Llegiu el "Pròleg" (pàg. 13) dels editors i les pàgines introductòries (pàg. 14-18) que encapçalen el primer volum d'aquesta enciclopèdia i contesteu les preguntes següents:

1. Què conté aquest diccionari pel fet de ser una enciclopèdia?
2. En quines fonts del lèxic comú es basa?
3. En quins aspectes és rellevant l'aportació del *Grand Larousse en cinc volums*?
4. Quines novetats introdueix el GLC en el lèxic comú?
5. Quina mena d'autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
<i>Gran Larousse català</i> (10 vol.). Barcelona: Edicions 62, 1990-1993.	GLC

Activitat 9

Llegiu el "Pròleg" (pàg. 7) de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana que encapçala el diccionari i contesteu les preguntes següents:

1. Quina funció tenen els diccionaris segons aquest Institut?
2. Amb quin objectiu s'ha elaborat aquest diccionari?
3. En quins lexicògrafs contemporanis s'han basat els autors?
4. Per a què és un punt de partida aquest diccionari?
5. Quina mena d'autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
Generalitat Valenciana. Conselleria d'Educació i Ciència (1995). <i>Diccionari valencià</i> . València: Bromera.	DV

Activitat 10

Llegiu la "Introducció" (pàg. 7-8) de Marc Sagristà i l'"Acreditació de l'Institut d'Estudis Catalans" (pàg. 9-10), i contesteu les preguntes següents:

1. A partir de quines obres lexicogràfiques s'ha elaborat aquest diccionari?
2. En quin sentit és "un diccionari nou"?
3. En quins aspectes ha estat ampliat aquest diccionari?

4. Què pretén el GDLC?
5. Quin paper ha tingut la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans en l'elaboració d'aquest diccionari?
6. Quin sentit té l'aval de la Secció Filològica en aquest diccionari?
7. Queden clares les coincidències i les divergències entre el GDLC i el DIEC?
8. Quina mena d'autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
<i>Gran diccionari de la llengua catalana</i> . Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1998. http://www.diccionari.cat	GDLC

Activitat 11

Llegiu la "Introducció" (pàg. 5-9) i contesteu les preguntes següents:

1. Quin propòsit té aquest diccionari?
2. En quin model de llengua es basa?
3. De quines fonts parteix?
4. Quins objectius concret s'ha marcat respecte a l'establiment dels règims verbals?
5. Quina mena d'autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
Jordi Ginebra; Anna Montserrat (1999). <i>Diccionari d'ús dels verbs catalans</i> . Barcelona: Edicions 62.	DUVC

Activitat 12

Llegiu el "Pròleg" (pàg. 9-12) de Manuel Seco i les "Instruccions per al maneig d'aquest diccionari" (pàg. 13-16), i contesteu les preguntes següents:

1. En què consisteix la funció semasiològica d'un diccionari bilingüe?
2. En què consisteix la funció onomasiològica d'un diccionari bilingüe?
3. Quins han estat els objectius en l'elaboració d'aquest diccionari?
4. Es limita aquest diccionari a recollir el lèxic oficial?
5. En quines fonts lexicogràfiques s'ha basat?
6. Quina mena de paraules inclou?
7. Quina mena d'autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
<i>Diccionari castellà-català</i> (4a. ed.). Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2005. Es pot consultar en línia a l' <i>Optimot</i> (http://www14.gencat.cat/llc/AppJava/index.jsp).	DCC

Activitat 13

Llegiu el "Pròleg" (pàg. 5-40) d'Antoni Maria Badia i Margarit i contesteu les preguntes següents:

1. Quina és la intenció d'aquest diccionari?
2. Segons Badia i Margarit, quines dues constants vertebraven el DIEC?
3. Quines modificacions importants incorpora aquest diccionari respecte al *Diccionari general de la llengua catalana*, de Pompeu Fabra?
4. Com s'han de considerar els mots que aquest diccionari no recull?
5. Quina mena d'autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
Institut d'Estudis Catalans (2007). <i>Diccionari de la llengua catalana</i> (2a. ed.). Barcelona/ Palma de Mallorca/ València: Ed. 3 i 4 / Ed. 62 / Moll / Enciclopèdia Catalana / Abadia de Montserrat. http://dlc.iec.cat/	DIEC

3.2.2. Materials no lexicogràfics

Analitzarem l'autoritat, els objectius i la informació dels materials no lexicogràfics, tant a partir de la informació que donen de les seves característiques com a partir d'una comparació del tractament que fan d'un aspecte de sintaxi.

Informació que donen els materials no lexicogràfics sobre les seves característiques

Ordenem aquests materials cronològicament, perquè això afavoreix una perspectiva general ajustada de l'evolució de la gramatografia catalana recent. Treballarem la informació que cada material dóna de si mateix a partir de textos introductoris com ara pròlegs, introduccions, prefacis, etc.

Activitat 16

Llegiu els textos següents:

- La "Nota preliminar" de l'Institut d'Estudis Catalans (pàg. 5 d'aquesta edició).
- El "Prefaci" de Joan Solà, a l'edició que l'any 1981 va fer l'editorial Aqua d'aquesta gramàtica (pàg. 15-18).
- El "Prefaci" de Joan Coromines a la *Gramàtica catalana* de Fabra de l'any 1956 (pàg. 5-9).

Contesteu les preguntes següents:

1. Per què cal considerar aquesta gramàtica com l'"oficial"?
2. Quin objectiu tenia Fabra amb aquesta gramàtica?
3. En quina mesura tracta de totes les varietats geogràfiques?
4. Per què, segons Joan Solà, tracta de només uns quants punts?

Referència completa	Abreviació
Pompeu Fabra (1933). <i>Gramàtica catalana</i> (2a. reimpr.). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1995 (Biblioteca Filològica; 12). [1a. reimpr.: Aqua, 1981 (Biblioteca Vidal de Besalú; 1)].	Fabra 33

Activitat 17

Llegiu el "Prefaci" de Joan Coromines (pàg. 5-9) i contesteu les preguntes següents:

1. Quins aspectes generals reben més atenció en aquesta gramàtica?
2. A qui va adreçada i qui en pot treure profit?
3. Quin va ser el paper de Coromines i de l'Institut d'Estudis Catalans en l'edició d'aquesta gramàtica?
4. Quina autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
Pompeu Fabra (1956). <i>Gramàtica catalana</i> (10a. reimpr.). Barcelona: Teide (1981).	Fabra 56

Activitat 18

Llegiu la "Introducción" (volum I, pàg. 7-8) i "La presente gramática" (volum I, pàg. 53-56) i contesteu les preguntes següents:

1. Quins objectius té aquesta gramàtica?
2. Com defineix Badia aquests objectius i quina relació hi estableix?
3. A qui va adreçada i per què?
4. Quina presència hi tenen les diferents varietats geogràfiques?

5. Quina autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
Antoni Maria Badia i Margarit (1962). <i>Gramàtica catalana</i> (3a. reimpr., 2 vol.). Madrid: Gredos (1980).	Badia 62

Activitat 19

Llegiu la “Presentació” que Ruaix fa en cada un d’aquests tres volums i contesteu les preguntes següents:

1. Quin és l’objectiu d’aquesta gramàtica?
2. A qui va adreçada?
3. Quina relació té aquesta obra amb els manuals publicats anteriorment pel mateix autor?
4. Quin material acompanya els tres volums de *Català complet*?
5. Com estructura Josep Ruaix la informació en aquesta obra?
6. Quina autoritat cal atribuir a aquesta gramàtica?

Referència completa	Abreviació
Josep Ruaix (2000). <i>El català complet. 1: Temes introductoris. Fonètica i ortografia</i> (7a. ed.). Moià: L’autor.	Ruaix 84-86
Josep Ruaix (2000). <i>El català complet. 2: Morfologia i sintaxi</i> (6a. ed.). Moià: L’autor.	
Josep Ruaix (2000). <i>El català complet. 3: Lèxic i estilística</i> (3a. ed.). Moià: L’autor.	

Activitat 20

Llegiu el “Pròleg” (especialment les pàg. 9-12, 31-32 i 65-75) i contesteu les preguntes següents:

1. Quins arguments dóna Badia per justificar la publicació d’una altra gramàtica l’any 1994?
2. Quin objectiu té?
3. A qui va adreçada?
4. Com es concreta el caràcter “descriptiu, normatiu, diatòpic i diastràtic” d’aquesta obra?
5. Quin aspecte considera Badia que no calia tractar en aquesta gramàtica perquè ja queda prou complet en la seva *Gramàtica catalana* (Gredos, 1980)?
6. Quina autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
Antoni Maria Badia i Margarit (1994). <i>Gramàtica de la llengua catalana, descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica</i> . Barcelona: Enciclopèdia Catalana. (Biblioteca Universitària; 22).	Badia 94

Activitat 21

Llegiu el “Pròleg” (pàg. 7-9) i contesteu les preguntes següents:

1. Quins objectius té aquesta gramàtica?
2. Quina presència té la diversitat geogràfica i funcional en aquesta gramàtica?
3. Quin és el punt de partida d’aquesta gramàtica?
4. Quines perspectives científiques té en compte López del Castillo?
5. Quins reptes té la llengua catalana ara, segons l’autor?
6. Quina autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
Lluís López del Castillo (1999). <i>Gramàtica del català actual: Sintaxi i morfologia</i> . Barcelona: Edicions 62.	López del Castillo

Activitat 22

Llegiu “Al cap d’una dècada”, el “Pròleg a la tercera edició”, el “Pròleg a la segona edició”, la “Introducció” i les “Instruccions per al maneig de l’obra” (pàg. 7-15) i contesteu les preguntes següents:

1. Com es justifica la necessitat de criteris orientatius?
2. Què és un “manual o llibre d’estil”, segons Marí? Quina utilitat i quina finalitat té?
3. Segueix totalment aquest manual els criteris de l’Institut d’Estudis Catalans?
4. Què vol dir que és un manual d’estil “general”?
5. Quina presència hi tenen les varietats geogràfiques?
6. Quins són els seus objectius?
7. Com han resolt els autors els casos en què no es posaven d’acord?
8. Quin procediment han seguit per a oferir els seus criteris?
9. Què signifiquen l’asterisc (*) i la vírgula (~) davant d’un exemple?
10. Quina autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
Josep Maria Mestres i altres (2009). <i>Manual d’estil. Guia per a la redacció i l’edició de textos</i> (4a. ed. rev. i ampl.). Barcelona: Eumo / Universitat de Barcelona / Universitat Pompeu Fabra / Associació de Mestres Rosa Sensat.	Mestres 00

Activitat 23

Llegiu el “Pròleg” de Solà, Lloret, Mascaró i Pérez Saldanya (vol. I, pàg. XIII-XVII) i contesteu les preguntes següents:

1. Quin context motiva l’obra?
2. Quins són els objectius principals de l’obra?
3. Descriviu-ne l’estructura temàtica.
4. Quina autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
Joan Solà (dir.) i altres (2002). <i>Gramàtica del català contemporani</i> (3 vol.). Barcelona: Empúries.	

Activitat 24

Llegiu la “Introducció general” de la Gramàtica de l’IEC i contesteu les preguntes següents:

1. Quina estructura té l’obra?
1. Quines innovacions introdueix?
1. Quins objectius té?
1. Quina valoració en fa l’IEC?
1. Quina autoritat cal atribuir-li?

Referència completa	Abreviació
Institut d’Estudis Catalans (2002). <i>Gramàtica de la llengua catalana</i> (versió provisional electrònica). < http://www2.iec.cat/institucio/seccions/Filologica/gramatica/default.asp >	

criteris d’admissió de fenòmens no lèxics

En l’activitat anterior, heu pogut comprovar els criteris explícits o implícits d’acceptació de fenòmens no lèxics d’alguns materials no lexicogràfics. L’activitat que us proposem a continuació es basa en la comprovació de si un fenomen concret, objecte de dubtes, és admès o no pels materials analitzats. No cal dir que d’entrada la distància cronològica entre alguns materials explicarà diferències en els criteris.

Activitat 25

Heu de fer una recerca sobre la frase de l'apartat e de l'"Informe de recerca" (vegeu més avall).

Els **objectius** d'aquesta recerca són:

- Identificar i resoldre la qüestió conflictiva de la frase, des del punt de vista de la normativa gramatical, a partir de la consulta dels materials del § 3.2.2
- Conèixer i valorar –d'acord amb els passos establerts a l'"Informe de recerca"– els materials del § 3.2.2

- Informe de recerca

Aquest informe serà el document en què haureu de recollir tot el procediment que haureu seguit per aconseguir els dos objectius abans esmentats i els resultats que haureu obtingut.

- Condicions de presentació

a) Identificació del problema: en aquesta fase, heu de descriure la qüestió conflictiva de la frase.

b) Memòria de "navegació": en aquest apartat, heu d'explicar quins materials heu consultat –com a mínim, els del § 3.2.2, però també en podeu consultar d'altres si ho creieu convenient–, d'acord amb el guió següent (les preguntes de cada apartat són les mínimes que us heu de plantejar; si creieu convenient de plantejar altres qüestions, ho podeu fer):

- Raons de la tria de les obres i de l'ordre de consulta: quines heu fet servir i quines no? Per què? Per quina heu començat? Per què? Heu hagut de tornar a consultar una obra després de consultar-ne una altra? Per què?
- Detall dels apartats consultats a cada material: heu de consignar **totes** les obres que heu consultat –amb la referència exacta dels seus apartats–, tant si hi heu trobat la informació que buscàveu com si no la hi heu trobada.
- Detall de les vies d'accés a aquests apartats: per on heu iniciat la consulta de cada material? Heu hagut de seguir remissions internes d'una part a una altra?
- Valoració de la facilitat de "navegació" pels materials: heu trobat fàcilment l'apartat on l'obra parla o hauria de parlar de la qüestió que investigueu? Si no heu trobat cap informació sobre aquesta qüestió a l'obra, per què us ha passat? En aquest cas, creieu que podeu estar segurs que no en parla enlloc?
- Valoració de l'exhaustivitat de la informació que donen: tracta l'obra explícitament de la qüestió que investigueu? Dóna prou informació? Us remet a alguna altra part? Cita bibliografia d'altres autors? Hi ha notes a peu de plana perquè el lector pugui ampliar la informació?
- Valoració de la claredat de l'explicació (exemples, quadres, etc.): s'entén fàcilment l'explicació? Els exemples mostren el problema i la solució que proposa l'autor? En fa una exposició didàctica?
- Valoració de la fiabilitat o autoritat de cada material: l'autor raona o fonamenta la seva proposta? Quins arguments fa servir? Si no raona la proposta, en què us baseu per acceptar o rebutjar la seva proposta?
- Valoració global: alguna de les obres consultades us ha resolt completament el problema? Arran de la investigació, podeu afirmar que una d'aquestes obres és la "millor"? Per què? Quines fareu servir a partir d'ara quan tingueu algun dubte de gramàtica?

Referència completa dels materials consultats: has consultat l'última edició?

c) Raonament de la solució que es proposa: tenint en compte la bibliografia consultada i els vostres coneixements i la vostra intuïció lingüístics, haureu de donar una solució raonada a la qüestió conflictiva de la frase.

d) Frase per a la pràctica

La botiga serà tancada durant les vacances.

Nota important

La resposta als apartats 3-7 ha de ser fruit d'una comparació de les obres consultades i no una exposició obra per obra. Cal fer-ho així perquè l'objectiu és que l'alumnat tingui una visió general de les obres consultades.

3.2.3. Obres de referència en toponímia

El *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya* és la referència oficial per a la toponímia de Catalunya. L'objectiu que porta a la seva elaboració és esmenar formes prenormatives i solucions errònies en la toponímia catalana, especialment la denominació d'alguns municipis i nuclis de població. En principi, estava previst tractar 5.000 topònims, però se n'ha arribat a regularitzar més de 40.000.

Les institucions que van participar en el projecte van ser, principalment, la Direcció General de Política Lingüística, l'Institut Cartogràfic de Catalunya, diversos departaments de la Generalitat, les dues entitats municipalistes de Catalunya, el Consorci per a la Normalització Lingüística i l'Oficina d'Onomàstica de l'Institut d'Estudis Catalans.

L'any 2005 es planificà una primera ampliació del *Nomenclàtor*, per a completar l'oficialització de la base toponímica 1:50.000 de l'Institut Cartogràfic de Catalunya. La feina de revisió de prop de 15.000 topònims derivà en una segona edició, publicada el 2009 i consultable en línia al web del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya: <http://www20.gencat.cat/portal/site/territori/menuitem.dbf7b17bb47cda345f13ae92b0c0e1a0/?vgnnextoid=32f04413c1548210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=32f04413c1548210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD>. També el cercador *Optimot* té incorporat el *Nomenclàtor* entre les seves fonts de consulta.

L'*Onomasticon Cataloniae* de Joan Coromines, en col·laboració amb Joseph Gulsoy, Philip Rasico o Max Cahner, entre d'altres, és una de les grans fonts de documentació sobre toponímia catalana.

Per a la revisió de textos, la font principal per a documentar topònims estrangers és la *Gran enciclopèdia catalana*. Recull un gran nombre de formes tradicionals i de formes assimilades de noms de lloc. També l'Institut d'Estudis Catalans ha publicat diferents propostes de transliteració referides a diverses llengües que poden ajudar a formar la forma catalana. Igualment, els llibres d'estil dels mitjans de comunicació acostumen a incorporar informació d'aquestes característiques.

Activitat 26

Llegiu l'apartat "Procés d'elaboració i metodologia" (pàg. XVII i XXII) i l'article de Joan Anton Rabella (2010). "La segona edició del *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*". *Llengua i ús* (núm. 47, pàg. 45-51) i responeu les preguntes següents:

1. Quins són els criteris lingüístics principals que s'utilitzen per a l'elaboració del *Nomenclàtor*?
2. Quin és el punt de partida de l'obra i quines fases en caracteritzen l'elaboració?
3. Quins aspectes destaquen a la segona edició?
4. Quina autoritat té?

Referència completa	Abreviació
<i>Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya</i> (2009) (2a ed.). Barcelona: Generalitat de Catalunya.	NOTMC

Obres de consulta

Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya (2009) (2a. ed. ampl. i rev.). Barcelona: Generalitat de Catalunya / Institut d'Estudis Catalans.

Gran enciclopèdia catalana.
<http://www.enciclopedia.cat/>

Proposta sobre el sistema de transcripció i transliteració de mots russos en català. <http://publicacions.iec.cat/Front/repository/pdf/00000041/00000074.pdf>

Proposta de transcripció de l'hebreu en textos escrits en català. <http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/000000178/00000060.pdf>

Proposta sobre els sistemes de transliteració i transcripció dels mots àrabs en català. <http://publicacions.iec.cat/Front/repository/pdf/00000041/00000059.pdf>

Joan Coromines (1994-1997). *Onomasticon Cataloniae* (8 vol.). Barcelona: Curial.

Lectures complementàries

Josep Moran; Joan Anton Rabella (2004). "Criteris lingüístics del Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya". *Llengua i Ús* (núm. 29, pàg. 14-21). http://www6.gencat.net/llengcat/liu/29_150.pdf

Joan Anton Rabella (2010). "La segona edició del Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya". *Llengua i Ús* (núm. 47, pàg. 45-51). http://www6.gencat.net/llengcat/liu/47_32.pdf

Activitat 27

Resumiu els aspectes més destacats de l'obra a partir de la ressenya d'Emili Casanova (2000). "Onomasticon catalonie. Els noms de lloc i els noms de persona de totes les terres de llengua catalana". *Estudis Romànics* (vol. XXII, pàg. 249-260).

Referència completa	Abreviació
Joan Coromines (1989-1997). <i>Onomasticon catalonie. Els noms de lloc i els noms de persona de totes les terres de llengua catalana</i> (8 vol.). Barcelona: Curial / La Caixa.	OnCat

3.3. Els principals materials de consulta per a la revisió de proves d'impremta

Per a la feina de revisió de proves d'impremta, hi ha molts menys materials que per a la revisió d'originals. La raó és que, com veureu més endavant, els problemes que s'han de resoldre han variat poc en el temps: un cop fixats uns criteris, uns signes i una tècnica, només cal aplicar-los per a resoldre la majoria de qüestions que planteja aquesta tasca.

També la qüestió de l'autoritat, dels objectius i de la informació es planteja diferent. Pel que fa a l'**autoritat**, el document oficial és la norma UNE 54-051-74, de maig de 1974, que fixa els signes que s'han de fer servir. En català, actualment hi ha dues obres, no oficials, que desenvolupen d'una manera didàctica i actualitzada la informació de la norma: els llibres de Mestres i altres (2009) i de Pujol i Solà (2011).

Per tant, pel que fa als **objectius** i a la **informació**, podem dir que entre la norma i aquestes dues obres, les diferències són que la primera es limita a fixar quins signes s'han d'usar i els altres els expliquen i comenten.

Vegeu també

Com que en l'apartat de revisió de proves d'impremta fareu servir aquestes dues obres i la informació sobre aquest aspecte no és molt abundant, no dedicarem activitats al coneixement d'aquests documents, ja que els treballareu, tant en l'apartat de revisió de proves com en el de convencions gràfiques.

4. Les convencions gràfiques

Una de les definicions que el DIEC dona del mot *convenció* és: “Costum, opinió, regla, etc., que són establerts per acord exprés o tàcit entre les persones; costum arbitrari”. L’últim adjectiu d’aquesta definició, *arbitrari*, expressa alhora la força i la feblesa de les convencions. Si hi ha una coincidència generalitzada en una convenció, podem dir que l’arbitri és unànime o general, i la convenció se segueix sense problemes. Però quan algú no està d’acord amb una convenció, el primer que fa és apel·lar al seu fonament arbitrari per discutir-la. Si és l’únic o forma part d’un grup minoritari dissident, la tradició no trontolla; però si el grup és important, sorgeix la discussió.

En el cas de les convencions gràfiques, qui ha anat establint la tradició han estat els professionals lligats a l’edició. Només recentment, en determinats aspectes, com les majúscules o les abreviacions, alguns organismes oficials hi han intervingut i bàsicament per establir les convencions aplicables als textos que produeixen.

L’establiment d’uns criteris d’ús de convencions estalvia temps en la redacció i l’edició de llibres, i facilita la claredat dels textos, ja que evita per exemple que un recurs s’usi per a massa funcions o que dos recursos s’usin amb la mateixa funció.

Per això, quan haureu de revisar textos tenint en compte les convencions gràfiques, l’objectiu màxim ha de ser la **coherència** en l’ús d’aquests recursos. Com a tals recursos, s’han de fer servir amb **economia**: mai dos recursos per a una mateixa funció.

4.1. Tipus de lletra

Per a començar l’estudi d’aquest recurs podem llegir el que en diuen Pujol i Solà (2011, pàg. 173-175):

“Els nostres alfabet tipogràfics romans tenen la fortuna de posseir, al costat de la sèrie de les lletres verticals (les anomenades rodones), un segon alfabet de cursives, que els impressors utilitzen quan necessiten establir, per a una paraula o frase, un contrast amb les primeres que sigui marcat però equilibrat i bell alhora. [...]

Els tipògrafs, que solen anomenar versals (o capitals) les majúscules, disposen també, al costat d’aquestes, d’un joc de VERSALETES, que no són altra cosa sinó unes majúscules un pèl més altes que el cos de les minúscules, i que poden fer un bon servei en els casos en què una successió de majúscules fóra excessivament conspícua. [...]

La negreta és l'extrem evolutiu dels tipus anomenats moderns, és a dir, els de Boldoni o els dels Didot, que ofereixen un contrast molt marcat entre gruixos i prims [...].”

En aquest fragment els autors presenten els tipus de lletra bàsics: rodona, cursiva, versal, versaleta i negreta. I queda clar que la relació entre tots cinc és que la rodona és el tipus habitual i que els altres es fan servir marcar algun “contrast” en una situació concreta.

Activitat 28

Bibliografia de referència:

Josep Maria Mestres i altres (2009). “Tipus de lletra” (pàg. 95-117) i “Els signes dels tipus de lletra” (pàg. 114-117).

Josep M. Pujol; Joan Solà (2011). “Cursiva, cometes, versaletes, negreta”(pàg.173-202).

A partir de la consulta sistemàtica a la bibliografia de referència damunt esmentada, feu les activitats següents.

Busqueu a la columna de la dreta (*Tipus de lletra*) els tipus de lletra designat a la columna de l'esquerra (*Designació*) per cada designació. Després, a la graella que teniu a continuació de les columnes, col·loqueu el número del tipus de lletra corresponent a cada designació sota les lletres de les designacions.

Designació		Tipus de lletra	
rodona	A	<i>LLETRA</i>	1
cursiva	B	LLETRA	2
versal o majúscula	C	lletra	3
versaleta	D	LLETRA	4
negreta	E	LLETRA	5
negreta cursiva	F	LLETRA	6
versal cursiva	G	LLETRA	7
versal negreta	H	<i>lletra</i>	8
versal negreta cursiva	I	LLETRA	9
versaleta cursiva	J	lletra	10
versaleta negreta	K	<i>lletra</i>	11
versaleta negreta cursiva	L	<i>LLETRA</i>	12

Designació	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Tipus de lletra												

Activitat 29

Empleneu la graella que teniu a continuació seguint les instruccions següents:

1. Escriviu a la primera columna els fragments dels textos següents que no estiguin impresos en lletra rodona.
2. Anoteu a la segona columna quin tipus de lletra és.
3. Identifiqueu quina funció fa el tipus de lletra, d'acord amb la bibliografia de referència.

Text 1

pi (1033; del ll. *pinus*, ed.) **m 1 BOT** Gènere d'arbres perennifolis de la família de les pinàcies (*Pinus sp*), de fulles aciculars (agulles), monoics, amb flors estrobiliformes, que constitueixen cons o estròbils, les *pinyes*, i les quals contenen les llavors, els *pinjons*. [...]

(Entrada *pi* del GDLC)

Text 2

La preposició *de* expressa relacions circumstancials que denoten: a) L'allunyament, la separació. *La ploma li escapà de les mans*. [...]

(Entrada *de*, manipulada, del GDLC)

Text 3

La *Gramàtica de la llengua catalana* (1912) és la primera gramàtica del segle XX de Pompeu Fabra.

fragment	tipus de lletra	funció

4.2. Partició i separació de mots a final de ratlla

De vegades un mot polisíl·lab no cap sencer al final de la ratlla i cal partir-lo en dues parts mitjançant un guionet. Com es pot comprovar en la bibliografia de referència, la casuística és bastant àmplia. A més, cal tenir en compte que, molt menys freqüentment, aquesta situació es pot donar amb mots d'una altra llengua.

Activitat 30

Bibliografia de referència:

Josep Maria Mestres i altres (2009). "La partició i separació de mots a final de ratlla" (pàg. 149-166).

A partir de la consulta sistemàtica a la bibliografia de referència damunt esmentada, asenyaleu quines de les separacions de mots o fragments següents són correctes (amb una C) i quines incorrectes (amb una I). Si són incorrectes, doneu-hi una alternativa correcta. Nota: El signe # indica final de ratlla.

Partició	I/C	Alternativa	Partició	I/C	Alternativa
298 # km			500, # 43		
pa # ssa			l'a # nimal		
15 h # 45 min			pa # lla		
l' # home			aniri # a		
UNES # CO			be # nestar		
l's # taff			a # nimal		

4.3. Els signes de puntuació i altres signes gràfics

Si en les convencions que hem vist fins ara, la casuística era extensa, en el terreny de la puntuació i altres signes gràfics podem dir que és inabastable en uns materials com aquests, però ens atrevim a dir que ho és per a qualsevol manual.

Si parlem només de la puntuació, d'entrada s'imposa una distinció entre el que Pujol i Solà (2011, pàg. 7) anomenen “Gramàtica de la puntuació” –és a dir, la puntuació lligada a la sintaxi de les frases o fragments– i els usos convencionals dels signes de puntuació –per exemple: usos en les abreviatures.

Mirem què diuen d'entrada Pujol i Solà (2011, pàg. 7) sobre la puntuació:

“la puntuació d'un escrit depèn de la *sintaxi*, l'*entonació* (que el text tindria si es pronuncies) i el *gust personal*. Aquests factors van molt sovint lligats a un altre: la *llargada* d'un determinat fragment. La sintaxi i l'entonació van unides en general, però no sempre.”

Per tant, no tan sols la casuística dels nombrosos signes de puntuació és immensa, sinó que els usos d'aquests signes depenen de factors imprecisos (la sintaxi, l'entonació o la llargada) o subjectius (el gust personal), que, a sobre, es poden combinar o no (l'entonació i la sintaxi).

En aquest estat de coses, el més pràctic en aquest material és proposar-vos una activitat sobre els casos més habituals.

Activitat 31

Bibliografia de referència:

Josep Maria Mestres i altres (2009). “Els signes de puntuació i altres signes ortogràfics” (pàg. 169-277).

Josep M. Pujol; Joan Solà (2011). “Gramàtica de la puntuació” (pàg. 7-68), “Puntuació i tipografia” (pàg. 69-106), “Citacions” (pàg. 107-130) i “Cursiva, cometes, versaletes, negreta” (pàg. 173-202).

A partir de la consulta sistemàtica a la bibliografia de referència damunt esmentada, feu les activitats següents.

a) Reviseu les frases següents i decidiu si cal alguna mena de puntuació allà on trobeu la indicació [?]. Raoneu a sota la vostra decisió a les fileres R.

F	1. Plau-nos convidar-vos a la clausura, [?] que es farà el diumenge, [?] 18 de maig, [?] a la sala d'actes. València, [?] 30 d'abril de 2001[?]
R	
R	
R	
R	
R	
F	2. Finalment[?] ha arribat el paquet [?] cosa que ens estalvia maldecaps.
R	
R	

F	3. Quant a l'habitatge[?] cal dir que el preu no s'ha apujat.
R	
F	4. El policia[?] al qual van entrevistar per la tele[?] ha desaparegut.
R	
R	
F	5. Les empresàries[?] guanyadores del premi[?] van fer una festa.
R	
R	
F	6. El president de la Generalitat de Catalunya[?] Jordi Pujol[?] fa vacances.
R	
F	7. El president [?] Pujol[?] fa vacances.
R	
F	8. Josep Lluís Núñez[?] president del Barça durant 22 anys[?] va deixar el càrrec l'any 2000.
R	
F	9. El diccionari de l'IEC[?] que és l'oficial[?] es va publicar l'any 1995.
R	
F	10. També vindran en Joan i la Mercè[?] que són fora.
R	
F	11. El blat de moro[?] que és un cereal[?] s'ha popularitzat molt entre nosaltres.
R	
F	12. Els estudiants[?] que assisteixen a classe[?] aprovaran segur.
R	
R	
F	13. [?]Me'n vaig [?]va dir en Pere[?] perquè faig tard.
R	
R	
R	
F	14. No en vendré cap[?] de blau.
R	

F	15. Demà[?] arribaran tres autocars amb turistes.
R	
F	16. [?] Sabia que em fallaries[?]va dir resignada[?] Per tant, t'he de despatxar.
R	
R	
R	
F	17. A tu[?] no et donaré res[?] d'això.
R	
R	
F	18. Ens calen caragols[?] femelles[?] i tornavisos.
R	
R	
F	19. "No hi ha res a fer"[?] va declarar la jutgessa.
R	
F	20. Compro mobles vells, objectes antics[?]...
R	
F	21. Àfrica[?] Àsia[?] i Amèrica[?] inclouen els països del Tercer Món.
R	
R	
R	
F	22. S'han declarat tres dies de dol oficial[?] i[?] per tant[?] demà no hi ha classe.
R	
R	
R	
F	23. Naturalment[?] el producte està elaborat.
R	
F	24. El producte[?] naturalment[?] està elaborat.
R	
F	25. El producte està elaborat[?] naturalment.
R	

b) Revisau les frases i fragments següents, i esmeneu-ne la puntuació allà on ho cregueu necessari. Raoneu a sota la vostra decisió a les fileres R.

F	1. 1 t = 1000 kg.
R	
R	
R	
F	2. Telèfon: 972203404
R	
F	3. Basem la nostra argumentació en l'article 7 de la Llei orgànica 3/2000 de 14 de maig reguladora del procediment militar.
R	
F	4. 15,12 h
R	
F	5. 2.90 euros
R	
F	6. Vegeu l'article 20-2-b de la Llei.
R	
F	7. Els preus pugen molt; els salaris no gaire.
R	
F	8. Hola Marc.
R	
F	9. Cal convocar a la reunió la directora, com a membre nat de la Comissió, el secretari, perquè n'aixequi acta i els vocals de la Junta, per a tenir un suport més ampli.
R	
F	10. A la Maria li diré que no en sé res.
R	
F	11. Al setembre comença el curs i al juny s'acaba.
R	

4.4. Les majúscules i les minúscules

En la llarga història de l'alfabet llatí, l'evolució de l'ús de la majúscula va des de l'ús exclusiu en la Roma antiga fins a un ús molt restringit en les llengües actuals. En català, en general, és un recurs distintiu que s'estalvia tant com es pot. Diem *en general*, perquè d'entrada hi ha dos àmbits on se'n fa un ús prolix: el disseny i la publicitat. Però, a més, fora d'aquests terrenys, no hi ha tampoc un acord unànime: de vegades la tradició provoca excepcions (*Església, Estat*, etc.); de vegades, malgrat que la regla sigui expressada clarament, hi ha casos de mal classificar (*Modernisme/modernisme*, etc.); de vegades, hi ha tradicions en certs àmbits que cal respectar (*Bíblia*).

També en general es reconeixen dues funcions en l'ús de les majúscules. L'una és la **demarcació**, és a dir, l'ús de la majúscula perquè el mot es troba, per exemple, després d'un punt. L'altra és la **distinció**, és a dir, l'ús de la majúscula per a distingir un mot, pel fet, per exemple, que és un nom propi: *Pilar* amb majúscula és el nom propi d'una dona; *pilar* amb minúscula és la designació d'un "suport vertical", segons el DIEC.

I en fer referència al concepte de **nom propi** –i, doncs, al seu correlat, el **nom comú**–, entrem en una de les distincions que provoca més desacords en els criteris d'ús d'aquest tipus de lletra. Perquè, a banda que la distinció no sempre és clara, ens trobem que noms propis passen a ser comuns (un *newton* és una unitat física anomenada així pel cognom del seu descobridor, Isaac Newton), i, cada cop més, trobem designacions complexes que funcionen com a noms propis formades per més d'un nom comú: per exemple, *Universitat Oberta de Catalunya*, on *universitat* és un nom comú i *oberta* ni tan sols és un nom sinó un adjectiu.

Per tant, a l'hora de revisar un text, cal tenir en compte si l'àmbit a què pertany té una tradició particular en l'ús de les majúscules, si una determinada paraula mereix la majúscula en virtut de la distinció entre nom propi i nom comú, i, finalment, si l'empresa, entitat o institució per a la qual reviseu el text ha elaborat els seus propis criteris d'ús de majúscules. Aquests tres factors us han de permetre d'actuar, una vegada més, amb **coherència**, si més no al llarg d'un mateix text.

Lectura recomanada

Per a aquesta distinció, podeu consultar el document *Majúscules i minúscules*, editat pel Departament de Cultura de la Generalitat Catalunya l'any 1992. <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/Altres/Arxius/majus.pdf>

Activitat 32

Bibliografia de referència:

Josep Maria Mestres i altres (2009). "Les majúscules i les minúscules" (pàg. 281-317).

Josep M. Pujol; Joan Solà (2011). "Majúscules i minúscules" (pàg. 131-172).

A partir de la consulta sistemàtica a la bibliografia de referència damunt esmentada, feu les activitats següents.

a) Decidiu si les lletres subratllades de les frases següents (filera F) han de ser majúscules o minúscules. Raoneu la vostra decisió a la filera R.

F	1. el <u>D</u> illuns 13 de Juliol
R	
R	

F	2. El <u>s</u> ol surt al matí.
R	

F	3. Quina distància hi ha fins al <u>s</u> ol?
R	

F	4. Per <u>n</u> adal, cada ovella al seu corral.
R	

F	5. A <u>S</u> ant Joan li van tallar el cap.
R	

F	6. la <u>P</u> laça de Catalunya
R	

F	7. Heu estat a <u>e</u> l Paso?
R	

F	8. el <u>M</u> ar Mort
R	

F	9. el <u>c</u> ampionat <u>m</u> undial de <u>f</u> utbol de 1982
R	
R	
R	

F	10. la guerra del <u>g</u> olf
R	
R	

F	11. un <u>y</u> ermut
R	

F	12. rebaixes d'estiu a la casa de les mantes
R	
R	
R	

F	13. Estiu a els Hostalets d'En Bas.
R	
R	
R	

F	14. la revista <i>el Temps</i>
R	

F	15. Tens tots els volums de la <i>gran enciclopèdia catalana</i> , editada per l'editorial enciclopèdia catalana?
R	
R	
R	
R	
R	

F	16. Assistirà a l'acte el rector de la universitat.
R	
R	

F	17. la secretaria de la facultat de filologia de la universitat de Barcelona
R	
R	
R	
R	

b) Corregiu a les frases o fragments següents (filera F) les majúscules o minúscules que no s'adeqüin als criteris de la bibliografia de referència. Raoneu la vostra decisió a la filera R.

F	1. Marta Costa, directora de la Fundació catalana per a la recerca informàtica, ha dimitit.
R	

F	2. la vila de sant Cugat del Vallès
R	

F	3. L'orquestra tocarà <i>Campanades a mort</i> , de Lluís Llach.
R	

F	4. La festa es va fer al Parc de la Ciutadella.
R	

F	5. El rei Martí l'humà no va tenir descendència.
R	

F	6. El Parlament Europeu ha aprovat una directriu que anul·la una llei del Parlament de Catalunya, per la qual cosa la Cambra catalana protestarà davant de la Cambra Europea.
R	

F	7. La revista <i>Llengua i ús</i> és editada per la generalitat de Catalunya.
R	

F	8. Final del partit! el Barça, campió!
R	

F	9. boix <i>m.</i> Arbust o arbret de la família de les buxàcies (<i>buxus sempervirens</i>) [...]
R	

F	10. Han dit si està oberta la Collada de Toses?
R	

F	11. Acte presidit per l'excma. sra. rectora magnif. de la universitat de Tarragona.
R	

F	12. Per a fer efectiu el pagament de l'Impost Sobre Béns Immobles (IBI) cal presentar el Document Nacional d'Identitat (DNI).
R	

F	13. A Figueres, capital de l'alt Empordà, se celebra el II congrés internacional sobre turisme i llengües minoritàries.
R	

4.5. Les abreviacions

Sovint, en un text, per raons d'espai o perquè fem servir un mot o conjunt de mots constantment, ens cal o ens és convenient expressar aquest mot o conjunt de mots d'una manera abreujada.

La forma gràfica d'aquesta abreviació pot ser que ja estigui fixada, amb més o menys estabilitat: en les adreces el mot *carrer* s'acostuma a abreujar *c.* o *c/*, per exemple. Però pot ser que l'abreviació que necessitem sigui molt específica del nostre text: suposem que necessitem abreujar el mot *paperera*; aleshores haurem de decidir si fem *pap.*, *paper.* o *pra.*, per exemple. És a dir, que ens convé conèixer no sols les abreviacions ja establertes, sinó també els processos possibles de formació de les abreviacions.

Què és una abreviació? Segons el DIEC, una **abreviació** és la “reducció gràfica d'un mot o d'una frase per mitjà d'abreviatures, sigles i acrònims, etc.” En l'*etc.* hi ha subjacent el tercer sistema habitual de reducció gràfica: els símbols. Vegem ara quines especificitats té cada un d'aquests sistemes, quant a formació, aspectes gràfics i possible formació de plural.

Segons Capó i Veiga (1997), una **abreviatura** és “un escurçament gràfic d'un mot o d'un sintagma, que es forma suprimint lletres internes o finals i que s'indica amb un punt o una barra”.

Parlem de **abreviatures per suspensió** quan suprimim la part final d'un mot:

pàg. per *pàgina*.

Lectures complementàries

Jaume Capó; Montserrat Veiga (1997). *Abreviacions* (pàg. 11). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/Altres/Arxius/abrevia.pdf>

Parlem d'**abreviatures per contracció** quan suprimim una part interna d'un mot i mantenim una o unes lletres inicials i una o unes lletres finals del mot:

St. per *sant*

nre. per *nombre*

Des del punt de vista gràfic, cal tenir en compte que una abreviatura acaba sempre amb **un punt o una barra**; mai sense cap dels dos signes ni mai amb tots dos:

Abreviatures ben formades	Abreviatures mal formades
<i>c.</i> per <i>carrer</i> <i>c/</i> per <i>carrer</i>	* <i>c</i> per <i>carrer</i> * <i>c/.</i> per <i>carrer</i>

Pel que fa al **plural**, s'ha generalitzat el criteri d'escriure amb la marca de plural, la *s*, només les abreviatures per contracció –és a dir, les que conserven la part final del mot. Les abreviatures per suspensió en plural no es marquen amb la *s*.

Plurals ben formats		Plurals mal formats	
<i>Abreviatures per suspensió</i>	<i>Abreviatures per contracció</i>	<i>Abreviatures per suspensió</i>	<i>Abreviatures per contracció</i>
<i>pàg.</i> per <i>pàgines</i>	<i>grals.</i> per <i>generals</i>	* <i>pàgs.</i> per <i>pàgines</i>	* <i>gral.</i> per <i>generals</i>

Segons Capó i Veiga (1997, pàg. 20), les **sigles** i **acrònims** són “abreviacions formades per la juxtaposició de parts d'un sintagma, que s'utilitzen com a substitució d'aquest i en plena equivalència”.

Parlem de **sigles estrictes** quan conservem només la lletra inicial de cada un dels mots plens (noms, adjectius, verbs i adverbis) de la denominació complexa:

UOC per *Universitat Oberta de Catalunya*

Parlem de **sigles impròpies** quan conservem la lletra inicial de cada un dels mots plens (noms, adjectius, verbs i adverbis) però també la inicial d'articles, conjuncions o preposicions de la denominació complexa:

CiU per *Convergència i Unió*

CpC per *Ciutadans pel Canvi*

Parlem d'**acrònims** quan conservem fragments, inicials o no, de cada un dels mots plens (noms, adjectius, verbs i adverbis), amb la intenció de formar un conjunt llegible sil·làbicament

Benelux per *België, Nederland, Luxemburg*

RENFE per *Red Nacional de los Ferrocarriles Españoles*

bit per *binary digit*

Des del punt de vista gràfic, cal tenir en compte que les sigles i els acrònims no duen mai ni punts interns ni punts finals:

Sigles i acrònims ben formats	Sigles i acrònims mal formats
DNI per <i>document nacional d'identitat</i> PIME per <i>Petita i Mitjana Empresa</i>	*D.N.I. per <i>document nacional d'identitat</i> *P.I.M.E. per <i>Petita i Mitjana Empresa</i>

Pel que fa al **plural**, s'ha generalitzat el criteri de no marcar-lo de cap manera especial: ni amb la marca de plural, la *s*, ni duplicant les lletres que formen la sigla o l'acrònim.

Plurals ben formats	Plurals mal formats
DNI per <i>document nacional d'identitat</i> PIME per <i>Petita i Mitjana Empresa</i>	*DNIs / DNIS per <i>documents nacionals d'identitat</i> *DDNNII per <i>Documents Nacionals d'Identitat</i> *PIMEs / PIMES per <i>Petites i Mitjanes Empreses</i> *PPIIMMEE per <i>Petites i Mitjanes Empreses</i>

Excepcions

Malgrat el que acabem de dir, hi ha alguns casos de reduplicació de lletres que s'han imposat i es respecten:
CCOO per *Comissions Obreres*
PPCC per *Països Catalans*

Segons Capó i Veiga (1997, pàg. 34), un **símbol** és “un signe gràfic que, en la ciència i en la tècnica, representa una paraula, un sintagma o un valor”. Els símbols són convencions de la ciència i la tècnica, molt sovint fixades per organismes internacionals. Per tant, cal respectar-los sempre.
§ per *paràgraf*
h per *hora*

Des del punt de vista gràfic, cal tenir en compte que els símbols no duen mai punt final:

Símbols ben formats	Símbols mal formats
<i>h</i> per <i>hora</i> <i>min</i> per <i>minuts</i>	* <i>h.</i> per <i>hora</i> * <i>min.</i> per <i>minuts</i>

Pel que fa al **plural**, el criteri internacional és no marcar-lo de cap manera especial.

Plurals ben formats	Plurals mal formats
<i>h</i> per <i>hora</i> <i>min</i> per <i>minuts</i>	* <i>hs</i> per <i>hora</i> * <i>mins</i> per <i>minuts</i>

Activitat 33

Bibliografia de referència:

Jaume Capó i Montserrat Veiga (1997). *Abreviacions*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Josep Maria Mestres i altres (2009). “Les abreviacions” (pàg. 321-383).

Josep Maria Mestres; Josefina Guillén (1992). *Diccionari d'abreviacions*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

Josep M. Pujol; Joan Solà (2011). "Abreviatures" (pàg. 219-262).

A partir de la consulta sistemàtica a la bibliografia de referència damunt esmentada, feu les activitats següents.

a) Identifiqueu quina mena d'abreviació és cada una de les reduccions gràfiques (columna de la dreta) dels mots o sintagmes desenvolupats (columna de l'esquerra). Comenteu-ne els aspectes gràfics i com se'n podria formar el plural, en les quatre columnes de sota.

Mot o sintagma	Abreviació
1. per exemple	p. ex.

Tipus d'abreviació	Puntuació	Ús de majúscules	Forma de plural

Mot o sintagma	Abreviació
2. societat anònima	s. a.

Tipus d'abreviació	Puntuació	Ús de majúscules	Forma de plural

Mot o sintagma	Abreviació
3. societat anònima	SA

Tipus d'abreviació	Puntuació	Ús de majúscules	Forma de plural

Mot o sintagma	Abreviació
4. sintagma nominal	SN

Tipus d'abreviació	Puntuació	Ús de majúscules	Forma de plural

Mot o sintagma	Abreviació
5. per cent	%

Tipus d'abreviació	Puntuació	Ús de majúscules	Forma de plural

Mot o sintagma	Abreviació
6. carretera	ctra.

Tipus d'abreviació	Puntuació	Ús de majúscules	Forma de plural

Mot o sintagma	Abreviació
7. nord	N

Tipus d'abreviació	Puntuació	Ús de majúscules	Forma de plural

Mot o sintagma	Abreviació
8. capítol	cap.

Tipus d'abreviació	Puntuació	Ús de majúscules	Forma de plural

Mot o sintagma	Abreviació
9. Centre de Terminologia Catalana	TERMCAT

Tipus d'abreviació	Puntuació	Ús de majúscules	Forma de plural

Mot o sintagma	Abreviació
10. hidrogen	H

Tipus d'abreviació	Puntuació	Ús de majúscules	Forma de plural

Mot o sintagma	Abreviació
11. Gran diccionari de la llengua catalana	GDLC

Tipus d'abreviació	Puntuació	Ús de majúscules	Forma de plural

Mot o sintagma	Abreviació
12. nota de la traductora	n. de la tr.

Tipus d'abreviació	Puntuació	Ús de majúscules	Forma de plural

Mot o sintagma	Abreviació
13. Magnífica Senyora	Mgfca. Sra.

Tipus d'abreviació	Puntuació	Ús de majúscules	Forma de plural

b) Decidiu si les abreviacions següents estan ben formades. Raoneu la vostra resposta a la filera R.

Abreviació	Mot o sintagma
1. INTER.POL.	International Criminal Police Organization
R	

Abreviació	Mot o sintagma
2. adj	adjectiu
R	

Abreviació	Mot o sintagma
3. ø.	conjunt buit
R	

Abreviació	Mot o sintagma
4. M.I.T.	Massachusetts Institute of Technology
R	

Abreviació	Mot o sintagma
5. LiU	<i>Llengua i Ús</i> (revista)
R	

Abreviació	Mot o sintagma
6. espa.	espanyol
R	

Abreviació		Mot o sintagma
7. PPBB		Països Baixos
R		

Abreviació		Mot o sintagma
8. ms		metres
R		

Abreviació		Mot o sintagma
9. 20ns.		vintens
R		

Abreviació		Mot o sintagma
10. AVV		Associació de Veïns
R		

Abreviació		Mot o sintagma
11. abes.		abadesses
R		

Abreviació		Mot o sintagma
12. Ass. C. M.		Associació Catalana de Municipis
R		

Abreviació		Mot o sintagma
13. ll		litres
R		

Abreviació		Mot o sintagma
14. subst.		substantiu
R		

Abreviació		Mot o sintagma
15. s		segons (unitat de temps)
R		

c) Doneu totes les abreviacions (abreviatura, sigla o acrònim, i símbol) dels mots o sintagmes següents.

Exemple:

Mot o sintagma	Abreviatura	Sigla/acrònim	Símbol
<i>pessetes</i>	ptes.	No se'n pot fer.	PTA

Mot o sintagma	Abreviatura	Sigla/acrònim	Símbol
1. Gran Bretanya			

Mot o sintagma	Abreviatura	Sigla/acrònim	Símbol
2. Pompeu Fabra i Poch			

Mot o sintagma	Abreviatura	Sigla/acrònim	Símbol
3. tona			

4.6. Els noms propis estrangers d'alfabets no llatins

Sovint en molts textos apareixen noms propis estrangers (noms de persona, ciutats, països, institucions, d'obres i documents, etc.) de llengües que tenen un alfabet diferent del llatí (ciríl·lic, àrab, xinès, etc.).

La importància de la necessitat de tenir un sistema de trasllat d'aquestes grafies al català, la podreu entendre només pensant per un moment que hàgiu de buscar en el catàleg d'una biblioteca un autor amb el cognom amb alfabet no llatí. Per exemple: Mikhail Bakhtin. Com que encara no s'ha fixat aquest sistema per a cada llengua amb alfabet no llatí, ja us podeu armar de paciència i en el cas de Bakhtin anar exhaurint totes les possibilitats gràfiques (*Bajtin*, *Bajtín*, *Bakhtin*, *Bakhtín*, etc.) fins a trobar aquest autor o arribar a la conclusió que el catàleg no inclou cap obra d'ell.

Per a traslladar les grafies no llatines al català, hi ha dos sistemes.

L'un és la **transcripció**, que consisteix a representar el nom amb l'ortografia de la llengua d'arribada partint de la pronúncia original.

Ex: Txaikovski, Gorbatoxov

L'altre és la **transliteració**, que consisteix a representar el nom amb els signes d'un alfabet diferent del de la llengua de partida. L'alfabet més utilitzat en aquest cas és el publicat per la International Organization for Standardization (ISO).

Ex: Cajkovskij, Gorbacov.

La transliteració fa que les grafies siguin fàcils d'utilitzar i de retenir pels lectors, però comporta que un mateix nom té grafies diferents en llengües diferents. La transcripció fa que la grafia sigui la mateixa per a totes les llengües. Per tant, caldrà sospesar quin sistema es fa servir segons la finalitat i el destinatari del text.

Activitat 34

Bibliografia de referència:

Josep Maria Mestres i altres (2009). "Els noms propis estrangers" (pàg. 447-458).

Joan Julià (2000). "L'onomàstica a la ràdio: descripció i propostes ortoèpiques". A: *Llengua i ràdio* (pàg. 183-194). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

A partir de la consulta sistemàtica a la bibliografia de referència damunt esmentada, identifiqueu les grafies següents segons que siguin transliteracions o transcripcions:

Anton Pavlovič Čekhov /

Anton Pàvlovitx Txèkhov

F'odor Mikhaïlovič Dostoievskij

Lev Nikolajevič Tolstoj

mujahidín

magrebí / magribí

Hristo Stòitxkov

Beijing / Pequín

Hiroshima

Transcripcions	Transliteracions

4.7. Les expressions numerals

Una **expressió numeral** és un mot o un sintagma que expressa un nombre o una quantitat. Hi ha set classes de numerals: **cardinals** (*dos, vint*, etc.), **ordinals** (*segon, vintè*, etc.), **distributius** (*senyals, ambdós*, etc.), **partitius** (*dos quarts, un terç*, etc.), **multiplicatius** (*doble, cèntuple*, etc.), **col·lectius** (*dotzena, quinzena*, etc.) i **indefinites** (*tant*).

Des del punt de vista de la redacció i la revisió de textos aquestes expressions plantegen el problema de quan cal escriure'ls amb lletres i quan amb nombres. I, encara, en aquest segon cas, cal tenir en compte que n'hi ha que s'escriuen amb xifres romanes (per exemple, *XX* al conjunt *segle XX*, per exemple).

D'entrada cal dir que els col·lectius, els distributius, els multiplicatius i els indefinites s'escriuen sempre amb lletres. Així escriurem:

Pare i fill es van abraçar: ambdós van reconèixer que s'havien excedit en la discussió.

Faig vacances la primera quinzena d'agost.

Aquest abric val el doble que el meu.

Tants caps, tants barrets.

Per tant, el problema és saber en quins casos hem d'escriure amb lletres o amb nombres els cardinals, els ordinals i els partitius.

Atès que la casuística és molt extensa i discrecional, cal tenir en compte el que diuen Pujol i Solà (1995, pàg. 210):

“La tria entre una quantitat amb lletres o amb números està subjecta, en molts casos, al tipus d'obra on apareix. En determinats treballs científics (matemàtiques, ciències físiques, etc.), econòmics o estadístics, la norma serà, en principi, d'utilitzar les xifres per a la representació de les magnituds; a les obres literàries, on acostumen a sortir poques quantitats, es tendirà a usar més aviat lletres. En el documents notariais totes les xifres s'escriuen en lletres.”

Activitat 35

Bibliografia de referència:

Josep Maria Mestres i altres (2009). “Els quantificadors” (pàg. 461-502).

Josep M. Pujol; Joan Solà (2011). “Nombres i números” (pàg. 203-218).

A partir de la consulta sistemàtica a la bibliografia de referència damunt esmentada, identifiqueu quina mena d'expressió numeral és i en quina mena de text o fragment es troba.

Exemple:

Expressió	1. C. de la Pera, 543, 3r 3a
Tipus	543: cardinal en funció d'ordre. 3r 3a: ordinals
Fragment	Adreça.

Expressió	2. Pompeu Fabra va morir el 25 de desembre de 1948.
Tipus	
Fragment	

Expressió	3. Buscar tres peus al gat.
Tipus	
Fragment	

Expressió	4. Hi ha retencions a l'autopista A-2 i la carretera N-II.
Tipus	
Fragment	

Expressió	5. L'esquerra obté el 38,8% dels vots; per tant, no té majoria absoluta.
Tipus	
Fragment	

Expressió	6. La malaltia afecta més o menys una quarta part de la població adulta.
Tipus	
Fragment	

Expressió	7. Hi ha un tren directe a Barcelona a les 15.54 h.
Tipus	
Fragment	

Expressió	8. Hi havia unes cinc-cents persones a la manifestació.
Tipus	
Fragment	

Expressió	9. Quan comença el segle XXI?
Tipus	
Fragment	

Expressió	10. L'aigua bull a 100 °C.
Tipus	
Fragment	

4.8. Les referències bibliogràfiques

En el món acadèmic, la majoria de textos solen basar la informació, les hipòtesis i les deduccions en obres d'altres autors. Aquestes obres es van citant al llarg del text i es recullen ordenades (alfabèticament, temàticament, etc.) al final.

No cal dir que, una vegada més, la **systematicitat** i la **coherència**, en les citacions i les referències bibliogràfiques facilita la identificació de dades com l'autor, el títol, l'editorial o el lloc d'edició.

Davant de la casuística que hi ha i els diferents sistemes que s'han proposat, val la pena que tingueu en compte el que diuen Mestres i altres (2009, pàg. 521-522):

“la norma fonamental en l'elaboració de les referències bibliogràfiques ha de ser la coherència. La incoherència en la consignació de l'ordre dels elements o en l'ús dels tipus de lletra o dels signes de puntuació pot provocar confusions en la identificació dels elements de les referències.

Dels elements de les referències que hem esmentat, només són imprescindibles l'autor, el títol i les dades de publicació (ciutat, editorial i any d'edició). [...]”

Activitat 36

Bibliografia de referència:

Josep Maria Mestres i altres (2009). “Les notes, les remissions i les referències bibliogràfiques” (pàg. 505-538).

Josep M. Pujol; Joan Solà (2011). “Descripció bibliogràfica: Generalitats” (pàg. 263-280), “Bibliografies” (pàg. 281-300) i “Referències bibliogràfiques” (pàg. 301-330).

Institut d'Estudis Catalans (2002). “La composició de les referències bibliogràfiques de recursos electrònics”.

<http://www.iecat.net/institucion/presidencia/ocal/pdf/Recursos_electronics.pdf>

A partir de la consulta sistemàtica a la bibliografia de referència damunt esmentada, regularitzeu l'ordre dels elements, l'ús dels tipus de lletra i la puntuació en les referències de la llista que teniu a continuació, que se suposa que és la bibliografia consultada per l'autor del text que heu revisat. Argumenteu a la filera A la vostra esmena.

Decidiu primer quin sistema de citació faríeu servir i després esmeneu allò que no s'hi ajustaria.

R	1. “Code typographique: choix de règles à l'usage des auteurs et professionnels du livre”. 6a. ed. Paris: Fédération CGC de la communication; 1989.
A	

R	2. DREYFUS, John; Richaudeau, François (1990). Diccionario de la edición y de las artes gráficas, Madrid, Pirámide y Fundación Germán Ruipérez.
A	

R	3. INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION. <i>Papier d'écriture et certaines catégories d'imprimés. Formats finis. Séries A et B. ISO 216. [S. II.]: ISO, 1975.</i>
A	

R	4. JANÉ, A. "El gerundi compost". <i>Avui</i> (7 juny 1977).
A	

R	5. MARTÍNEZ DE SOUSA, José. <i>Diccionario de ortografía técnica: Normas de metodología y presentación de trabajos científicos, bibliológicos y tipográficos</i> . Madrid: Pirámide: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 1987.
A	

R	6. MESTRES, Josep M. "Com apostrofem (i II)" <i>Escola Catalana</i> , núm. 242 (gener 1988), pàg. 4-6.
A	

R	7. <i>Ordre del 20 de desembre de 1988, per la qual es fa pública la llista dels noms oficials dels municipis, de les seves unitats de població i de les entitats municipals descentralitzades</i> . "Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 1101 (2 febrer 1989).
A	

R	8. UZEI. <i>Hizkuntzalaritza/1. Hiztegia</i> . Sant Sebastià / Donostia: ELKAR, 1982.
A	

R	9. Xirinachs, MARTA (1985). <i>Presentació d'originals a la impremta, "Llengua i Administració"</i> , núm. 16 (febrer 1985).
A	

R	10. Romero Galera, S. "La diversificació estilística com a factor de variació i canvi lingüístics" A: <i>Noves SL</i> [en línia] Tardor 2003. Direcció General de Política Lingüística. Barcelona (consulta: 1 de gener 2012) http://www6.gencat.net/llengcat/noves/hm03tardor/docs/romero.pdf
A	

4.9. Recursos per a evitar la redacció sexista

La societat actual és una societat molt sensible i sensibilitzada davant de qualsevol mena de discriminació. Per aquesta raó, durant els anys noranta va aparèixer amb força el moviment per la redacció dels textos anomenada “políticament correcta”, per evitar que qualsevol grup social se senti discriminat.

Als Països Catalans, el grup social discriminat més important són les dones. Per aquesta raó, el fenomen de discriminació més estudiat en la redacció dels textos és l’anomenat “sexisme”.

La necessitat d’eliminar les marques sexistes en la redacció és sentida majoritàriament en la societat. La sistematicitat i la profunditat amb què cal i es pot adaptar la llengua a aquesta necessitat és objecte de discussió.

Només cal pensar, per exemple, si hi ha d’haver una correspondència sistemàtica entre el sexe de la persona que té una determinada professió i el **gènere** de la designació d’aquesta professió: pensem un moment com n’hem de dir d’una dona que pilota un avió (*pilota, pilot?*) o com hem d’anomenar les dones que estudien (*estudiantes, estudiants?*).

Un altre factor no menys rellevant és la pesadesa que afegixen certes solucions proposades com l’ús de dobles formes (*els homes i les dones*, per exemple), sobretot en textos llargs.

S’imposa, doncs, a partir del consens sobre la voluntat d’evitar marques sexistes, la necessitat de sospesar la viabilitat de cada una de les solucions en cada text concret.

Activitat 37

Bibliografia de referència:

Josep Maria Mestres i altres (2009). “El sexisme en el llenguatge” (pàg. 387-443).

Direcció General de Política Lingüística (2011). *Guia d’usos no sexistes de la llengua en els textos de l’Administració de la Generalitat de Catalunya*. Barcelona.
<http://www20.gencat.cat/docs/Llengcata/Documents/Publicacions/Altres/Arxius/Guiausosnosexistes.pdf>

A partir de la consulta sistemàtica a l’epígraf 6 (pàg. 405-422) de la bibliografia de referència damunt esmentada, establiu una jerarquia entre els recursos per a evitar una redacció sexista.

Intenteu d’aplicar els recursos que haureu jerarquitzat a les formes subratllades del text que teniu a continuació. Podeu escriure-hi a sota les solucions que proposeu.

TEXT 1

CIRCULAR PER A TOTS ELS USUARIS

Benvolgut senyor,

Els treballadors i directius de l'Entitat Metropolitana del Medi Ambient treballem per garantir que tot ciutadà tingui aigua potable.

Per finançar el tractament dels residus i el seu reciclatge, l'Entitat disposa de la taxa ambiental per a la gestió del residus municipals (TAMGREM), que el cap de família paga en el rebut de l'aigua, o de forma separada si aquest ho ha sol·licitat.

Amb aquest escrit volem informar-lo que l'Entitat Metropolitana ha aprovat que la TAMGREM sigui una quota fixa d'acord amb el tipus d'habitatge de cada habitant i els imports que cadascú va pagar l'any passat per aquesta taxa.

Més endavant l'assabentarem de més detalls de la nova TAMGREM, taxa que serveix per reciclar les escombraries que tots generem, i contribuir a protegir l'entorn i la salut de tothom.

Mentrestant, restem a la seva disposició i aprofitem l'ocasió per saludar-lo atentament.

Carlota Aigua Neta

President

Activitat elaborada a partir de la manipulació d'una circular de l'Entitat del Medi Ambient de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, del primer trimestre del 2000.

Activitats de revisió d'uns textos només sobre convencions i errors de mecanografia

Fins aquí heu anat veient els aspectes fonamentals de les convencions gràfiques més habituals amb unes activitats monogràfiques sobre cada convenció.

Ara us proposem dues activitats de revisió de convencions sobre textos sencers, que és com ho fareu en la realitat.

Activitat 38

Bibliografia de referència:

Josep Maria Mestres i altres (2009). "Part segona: Aspectes convencionals" (pàg. 89-556).

Josep M. Pujol; Joan Solà (2011). "Convencions editorials" (pàg. 7-330).

A partir de la consulta sistemàtica a la bibliografia de referència damunt esmentada, que heu anat consultat per a cada convenció, feu les activitats següents.

a) Decidiu si les formes subratllades estan bé tal com estan. Si creieu que no ho estan, feu-hi les esmenes corresponents fent servir els signes de correcció d'originals.

Catalunya, Principat de

L'Agricultura

Ultrapassant l'òptim de terreny conreable del s XVIII ençà, la Revolució Industrial, a mesura que es deixà sentir de Barcelona cap a les comarques, restà braços a l'Agricultura, i s'inicià la tendència a reduir els conreus. Actualment, bé que la superfície agrària útil

representa prop d'un 90 % del Territori Català, la conreada només ocupa el trenta-dos per cent. Conreades o no, hi predominen les explotacions mitjanes i grans ; el 1.972, les que ocupaven de 20 a 200 has representaven el 37,6 per cent del territori, i si hom hi inclou les de cinc a vint ha, el 58,2 %.

Quant al blat de moro (*Zea mays*), el seu conreu s'expandeix (42500 ha, el 1.980) i

la patata es dóna més arreu i arriba fins al 1 600 mm d'alçada.

Activitat elaborada a partir de la manipulació de l'entrada "Catalunya, Principat de", de la *Gran enciclopèdia catalana*, vol. 7, pàg. 42-43.

b) Reviseu el text següent pel que fa a les convencions gràfiques i esmeneu-hi el que cregueu que no està bé.

No us fixeu en els aspectes gramaticals, ja que en principi estan bé i no són l'objecte de l'exercici.

CONFLICTES SOCIALS I ANARQUIA MILITAR.

Una de les manifestacions més clares de la crisi de la Romanitat a Hispània i a Les Gàl·lies fou un seguit de lluites socials que adquiriren gran importància durant el segle IIIr i continuaren encara el IVt i el Vè. Ens referim a les revoltes dels Bagaudes (pobres, esclaus i pagesos arruïnats pel Fisc.) Els Bagaudes –dirigits per soldats desertors–, arribaren a ssetjar ciutats importants i a malmetre propietats –sobretot els grans dominis–.

A les Gàl·lies estan documentats des del 269 però a la Part Oriental de la *Tarraconense*, a la futura catalunya, no se'n té notícia fins al segle V. L'any 441 saquejaren les Terres de l'Ebre Mitjà, fet que obligà l'Emperador Valentinià 3r a enviar-hi "Asturius, dux utriusque militae, substituït dos anys més tard per Merobaudes, que els derrotà a *Araceli* (Pamplona.) Al Juny del 449, dirigits per Basili, atacaren Tarassona i, aliats amb els Sueus de Requiari, depredaren la Zona –uns quants kms quadrats– de Saragossa i avançaren sobre Lleida, d'on s'endugueren ostatges. Sembla que no seguiren més cap a l'Est. finalment, els Visigots, actuant com a federats de l'imperi i dirigits per Teodoric, els venceren a Braga, a la Gallaecia, el 454. Que les agitacions bagaudes no estiguin documentades en Territori català fins al s. V no vol pas dir que aquí no hi hagués hagut Conflictes Socials durant el segle IIIr, perquè sembla difícil d'admetre que els incendis i les destruccions patides per les ciutats i les villae de la futura Nació Catalana, que l'Arqueologia atribueix a la 3a. Centúria, es deguin exclusivament a l'acció depredadora de pobles Germànics invasors.

Activitat elaborada a partir de la manipulació de les pàg. 42-43 del llibre *El procés de feudalització: Segles III-XII*, de Josep M. Salrach, Barcelona, Edicions 62, 1987.

Activitat 39

Exercici de revisió integral d'un original

Fins aquí hem vist i heu practicat diferents aspectes de la revisió de textos originals, d'una manera progressiva però parcial.

L'activitat que us proposem a continuació consisteix a revisar un text original d'una manera "integral"; és a dir, amb la instrucció de deixar-lo d'acord amb la normativa oficial i a la situació comunicativa i preparat també des del punt de vista de les convencions gràfiques.

Per a fer la revisió, tingueu en compte els materials de consulta que hem anat analitzant fins ara.

ORTOGRAFIA.

1. Introducció a l'Ortografia

És cert que si avui tenim una ortografia unificada ho devem en paraules del Miracle (1.963, 48) "al patriotisme, a l'entusiasme, la visió claríssima i al sentit de responsabilitat de tot un Enric Prat De la Riba, o sia a una obra de Govern, i no pas exclusivament, a la personalitat d'en Pompeu Fabra. Amb això no volem dir que en Fabra no havia cercat des dels seus primers anys com Gramàtic dins la redacció de la revista "L'avenç" l'unitat de l'Ortografia catalana. Ço que volem senyalar un cop més (PUJOL, 1.968, 81) és el paper que representaren les institucions locals en la consecució dels desitjos fabrians. Ningú no pot ignorar que sense la diputació de Barcelona que creà un òrgan tenint autoritat oficial, la secció filològica de l'I.E.C. no s'hauria conseguit la unificació orogràfica que tans escriptors freturaven. Ara bé, de no haver sigut per en Fabra no s'hagués pogut fer tampoc una reforma de l'ortografia abocant a la unitat. Intentos de fixació ortogràfica, n'hi havia hagut molts quan el Renaixement (jocs florals, Acadèmia de Bones Lletres etc), que fracassaren no tan sols per la irreflexió d'escriptors i gramàtics, en contra de l'opinat per en Miracle (1.968: 141/160), si no sobretot per la incompetència d'aquells als que hom havia encomanat de dur a termini dita tasca, que eren incapassos, per manca de coneixements lingüístics, de fer un projecte engrescador i operatiu, fenòmen que ja s'havia destacat per En Marià Aguiló quan va ser instaurada l'Acadèmia de la Llengua Catalana al 1.881 i després d'ésser confeccionat el Proyecto de ortografía de la *Real Academia de Buenas Letras de Barcelona* (Gomis, 1966, cartes 154, 159, 171, ps. 95, 99, 106.)

Activitat 40

Revisu el text que teniu a continuació, tant des del punt de vista gramatical com des del punt de vista de les convencions gràfiques. Es tracta de textos explicatius que s'incorporen a les etiquetes de pots de mel.

Productes naturals El Pastoret d'Àger

Mel de labiades (Labietae)

El matoll mediterrani típic, capaç d'aguantar canvis bruscs de temperatura i sequera, està representat per les labiades: romer, farigola, espígol, tomanyí (caps d'ase), poliol..... Freqüentment el matoll d'una zona no té una clara dominància d'una d'aquestes plantes però sí una marcada abundància de varies d'elles. La mel cultivada en aquestes zones es, doncs, atribuïble a un conjunt de plantes que li donen la seva identitat. La mel de labiades és una mel de color àmbar fosc, amb olor floral on s'hi aprecien components aromàtics fenòlics i de gust dolç amb lleugeres notes àcides.

Mel de romer (Rosmarinusofficialis)

Aquesta mel es cultiva solament en els terrenys de romer del litoral i de l'interior de Catalunya matolls en els que hi ha una clara dominància del romer acompanyat d'altres plantes. Es conreen les arnes a principis de primavera abans de que comenci la floració dels prats. El seu color és clar, aroma floral amb notes típiques de romaní i gust dolç.

Mel d'alzina-roure (Quercussp.)

En les zones montanyoses semi-humides, a uns 1000 – 1.300 m. d'alçada, acostuma a haver-hi una franja de contacte entre alzinars i roureres en els que després de les tempestes d'agost es donen condicions especials que afavoreixen la producció d'una sàvia més rica que és segregada extrafloralment per les plantes. Les abelles recullen aquesta secreció tipus nèctar elaborant amb ella aquesta mel d'alzina. És una mel color àmbar molt fosc, aroma maltatge, intens, i gust dolç amb notes salades.

Text manipulats

Activitat 41

Reviseu el text que teniu a continuació, tant des del punt de vista gramatical com des del punt de vista de les convencions gràfiques. Es tracta de dues receptes de cuina que s'han de publicar.

Fritura de porc amb mote (Ecuador)

Ingredients per a 8 persones

1 kg. de carn de porc (cuixa i costelles)
1 kg. de mote
2 plàtans verds
2 plàtans madurs
2 kg. Tamarindo
Sucre
250 ml. de cervesa
Sal
2 dents d'all
Porros
Oli de girasol
2 Alvocats
Pebre
Comí
250 ml. aigua

Preparació:

Per fer el mote

Remullar el mote un dia abans de manera que quedi cobert d'aigua. Netejar el mote i posar-lo a bullir durant quatre hores. Tenir en compte que augmenta de quantitat i es necessita un recipient gran. Un cop cuit, retirar-lo del foc i colar-lo.

Per fer la carn

Trossejar la carn a parts petites i passar-la per aigua. Posar la carn en una paella i afegir-hi aigua i cervesa a parts iguals, el porro i els condiments fins que es consumeixi el líquid i la carn quedi daurada per la seva pròpia grassa.

Acompanyar el plat amb una rodanxa d'alvocat i el mote.

Te de menta amb galetes d'ou (Marroc)

El té és una de les begudes més típiques del Marroc. Generalment es pren acompanyat de galetes de diferents tipus, elaborades amb farina, fruits secs, mantega i ou.

El té protegeix l'organisme davant l'acció nociva de substàncies oxidants, contribueix a regular el nivell de colesterol, ajuda al cos a absorbir menys greix i evita la formació de coàguls a la sang. Afavoreix l'eliminació de líquids i contribueix a l'hidratació de la pell.

5. La revisió de proves d'impremta

Tal com expliquem en l'apartat 1 d'aquest mòdul ("Conceptes bàsics per a la revisió de textos escrits"), un text que ha de ser editat segueix dues grans fases: la de **text original** i la de **proves d'impremta**. En els apartats anteriors hem vist tot el que comportava la revisió d'un original. Ara veurem quins són l'objectiu, els signes necessaris i la tècnica adequada en la revisió de les proves d'impremta.

Dins aquesta segona fase de les proves d'impremta, encara cal distingir entre el que s'anomenen *galerades*, o *primeres proves*, i el que s'anomenen *compaginades*, o *segones proves*.

Segons el DIEC, una **galerada** tant és el "motlle de composició manual o mecànica d'uns 40 cíceros de llarg" com la "prova que es treu d'aquest motlle per a fer-hi les correccions o les esmenes necessàries".

Segons el mateix diccionari, una **compaginada** és una "prova d'impremta d'una pàgina de diari, de llibre, etc."

La distinció bàsica entre les dues menes de proves d'impremta és que les galerades es piquen sense paginar el text, i les compaginades ja tenen en compte la paginació l'espai de gràfics i fotos, etc. La generalització dels programes informàtics d'autoedició –Page Maker, QuarkXPress, Adobe InDesign– ha comportat que les galerades es corregeixin sovint en pantalla i es passin directament a paper les compaginades.

Pel que fa a la revisió de galerades l'**objectiu** fonamental és comprovar que la galerada és una còpia fidel de l'original. Això comporta una **comparació sistemàtica i exhaustiva** entre tots dos textos.

Segons Mestres i altres (2009, pàg. 84), en aquesta revisió cal fer unes quantes comprovacions sistemàtiques, les més importants de les quals són:

1) Corregir els errors no percebuts en la revisió de l'original; és a dir, malgrat que la revisió de galerades vol dir en principi deixar-les com l'original, en cas d'un error clar no esmenat a l'original cal esmenar-lo a la galerada. Acostuma a ser el cas d'un error de picatge no advertit.

2) Comprovar les numeracions de totes les parts de l'obra (capítols, epígrafs, etc.) i la correlació correcta de les notes, les crides, les citacions bibliogràfiques, etc.

3) Comprovar els nombrosíssims aspectes tipogràfics rellevants en la composició, com ara: els espais i els interlineats, la llargada de les ratlles, etc.

Per a fer les esmenes necessàries sobre la galerada, els **signes** que s'utilitzen són bastant semblants als que es fan servir per a la revisió d'originals (vegeu l'apartat 2). També en aquest cas hi ha **signes de crida** i **signes de correcció**.

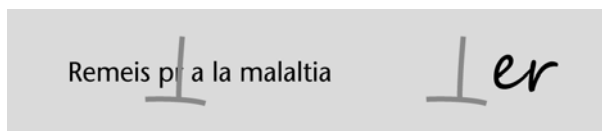
Però hi ha una diferència fonamental en l'ús d'aquests signes. En la revisió d'originals les esmenes es fan en el cos del text, perquè la persona que el picarà el va llegint i picant alhora.

En canvi, la persona que ha d'incorporar les esmenes introduïdes a la galerada no llegeix el text seguit i sencer, sinó que busca quines esmenes haurà d'incorporar per a les compaginades. Per tant, qui revisa la galerada ha de fer servir els signes de la manera següent:

a) Marcar amb un signe de crida el fragment de text sobre el qual calgui intervenir:

b) Repetir el mateix signe de crida al marge i indicar *clarament* quina esmena cal fer:

Quant a la revisió de compaginades, l'**objectiu** fonamental és comprovar que la compaginada inclou les esmenes introduïdes en la galerada. Això comporta una **comparació sistemàtica i exhaustiva** entre totes dues proves d'impremta.

Segons Mestres i altres (2009, pàg. 85), en aquesta revisió cal fer unes quantes comprovacions sistemàtiques, les més importants de les quals són:

- 1) Revisar la situació i la correspondència de totes les parts del llibre.
- 2) Comprovar la coherència en la disposició dels gràfics, fotos, etc.
- 3) Comprovar els possibles errors de compaginació.

Per a fer les esmenes necessàries sobre la compaginada, els **signes** s'utilitzen com en la revisió de galerades.

Pel que fa als signes de correcció de proves d'impremta, els teniu reproduïts al text "La correcció de proves d'impremta" de Mestres i altres (2009, pàg. 129-141), que trobareu a la web de l'assignatura.

Activitat 42

Bibliografia de referència

Mestres i altres (2009, pàg. 121-129)

Josep M. Pujol; Joan Solà (2011). "Elements de tipografia". Exercicis (pàg. 331-360).

A partir de la consulta sistemàtica de la bibliografia de referència, feu les activitats següents.

a) Reproduïu el signe que correspon a cada una de les instruccions següents:

Instrucció	Signe de crida	Signe d'instrucció
<i>Eliminar un mot o una expressió.</i>		
<i>Afegir un mot sencer.</i>		
<i>Modificar dues línies transposades.</i>		
<i>Apujar el text.</i>		
<i>Alinear el text per l'esquerra.</i>		
<i>Estrènyer l'amplada de les línies.</i>		
<i>Afegir una línia en blanc.</i>		
<i>Corregir la partició d'uns mots.</i>		
<i>Eliminar una ratlla sencera.</i>		
<i>Centrar verticalment un fragment o el text sencer.</i>		
<i>Modificar més de dues línies transposades.</i>		
<i>No val la correcció que hem introduït.</i>		
<i>Afegir un fragment extens.</i>		
<i>Eliminar una línia en blanc.</i>		
<i>Corregir l'interlineat.</i>		

b) Reviseu les galerades següents tenint en compte el seu original.

ORIGINAL 1

b) Objectius aconseguits respecte a l'ús social

En la potenciació de l'ús social s'han centrat la majoria de les campanyes dutes a terme tant en l'àmbit general com sectorial. S'ha promogut l'ús més enllà dels plantejaments inicials de gran part de la societat, generant una major valoració de l'ús del valencià i creant-ne expectatives positives.

Els resultats comparatius de les enquestes realitzades el 1989 i 1992 permeten establir una evolució quant al progrés en el coneixement del valencià.

L'evolució se sintetitza en les següents variacions percentuals.

Comprensió del valencià	+ 3 %
Parla	+ 18,5 %
Lectura	+ 17,5 %
Esriptura	+ 25,5 %

Paral·lelament també disminueix significativament el sector de la població que usava “només el castellà” en 1989, tenint en compte les següents variacions:

Àmbit familiar	- 4,7 %
Amb els amics	- 7,7 %
De compres a les botigues	- 6,6 %
De compres a les grans superfícies	- 3,7 %

Són significatives les dades referents a l'expectativa de la TVV: el suport d'una TVV exclusivament en valencià prové de la població més jove (el 37% de 16-24 anys). En tot cas, un 45 % es declara partidari de l'equilingüisme.

GALERADA 1

b) Objectius aconseguits respecte a l'ús social

En la potenciació de l'ús social s'han centrat la majoria de les campanyes tant en l'àmbit part de la societat, generant una major valoració de l'ús del valencià i creant-ne general com sectorial. S'ha promogut l'ús més enllà dels plantejaments inicials de gran expectatives positives.

Els resultats comparatius de les enquestes realitzades el 1989 i 1929 permeten establir una evolució quant al progrés en el coneixement del valencià.

L'evolució se sintetitza en les variacions percentuals següents:

Comprensió del Valencià	+ 3%
Parla	+ 17,5 %
Llegeix	+ 18,5 %
Escriu	+ 25,5 %

Paral·lelament també disminueix significativament la població que usa “només el castellà” en 1989, d'acord amb les variacions següents:

Àmbit familiar	- 4,7 %
amb els amics	-7,7 %
De compres a les botigues	- 6,6 %
De compres a les botigues	-3,7 %

Són significatives les dades referents a l'expectativa de la TV: el suport d'una TVV exclusivament en valencià en valencià prové de la població més jove (el 37% de 16-24 anys.) En tot cas, un 45 % es declaren partidaris del bilingüisme.

ORIGINAL 2

67
30 I 1920

LXIX

El verb *abellir* es pot també usar com a transitiu, amb un complement directe; però la significació que té llavors no sembla pas ésser la que li han donat alguns autors moderns: la del verb castellà *embellecer* o del verb francès *embellir*, que tenia precisament *abelir*, transitiu, en francès antic: “Il nous aorne et *abelist*”, “Il advironna la marchié adfin de le *abelir* et orner de tavernes et de maisons”.

En les contradades on és viu, *abellir* acompanyat d'un complement directe de persona vol dir guanyar-li la benvolença, guanyar-li el cor envers una cosa (significació que també té en alguns parlars francesos, V. F. Godefroy, mot *abelir*).

“L’han pregat molt; però no l’han pogut *abellir* a fer-ho.” I, conjugat pronominalment: “Ai el bon home; no vaig fer sinó posar-li la qüestió, i tot seguit va *abellir-se* a tot allò que volen.”

Amb la mateixa significació *abellir* pot adjuntar-se com a complement directe el mot *cor*, i llavors la designació de persona fa de complement indirecte: “Ja podeu plorar i suplicar; amb res no li *abellireu* el cor.” I, conjugat pronominalment: “Mira, no et cansis, no sé què dir-t’hi; però el cor no se m’*abelleix* a fer-ho.”

(Els exemples citats ens han estat comunicats pel nostre col·lega J. Ruyra.)

67 B 368

11 francesos, V. F. Godefroy] francesos, vegeu el diccionari de F. Godefroy B ll 18 I, conjugat] I conjugat-se B

GALERADA 2

67
30 I 1920

LIXX

El verb *abellir* es pot també usar com a transitiu, amb un complement directe; però la significació que té llavors no sembla pas ser la que li han donat alguns autors moderns: la del verb castellà *embellecer* o del verb francès *abellir*, que tenia precisament *abelir*, transitiu, en francès antic “I nous aorne et *abelist*, Il advironna la marchié afin de le *abelir* transitiu, en francès antic “I nous aorne et *abelist*, Il advironna la marchié afin de le *abelir* et orner de tavernes et de maisons”.

En les contradades on és viu, *abellir* acompanyat d'un complement directe de persona vol dir guanyar-li el cor envers una cosa (significació que també té en alguns parlars francesos, V F. Godefroy, mot *abelir*).

“L’han pregat molt; però no l’han pogut *abellir* a fer-ho.” I, conjugat pronominalment: “Ai, el bon home; no vaig fer sinó posar-li la qüestió, i tot seguit va *abellir-se* a tot allò que volen”.

Amb la mateixa significació *abellir* pot adjuntar-se com a complement directe el mot *cor*, i llavors la designació de persona fa de complement directe: “Ja podeu plorar i suplicar; amb res no li *abellireu* el cor.” I, conjugat pronominalment: “Mira, no et cansis; però el cor no se m’*abelleix* a fer-ho.”

(Els exemples citats ens han estat comunicats pel nostre col·lega J. Ruvira.)

67 B 368

11 francesos, V. F. Godefroy] francesos, vegeu el diccionari de F. Godefroy B ll 18 I conjugat] I, conjugat-se B

ORIGINAL 3

ANÀLISI DEL DISCURS: COMUNICACIÓ I PRÀCTIQUES SOCIALS

UNIVERSITAT POMPEU FABRA

Diploma Universitari de Postgrau

Curs 2000-2001

PRESENTACIÓ

L'estudi dels usos discursius permet analitzar com les identitats socioculturals es poden construir a través del llenguatge. Aquesta diplomatura de postgrau es proposa completar la formació universitària inicial amb l'objectiu de donar instruments per interpretar els discursos socials en diferents entorns.

OBJECTIU

Oferir els instruments d'anàlisi dels discursos socials a partir d'una panoràmica dels corrents teòrics de l'anàlisi del discurs.

DESTINATARIS

Llicenciats universitaris i professionals interessats en la comunicació com a fenomen social.

ORGANITZACIÓ

MÒDUL I: BASES TEÒRIQUES

(6 crèdits)

- L'anàlisi del discurs: corrents.
- El discurs oral.
- El discurs escrit.
- L'anàlisi crítica del discurs (ACD).

MÒDUL II: APLICACIONS

- *ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ (2,5 crèdits)*
- *EL TREBALL SOCIAL (2,5 crèdits)*

NOMBRE DE CRÈDITS

15 (8,5 crèdits lectius i 6,5 de treball personal)

PROFESSORAT

D. Cassany (UPF), L. Nussbaum (UAB), J. Pujolar (UOC) i M. Larrauri (IES).

CALENDARI

Octubre 2000 - març 2001

PREU DE LA MATRÍCULA

180.000 ptes.

Per a més informació, adreceu-vos a la Secció de Suport Acadèmic

Adreça electrònica

ensenyament@upf.es

Telèfon

934 567 099

GALERADA 3

ANÀLISI DEL DISCURS: COMUNICACIÓ I PRÀCTIQUES SOCIALS

Diploma Universitari de Postgrau
Curs 2001-2001

PRESENTACIÓ

L'estudi dels usos discursius permet analitzar com les identitats socioculturals es poden construir a través del llenguatge. Aquesta diplomatura de postgrau es proposa completar la formació universitària inicial amb l'objectiu de donar instruments per interpretar els discursos socials en diferents entorns.

OBJECTIU.

Oferir els instruments d'anàlisi dels discursos socials a partir d'una panoràmica dels corrents teòrics de l'anàlisi del discurs.

DESTINATARIS

Llicenciats, universitaris i professionals interessats en la comunicació com a fenomen social.

MÒDUL I: BASES TEÒRIQUES
(6 crèdits)

- L'anàlisi del discurs: corrents.
- El discurs escrit
- El discurs oral
- L'anàlisi crítica del discurs (A. C. D.)

MÒDUL II: APLICACIONS

- ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ (2,5 crèdits)
- EL TREBALL SOCIAL (2,5 crèdits)

NOMBRE DE CRÈDITS

15 (8,5 crèdits lectius i 8,5 de treball personal)

PROFESSORAT

D. Cassany (UPF), L. Nussbaum (UOC), J. Pujolar (UAB) i M. Larrauri

CALENDARI

Octubre 2000 - març 2001

PREU DE LA MATRÍCULA

18.000 PTES

Per a més informació, adreceu-vos a la Secció de Suport Acadèmic

Adreça electrònica:
ensenyament@upf.es

Telèfon:
934 657 099

Exercicis d'autoavaluació

1. Tipus de lletra

Apunteu a la graella que teniu a continuació quin tipus de lletra s'hauria de fer servir per a cada un dels fragments marcats dels textos següents.

Text 1

solà, Joan (1987). qüestions controvertides de sintaxi catalana. Barcelona: Edicions 62 (llibres a l'abast; 229).

Text 2

institut d'estudis catalans [iec] Corporació acadèmica fundada a Barcelona el 1907 per Enric Prat de la Riba [...] Integrat al principi per vuit estudiosos, especialistes en història [...] El nucli primitiu prengué el nom d'institut històrico-arqueològic [...]

(Entrada "Institut d'Estudis Catalans", manipulada, de la *Gran enciclopèdia catalana*.)

Text 3

Chomsky, Noam (Philadelphia 1928) [...] Professor al massachusetts institute of technology, és un dels lingüistes més importants del segle XX.

(Entrada "Chomsky, Noam", manipulada, de la *Gran enciclopèdia catalana*.)

Fragment	Tipus de lletra	Funció
<u>solà</u>		
<u>qüestions controvertides de sintaxi catalana</u>		
<u>llibres a l'abast</u>		
<u>institut d'estudis catalans</u>		
[iec]		
Prat <u>de</u> la Riba		
<u>història</u>		
<u>institut històrico-arqueològic</u>		
<u>Philadelphia</u>		
<u>massachusetts institute of technology</u>		
segle <u>XX</u>		

2. Puntuació

Revisau les frases i fragments següents, i esmeneu-ne la puntuació allà on ho cregueu necessari. Raoneu a sota la vostra decisió a les fileres R.

F	1. Si plou no sortirem.
R	
F	2. Envieu la vostra sol·licitud, a l'agència del banc més pròxima.
R	
F	3. El fet terrible i desolador, és que no hi havia ningú de l'organització.
R	
F	4. La depreciació constant de l'euro respecte al dòlar aquests últims mesos a la borsa i l'augment imparable de la inflació dels productes bàsics, fan preveure una tardor calenta.
R	
F	5. Cal buscar recursos humans, suport institucional, subvencions etc...
R	
F	6. En arribar al càrrec, després de la dimissió de la junta anterior, vam trobar irregularitats en la comptabilitat, per aquesta raó vam encarregar una auditoria.
R	
F	7. Cordialment, Marta Costa Xirinachs
R	
F	8. Aprofito l'ocasió per saludar-vos atentament, Marta Costa Xirinachs
R	
F	9. Palma de Mallorca 10 de maig de 2.000.
R	
R	
R	
F	10. Senyors: Lamento comunicar-los que han quedat exclosos de la convocatòria.
R	
F	11. Senyors, Lamento comunicar-los que han quedat exclosos de la convocatòria.
R	
F	12. Plaça dels Ocellets 4 5è 2a
R	
R	

3. Ús de majúscules i minúscules

Corregiu a les frases o fragments següents (filera F) les majúscules o minúscules que no s'adeqüin als criteris de la bibliografia de referència. Raoneu la vostra decisió a la filera R.

F	1. Ciutats i pobles d'El Baix Camp
R	

F	2. xaloc <i>m.</i> Vent que ve del se
R	

F	3. Marià Fortuny pintà el quadre <i>el dr. Alberich visitant un malalt de Còlera</i> el 1854.
R	

F	4. Es considera l'edat mitjana l'època daurada de la Literatura Catalana.
R	

F	5. Això ho regula la llei de bases del règim local.
R	

F	6. Els ajuntaments del Baix Llobregat reclamen més autonomia.
R	

F	7. El pessebre es desmunta per la candelera, festivat religiosa del mes de Febrer.
R	

F	8. A continuació es detallen els passos que cal seguir per matricular-se de les assignatures optatives. (si no hi esteu interessats, passeu a l'apartat següent.)
R	

F	9. Van doblar a l'espanyol la pel·lícula <i>bum-bum</i> .
R	

F	10. Ve molt de gust passejar per la rambla de Catalunya a Barcelona.
R	

F	11. Xavier Carbó Balada c. de la Llibertat, 5 09991 LA VILA JOIOSA
R	

F	12. En un sopar com aquest un priorat per acompanyar la carn et farà quedar bé.
R	

4. Formació d'abreviacions

Doneu totes les abreviacions (abreviatura, sigla o acrònim i símbol) dels mots o sintagmes següents.

Exemple:

Mot o sintagma	Abreviatura	Sigla/acrònim	Símbol
<i>pessetes</i>	ptes.	No se'n pot fer.	PTA

Mot o sintagma	Abreviatura	Sigla/acrònim	Símbol
1. <i>Diccionari de la llengua catalana</i>			

Mot o sintagma	Abreviatura	Sigla/acrònim	Símbol
2. <i>Serra d'Or</i> (revista)			

Mot o sintagma	Abreviatura	Sigla/acrònim	Símbol
3. dòlar americà			

5. Consignació de les expressions numerals

Identifiqueu quina mena d'expressió numeral és i en quina mena de text o fragment es troba.

Exemple:

Expressió	1. C. de la Pera, 543, 3r 3a
Tipus	
Fragment	

Expressió	2. L'Onze de Setembre és festa a Catalunya.
Tipus	
Fragment	

Expressió	3. Una bombeta de 60 W
Tipus	
Fragment	

Expressió	4. Aquesta festa sembla un enterrament de tercera.
Tipus	
Fragment	

Expressió	5. El Tibidabo té una alçada de 512 m.
Tipus	
Fragment	

Expressió	6. Molts exiliats catalans van combatre a la Segona Guerra Mundial.
Tipus	
Fragment	

Expressió	7. El papa Joan Pau II
Tipus	
Fragment	

Expressió	8. Ens veurem a quarts de deu.
Tipus	
Fragment	

Expressió	9. II Congrés Internacional de la Llengua Catalana
Tipus	
Fragment	

Expressió	10. Portava un bitllet de dues mil pessetes a la cartera quan me la van robar.
Tipus	
Fragment	
Tipus	
Fragment	

6. Revisió integral d'un text

Aquest exercici consta de dues activitats ordenades. Heu de seguir els passos següents:

a) En primer lloc us demanem que reviseu un text original d'autor individual (el text titulat "Original 1").

Un cop l'hàgiu revisat, podeu consultar el "Model de correcció de la revisió de l'original" per a comprovar els vostres encerts. En aquest model de correcció teniu, en primer lloc, el text amb els errors subratllats. En segon lloc, teniu una graella amb els errors a la columna esquerra i una possible solució a la columna dreta.

b) Després de revisar l'original, podeu passar al text que se suposa que seria una versió possible de l'original que vosaltres haureu corregit (el text titulat "Original 2"). Us heu d'imaginar que aquesta versió és la que vosaltres hauríeu establert. A continuació teniu una suposada galerada d'aquest original (el text titulat "Galerada").

El que heu de fer, concretament, és comparar la galerada amb l'"Original 2" i esmenar-hi tot el que no hi correspongui.

Un cop hàgiu fet la comparació, podeu consultar el "Model de correcció de la revisió de la galerada" per a comprovar els vostres encerts. En aquest model de correcció teniu, en primer lloc, la galerada amb els errors subratllats. En segon lloc, teniu una graella amb els errors a la columna esquerra i la solució a la columna dreta.

Aquesta activitat ha estat elaborada a partir de la manipulació del text introductori de Gabriel Ferrater a *El procés*, de Franz Kafka (Barcelona: Proa, 1981, 3a. ed., pàg. 5).

Activitat 6a

Revisau ara el text que teniu a continuació, tant des del punt de vista lingüístic com des del punt de vista de les convencions gràfiques.

Recordeu que és convenient consultar els materials de consulta que heu analitzat i potser d'altres.

ORIGINAL 1

FRANZ KAFKA

1

Francisc Kafka va néixer a Praha (Praga), el tres de Juliol de 1.883. Era el 1r fill d'Hermann Kafka un comerciant (majorista de "galanteries", com deien a les hores, o siga d'articles de moda femenina) que començava a prosperar, fent als pocs anys una fortuna considerable. Hermann Kafka però, havia començat la vida en plena misèria, en un ínfim poblet del Sud de Bohemia i el record de sos primers anys atrossos i l'enorme agressivitat que li fou precisa per a sortir de la mateixa li van deixar un sec de duresa que després va marcar també profundament la vida i el caràcter de son fill. I Hermann Kafka era Jueu. Les insanitats de les que el segle xx ha fet víctimes als Jueus ens han tapat quasi el record de l'insanitat anterior, però el comprovat és que els Jueus de la "cacània" l'Imperi Austrohúngar, no van tenir masses anys de respir. El papà de Hermann Kafka no es va poder casar fins passats els 50, al 1.848, doncs abans de l'emancipació portada per la Revolució del Quaranta-vuit un Jueu no tenia en principi cap estatut jurídic, i no el permetien casar-se (al Camp, l'excepció son els Jueus que s'acollenen al servei d'una finca nobiliària –el que segurament sigui la base argumentativa de la darrera novela de F Kafka, "El Castell"–).

Activitat 6b

Imagineu-vos ara que la versió següent ("Original 2") del text que heu revisat és l'original que s'ha portat a la impremta. Imagineu-vos també que la galerada que hi ha després d'aquesta versió és la galerada que us torna la impremta perquè la reviseu.

Revisau la galerada, doncs, tenint en compte l'original.

Recordeu que heu de fer servir els signes de crida en el text i els d'instrucció als marges.

ORIGINAL 2

FRANZ KAFKA

1

Franz Kafka va néixer a Praga, el 3 de juliol de 1883. Era el primer fill de Hermann Kafka, un comerciant (majorista de “galanteries”, com en deien aleshores, o sigui d’articles de moda femenina) que començava a prosperar i que poc després va fer una fortuna considerable. Hermann Kafka, però, havia començat la vida en plena misèria, en un ínfim poblet del sud de Bohèmia i el record dels seus primers anys atroços i l’enorme agressivitat que li fou necessària per a sortir-ne li van deixar un séc de duresa que després va marcar també profundament la vida i el caràcter de son fill. I Hermann Kafka era jueu. Les insanitats de què el segle XX ha fet víctimes els jueus ens han tapat quasi el record de la insanitat anterior, però el fet comprovat és que els jueus de la “Cacània”, l’imperi austrohongarès, no van tenir massa anys de respir. El pare de Hermann Kafka no es va poder casar fins passats els cinquanta anys, el 1848, ja que abans de l’emancipació portada per la revolució del 48 un jueu no tenia en principi cap estatut jurídic, i no li permetien casar-se (al camp, l’excepció són els jueus que s’acullen al servei d’una finca nobiliària –fet que segurament és la base argumental de la darrera novel·la de Franz Kafka, *El castell*–).

GALERADA

FRANZ KAFKA

I

Franz Kafka va néixer a Praga, el 3 de juliol de 1838. Era el primer fill de Franz Kafka, un comerciant (majorista de galanteries, com en deien aleshores, o sigui d’articles de moda femenina que poc després va fer una considerable fortuna. Hermann Kafka, record dels seus primers anys atroços i l’enorme agressivitat que li fou necessària per a però, havia començat la vida en plena misèria, en un íntim poblet del Sud de Bohèmia i el sortirne li van deixar un sec de duresa que després va marcar també profundament la vida

i el caràcter de son fill. I Hermann kafka era jueu. Les insanitats de què el segle xx ha

fet víctimes els jueus ens han tapat quasi el record de la insanitat anterior, però el fet comprovat és que els jueus de la “Cània” l’Imperi austrohongarès, no van tenir masses anys de respir. El pare de Hermann Kafka no es va poder casar fins el 1 848, passatss els cinquanta anys, ja que abans de l’emancipació portada per la revolució del 48 un jueu no tenia en principi cap estatut jurídic, i no li permetien casar-se (al camp, l’excepció són els jueus que s’acullen al servei d’una finca nobiliària -fet que segurament és la base argumental de la darrera novel·la de Franz Kafka, *El castell*–)

Solucionari

1. Model de correcció de l'activitat d'autoavaluació sobre tipus de lletra

Fragment	Tipus de lletra	Funció
<u>solà</u>	Versaleta rodona: <u>solà</u>	Marcar el cognom de l'autor en una referència bibliogràfica.
<u>qüestions controvertides de sintaxi catalana.</u>	Majúscula inicial Cursiva: <i>Qüestions controvertides de sintaxi catalana</i>	Marcar inici de títol. Marcar títol de monografia.
<u>llibres a l'abast;</u>	Majúscula inicial rodona: <i>Llibres a l'Abast</i>	Distingir els noms en el nom d'una col·lecció editorial.
<u>institut d'estudis catalans</u>	Majúscula inicial rodona: Institut d'Estudis Catalans	Distingir els noms en el nom d'una institució.
[<u>iec</u>]	Majúscula rodona: IEC	Distingir els components d'una sigla.
Prat <u>de</u> la Riba	Minúscula rodona: de	Marcar la preposició <i>de</i> davant d'un cognom en l'expressió completa del nom (nom i cognoms).
<u>història</u>	Minúscula rodona: història	Marcar la designació genèrica d'una matèria.
<u>institut històrico-arqueològic</u>	Majúscula inicial rodona: Institut Històrico-arqueològic	Distingir els noms en el nom d'una unitat.
<u>Philadelphia</u>	Rodona: Philadelphia	Els topònims no catalans no es marquen tipogràficament.
<u>massachusetts institute of technology</u>	Rodona: Massachusetts Institute of Technology	Els noms d'institucions no catalans no es marquen tipogràficament.
segle <u>XX</u>	Versaleta rodona: XX	Distingir els cardinals en xifres romanes referits a segles

2. Model de correcció de l'activitat sobre puntuació

F	1. Si plou no sortirem.
R	<i>És convenient una coma després de "plou" perquè és una subordinada posada al principi de l'oració. Com que és molt breu, però, no és imprescindible.</i>
F	2. Envieu la vostra sol·licitud, a l'agència del banc més pròxima.
R	<i>Cal treure la coma perquè trenca el lligam entre el verb (Envieu) i el complement de destinació (a l'agència...), que és de règim.</i>
F	3. El fet terrible i desolador, és que no hi havia ningú de l'organització.
R	<i>Cal treure la coma perquè el fragment que hi ha la seva esquerra és el subjecte de la frase i no és massa llarg ni complex.</i>
F	4. La depreciació constant de l'euro respecte al dòlar aquests últims mesos a la borsa i l'augment imparable de la inflació dels productes bàsics, fan preveure una tardor calenta.
R	<i>Cal mantenir la coma perquè el fragment que hi ha la seva esquerra és el subjecte de la frase i és molt llarg i complex.</i>

F	5. Cal buscar recursos humans, suport institucional, subvencions etc...
R	<i>Cal una coma després de subvencions perquè l'abreviatura etc., sempre s'ha de separar del mot precedent amb coma.</i> <i>L'abreviatura etc., com a tal abreviatura, es tanca amb un punt: etc.</i> <i>Els punts suspensius (...) fan la mateixa funció que l'etc.; per tant, no poden anar seguit l'un dels altres.</i>
F	6. En arribar al càrrec, després de la dimissió de la junta anterior, vam trobar irregularitats en la comptabilitat, per aquesta raó vam encarregar una auditoria.
R	<i>Cal canviar la coma de davant de per aquesta raó. Aquest sintagma preposicional, amb el demostratiu aquest seguit del nom raó, exigeix al davant una puntuació més forta que la coma. Solucions possibles:</i> En arribar al càrrec, després de la dimissió de la junta anterior, vam trobar irregularitats en la comptabilitat; per aquesta raó vam encarregar una auditoria. En arribar al càrrec, després de la dimissió de la junta anterior, vam trobar irregularitats en la comptabilitat. Per aquesta raó vam encarregar una auditoria.
F	7. Cordialment, Marta Costa Xirinachs
R	<i>La coma és adequada en aquest fragment perquè la fórmula de comiat és el·líptica. Pot ser la reducció de Us saluda cordialment.</i> El nom de la persona que signa no porta cap punt al darrere.
F	8. Aprofito l'ocasió per saludar-vos atentament, Marta Costa Xirinachs
R	<i>Cal canviar la coma per un punt en aquest fragment perquè la fórmula de comiat és una frase sencera, amb un verb conjugat: Aprofito l'ocasió per saludar-vos atentament.</i> El nom de la persona que signa no porta cap punt al darrere.
F	9. Palma de Mallorca 10 de maig de 2.000.
R	<i>En les datacions darrere el topònim s'hi posa una coma: Palma de Mallorca, 10</i>
R	<i>Quan un cardinal és un any, no se separen els milers de la resta de xifres: 2000</i>
R	<i>Les datacions no es tanquen amb cap signe de puntuació: maig de 2000</i>
F	10. Senyors: Lamento comunicar-los que han quedat exclosos de la convocatòria.
R	<i>Les fórmules de salutació, com ara Senyors, poden portar al darrere una coma (Senyors,) o dos punts (Senyors:).</i>
F	11. Senyors, Lamento comunicar-los que han quedat exclosos de la convocatòria.
R	<i>Les fórmules de salutació, com ara Senyors, poden portar al darrere una coma (Senyors,) o dos punts (Senyors:).</i>
F	12. Plaça dels Ocellets 4 5è 2a
R	<i>En les adreces, se separa la designació del carrer i el número amb una coma: Plaça dels Ocellets, 4</i>
R	<i>Se separa el número del carrer i el del pis amb una coma:4, 5è</i>
R	<i>No s'acostumen a separar el número del pis i el de la porta amb cap signe de puntuació: 5è 2a</i>

3. Model de correcció de l'activitat d'autoavaluació sobre l'ús de majúscules i minúscules

F	1. Ciutats i pobles d'El Baix Camp
R	<i>Cal esmenar d'El per del, ja que es considera que l'article de la designació de les comarques catalanes no en forma part del Baix Camp.</i>

F	2. xaloc m. Vent que ve del se
R	<i>Cal esmenar se per SE, ja que l'abreviació de sud-oest s'ha fixat d'aquesta manera.</i>

F	3. Marià Fortuny pintà el quadre <i>el dr. Alberich visitant un malalt de Còlera</i> el 1854.
R	<i>Cal esmenar el dr. Alberich... per El dr. Alberich..., ja que la inicial dels títols va amb majúscula. Cal esmenar dr. per Dr., perquè l'abreviatura dels tractaments va amb majúscula. Cal esmenar Còlera per còlera, ja que les designacions de les malalties van amb minúscula.</i>

F	4. Es considera l'edat mitjana l'època daurada de la Literatura Catalana.
R	<i>Cal esmenar Literatura Catalana per literatura catalana, ja que les designacions de les matèries van amb minúscula.</i>

F	5. Això ho regula la llei de bases del règim local.
R	<i>Cal esmenar llei per Llei, ja que la designació exacta i oficial de les lleis comença amb majúscula.</i>

F	6. Els ajuntaments del Baix Llobregat reclamen més autonomia.
R	<i>Cal esmenar Llobregat per llobregat, ja que en els dígrafs, com ll, només es posa amb majúscula la primera lletra.</i>

F	7. El pessebre es desmunta per la candelera, festivitat religiosa del mes de Febrer.
R	<i>Cal esmenar candelera per Candelera, ja que les designacions de festivitats van amb majúscula inicial. Cal esmenar Febrer per febrer, ja que les designacions dels mesos van amb minúscula inicial.</i>

F	8. A continuació es detallen els passos que cal seguir per matricular-se de les assignatures optatives. (si no hi esteu interessats, passeu a l'apartat següent.)
R	<i>Cal esmenar (si per (Si, ja que el fragment entre parèntesis és una frase sencera i ve després d'un punt.</i>

F	9. Van doblar a l'espanyol la pel·lícula <i>bum-bum</i> .
R	<i>Cal esmenar bum-bum per Bum-bum, ja que la inicial dels títols de pel·lícules va amb majúscula.</i>

F	10. Ve molt de gust passejar per la rambla de Catalunya a Barcelona.
R	<i>Cal esmenar rambla per Rambla. Hauria d'anar amb minúscula perquè és la designació genèrica del nom del carrer, però és una excepció perquè està molt integrada al nom general.</i>

F	11. Xavier Carbó Balada c. de la Llibertat, 5 09991 LA VILA JOIOSA
R	<i>Cal esmenar c. per C., ja que inicia una ratlla, independentment del fet que sigui una abreviatura.</i>

F	12. En un sopar com aquest un priorat per acompanyar la carn et farà quedar bé.
R	No cal esmenar res en aquesta frase.

4. Model de correcció de l'activitat d'autoavaluació sobre la formació d'abreviacions

Mot o sintagma	Abreviatura	Sigla/acrònim	Símbol
1. <i>Diccionari de la llengua catalana</i>	Dicc. de la ll. cat. / Dicc. ll. cat.	DLC	Es podria establir discrecionalment. P. ex.: DLC

Mot o sintagma	Abreviatura	Sigla/acrònim	Símbol
2. <i>Serra d'Or</i> (revista)	S. d'Or	SO / SdO	Es podria establir discrecionalment. P. ex.: SO

Mot o sintagma	Abreviatura	Sigla/acrònim	Símbol
3. dòlar americà	dòl. amer. / dòl. am. / d. amer. / d. am.	DA	\$

5. Model de correcció de l'activitat d'autoavaluació sobre la consignació de les expressions numerals

Expressió	2. L'Onze de Setembre és festa a Catalunya.
Tipus	Onze: cardinal
Fragment	Designació d'una festivitats

Expressió	3. Una bombeta de 60 W
Tipus	60: cardinal
Fragment	Magnitud física exacta

Expressió	4. Aquesta festa sembla un enterrament de tercera.
Tipus	tercera: ordinal
Fragment	Designació metafòrica

Expressió	5. El Tibidabo té una alçada de 512 m.
Tipus	512: cardinal
Fragment	Magnitud matemàtica exacta

Expressió	6. Molts exiliats catalans van combatre a la Segona Guerra Mundial.
Tipus	Segona: ordinal
Fragment	Designació d'un fet històric

Expressió	7. El papa Joan Pau II
Tipus	II: ordinal (es llegeix <i>segon</i>)
Fragment	Designació d'un papa

Expressió	8. Ens veurem a quarts de deu.
Tipus	quarts: fraccionari però usat sense precisió.
Fragment	Referència vaga a una magnitud horària

Expressió	9. II Congrés Internacional de la Llengua Catalana
Tipus	II: ordinal (es llegeix <i>segon</i>)
Fragment	Designació d'un acte

Expressió	10. Portava un bitllet de dues mil pessetes a la cartera quan me la van robar.
Tipus	un: cardinal
Fragment	Fragment no específicament matemàtic ni econòmic
Tipus	dues mil: cardinal
Fragment	Única designació matemàtica, curta, en un context no específicament matemàtic ni econòmic

6a. Model de correcció de la revisió de l'original

Donem el text amb les formes que hem manipulat en el text. A continuació us oferim la forma correcta o adequada en una graella.

Nota: En el cas que hi pugui haver més d'una solució correcta, ens limitem a donar-ne una de les possibles.

Versió del text amb els errors subratllats.

FRANZ KAFKA
1
<p><u>Francesc</u> Kafka va <u>néixer</u>e a <u>Praha</u> (<u>Praga</u>), el <u>tres</u> de <u>Juliol</u> de 1,883. Era el <u>1r</u> fill d'<u>Hermann</u> Kafka <u>ø</u> un comerciant (majorista de "galanteries", com <u>ø</u> deien a <u>les hores</u>, o siga d'articles de moda femenina) que començava a prosperar, <u>fent als pocs anys</u> una fortuna considerable. Hermann Kafka <u>ø</u> però, havia començat la vida en plena misèria, en un ínfim poblet del <u>Sud</u> de Bohèmia i el record de <u>sos</u> primers anys atrossos i l'enorme agressivitat que li fou <u>precisa</u> per a sortir de <u>la mateixa</u> li van deixar un <u>sec</u> de duresa que després va marcar també profundament la vida i el caràcter de son fill. I Hermann Kafka era Jueu. Les insanitats de <u>les que</u> el segle <u>xx</u> ha fet víctimes <u>als Jueus</u> ens han tapat quasi el record de l'insanitat anterior, però <u>el</u> comprovat és que els Jueus de la "cacània" <u>ø</u> l'Imperi <u>Austrohúngar</u>, no van tenir <u>masses</u> anys de respir. El <u>papà</u> de Hermann Kafka no es va poder casar fins passats <u>els 50</u>, <u>al</u> 1,848, <u>doncs</u> abans de l'emancipació portada per la <u>Revolució</u> del <u>Quaranta-vuit</u> un Jueu no tenia en principi cap estatut jurídic, i no <u>el</u> permetien casar-se (al <u>Camp</u>, l'excepció <u>son</u> els <u>Jueus</u> que <u>s'acolleixen</u> al servei d'una finca nobiliària <u>-el</u> que segurament <u>sigui</u> la base <u>argumentativa</u> de la darrera novela de <u>Fø</u> Kafka, "El <u>Castell</u>" <u>-.</u>)</p>

Errors introduïts a l'original i possibles solucions

Errors	Possibles formes correctes o adequades
Francesc	Franz
néixere	néixer
Praha (Praga),	Praga
el tres (de juliol)	el 3
juliol	juliol
1_883	1883
el 1r fill	primer
d'Hermann Kafka	de Herrmann
Hermann Kafka@ un comerciant	Kafka, un comerciant
(majorista de "galanteries", com @ deien	en deien
a les hores	aleshores
o siga	sigui
(començava a prosperar,) fent als pocs anys una fortuna considerable	i va fer
als pocs anys	al cap de pocs anys
Hermann Kafka@ però,	, però,
Sud	sud
Bohemia	Bohèmia
sos primers anys	els seus
atrossos	atroços
precisa	necessària
sortir de la mateixa	sortir-ne
un séc de duresa	séc
profondament	profundament
Les insanitats de les que	de què
el segle xx	segle XX
ha fet víctimes als Jueus	els jueus
Jueu, Jueus, un Jueu, els Jueus	jueu, jueus, un jueu, els jueus
l'insanitat	la insanitat
el comprovat	el fet comprovat
"cacània" ("cacània")@	"Cacània" "Cacània",
l'Imperi (Austrohúngar)	l'imperi
Austrohúngar	austrohongarès
Austrohúngar	austrohongarès
masses anys	massa
El papà de Herrmann Kafka	pare
no es va poder casar fins passats els 50,	els cinquanta anys

Errors	Possibles formes correctes o adequades
al (1.848)	el
1_848	1848
doncs	ja que
Revolució del	revolució
(Revolució del) Quaranta-vuit	48
no el permetien casar-se	li
(al Camp	camp
l'excepció son els Jueus	són
s'acolleixen	s'acullen
(s'acolleixen al servei d'una finca nobiliària) – el que segurament sigui	fet que
(–el que) segurament sigui la base argumentativa	és
la base argumentativa	argumental
novela	novel·la
Fø Kafka	F. / Franz
“El Castell”–.)	El castell
“El Castell”–.)	El castell
“El Castell”–.)	casar-se (al camp [...] El castell–).

6b. Model de correcció de la revisió de la galerada

Donem el text amb els errors subratllats. A continuació us oferim les solucions en una graella.

Versió del text amb els errors subratllats

<p>FRANZ KAFKA</p> <p>I</p> <p>Franz Kafka va néixer a Praga, el 3 de juliol de 1838. Era el primer fill de Franz Kafka, un comerciant (majorista de galanteries, com en deien aleshores, o sigui d'articles de moda femenina) que poc després va fer una considerable fortuna. Herrmann Kafka, i el record dels seus primers anys atroços i l'enorme agressivitat que li fou necessària per a però, havia començat la vida en plena misèria, en un íntim poblet del Sud de Bohèmia i el</p> <p>sortirne li van deixar un sec de duresa que després va marcar també profundament la vida</p> <p>i el caràcter de son fill. I Herrmann kafka era jueu. Les insanitats de què el segle XX ha fet víctimes els jueus ens han tapat quasi el record de la insanitat anterior, però el fet comprovat és que els jueus de la “Cània” l'Imperi austrohongarès, no van tenir masses anys de respir. El pare de Herrmann Kafka no es va poder casar fins el 1848, passats els cinquanta anys, ja que abans de l'emancipació portada per la revolució del 48 un jueu no tenia en principi cap estatut jurídic, i no li permetien casar-se (al camp, l'excepció són els jueus que s'acullen al servei d'una finca nobiliària -fet que segurament és la base argumental de la darrera novel·la de Franz Kafka, El castell–)ø</p>
--

Errors introduïts a la galerada i possibles solucions

Error	Esmena	Instrucció
No justificació del text a la dreta	Justificació del text a la dreta	<i>Justificar el text per la dreta</i>
FRANZ KAFKA	FRANZ KAFKA	<i>En cursiva</i>
l	1	<i>Canviar caràcter En rodona</i>
Franz	Franz	<i>Eliminar sagnat</i>
183 <u>8</u>	1883	<i>Transposar caràcters</i>
1883_ Era	1883. Era	<i>Afegir un espai</i>
<u>Franz</u> Kafka,	Hermann	<i>Canviar paraula</i>
galanteries	"galanteries"	<i>Afegir caràcters</i>
femenina_	femenina)	<i>Afegir caràcter</i>
femenina) <u>o</u> que poc	femenina) que començava a prosperar i que poc	<i>Afegir fragment</i>
una <u>considerable</u> fortuna	una fortuna considerable	<i>Transposar mots</i>
H <u>er</u> mann	Hermann	<i>Canviar caràcter</i>
i [...]per a <u>però</u> [...] Bo_	<u>però</u> [...] Bo_	<i>Transposició de línies</i>
<u>Sud</u> _	sud_	<i>Eliminar versal</i>
sort <u>ir</u> ne	sortir-ne	<i>Afegir caràcter</i>
sortirne[...]vida i [...]h <u>a</u> fet [...] fet	sortirne[...]vida i [...]h <u>a</u> fet [...] fet	<i>Eliminar línies en blanc</i>
<u>sec</u>	séc	<i>Afegir accent</i>
<u>k</u> afka	Kafka	<i>Posar en versal</i>
segle <u>xx</u>	xx	<i>Posar en versaletes</i>
"C <u>à</u> nia"	"Càcania"	<i>Afegir caràcters</i>
"Càcania" <u>o</u>	"Càcania",	<i>Afegir una coma</i>
l'Im <u>p</u> eri	l'imperi	<i>Posar en caixa baixa</i>
mass <u>e</u> s	massa	<i>Canviar caràcters</i>
<u>e</u> l 1848, passats els cinquanta anys,	passats els cinquanta anys, el 1848,	<i>Traslladar fragment</i>
el 1_848,	el 1848	<i>Eliminar espai</i>
passat <u>s</u> _	passats	<i>Eliminar caràcter</i>
cin <u>q</u> uanta	cinquanta	<i>Canviar caràcter</i>
nobiliària <u>-</u> fet	nobiliària –fet	<i>Canviar signe gràfic</i>

Error	Esmena	Instrucció
novel_la	novel·la	<i>Canviar signe gràfic</i>
Kakfa	Kafka	<i>Transposar caràcters</i>
<u>El castell</u>	El castell	<i>Posar en cursiva</i>
El castell-)	El castell-)	<i>Eliminar espai</i>
El castell-)	El castell-).	<i>Afegir signe de puntuació</i>

Glossari

autoritat moral *f* Poder de decidir sobre la correcció i l'adequació de les formes lingüístiques, atribuït pels científics i els usuaris a uns materials de consulta en virtut del crèdit que mereixen els seus autors. No és incompatible amb l'autoritat oficial.

autoritat oficial *f* Poder de decidir sobre la correcció i l'adequació de les formes lingüístiques, atorgat per una disposició legal als materials de consulta de la institució normativa oficial. No és incompatible amb l'autoritat moral. L'autoritat normativa oficial per a la llengua catalana és l'Institut d'Estudis Catalans.

claredat *f* Qualitat imprescindible en totes les intervencions que la persona que revisa un original o una prova d'impremta ha de complir per a assegurar el millor resultat en l'edició en el menor temps possible i amb el mínim cost possible.

convencions gràfiques *f pl* Regles sorgides de la pràctica multiseccular dels professionals de l'edició sobre els aspectes gràfics dels textos, que busquen la coherència i l'economia en recursos com els tipus de lletra, els signes de puntuació, etc.

correcció lingüística *f* Qualitat atribuïda a certes formes lingüístiques per l'autoritat normativa oficial. Si aquesta autoritat no s'hi pronuncia, la correcció és atribuïda per gramàtics o lexicògrafs normatius no oficials, cas en què aquesta atribució pot ser unànime, simplement majoritària o minoritària.

normatiu, -iva *adj* Dit del material que té com a objectiu establir les formes correctes d'una llengua. Si el material és oficial, direm que és un material amb un objectiu normatiu i amb autoritat oficial. Si el material no és oficial, direm que és un material amb un objectiu normatiu i amb autoritat no oficial.

Es fa servir habitualment el terme *normativa* per a donar a entendre que un material és *e/normatiu* per excel·lència. De vegades, però, aquest terme designa un corpus imprecís d'autors i obres, oficials i no oficials. Per aquesta raó creiem convenient la distinció entre els termes *oficial* (relatiu a l'autoritat) i *normatiu* (relatiu a l'objectiu).

prudència *f* Qualitat imprescindible en la revisió d'originals, ja que la correcció lingüística és una qualitat gradual i mudable. Parafraçant la presumpció d'innocència, podem dir que "tota forma lingüística és correcta mentre no es demostrï el contrari" i que "davant del dubte, abstinència d'esmena".

revisió de concepte o contingut *f* Supervisió, generalment a càrrec d'un expert en el tema del text, per assegurar que no hi ha errors o mancances d'informació.

revisió d'originals d'un autor individual *f* Lectura del text original amb la finalitat de vetllar perquè el text estigui, pel que fa a les formes lingüístiques, d'acord amb la normativa oficial i adequat a la situació comunicativa, i, pel que fa a les convencions gràfiques, si més no coherent. Com que la normativitat oficial i l'adequació no són dos conceptes perfectament definits i estables, i sovint entren en col·lisió, la revisió d'un original signat per un autor ha de sospenjar detingudament la solució que ha de donar en cada cas de conflicte entre aquests dos conceptes.

revisió d'originals d'un autor institucional *f* Lectura del text original amb la finalitat de vetllar perquè el text estigui, pel que fa a les formes lingüístiques, d'acord amb la normativa oficial i adequat a la situació comunicativa, i, pel que fa a les convencions gràfiques, d'acord amb les normes d'estil de la institució que signa el text.

revisió de proves d'impremta *f* Supervisió del text ja picat, perquè sigui, d'una banda, una còpia fidel de l'original des del punt de vista lingüístic i conceptual i perquè sigui, d'una altra, un producte tipogràfic ben elaborat.

Bibliografia

Bàsica

Abril, Joan; Costa, Joan (1987). "Notes per a un curs de correcció". *Com. Ensenyar Català als Adults* (núm. 13, juny, pàg. 26-31). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.

Article que exposa amb claredat i pensant en els aprenents de la revisió de textos els conceptes bàsics d'aquesta activitat. Atès l'any de publicació, alguna informació ja ha quedat superada com ara el comentari dels materials lingüístics.

Bonet, Sebastià (1989). "Els manuals de gramàtica i la llengua normativa". A: *Actes de les Terceres Jornades d'Estudi de la Llengua normativa* (pàg. 11-73). Barcelona: Abadia de Montserrat,.

Exposició molt documentada i aclaridora sobre els criteris de Pompeu Fabra i dels autors fabristes, alguns dels quals són analitzats en aquests materials.

Costa, Joan; Nogué, Neus (coord.) (2006). *Curs de correcció de textos orals i escrits. Pràctiques autocorrectives* (3a. ed.). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Direcció General de Política Lingüística / Eumo.

Manual pensat com un curs d'autoformació, per la qual cosa conté molts exercicis amb les solucions corresponents. Per tant, pot ser un material complementari per a practicar. També inclou molta bibliografia específica (bàsica, comentada; i complementària) de cada un dels aspectes de la revisió de textos.

Mestres, Josep Maria i altres (2009). *Manual d'estil: la redacció i l'edició de textos* (4a. ed.). Barcelona: Eumo / Universitat de Barcelona / Rosa Sensat / Universitat Pompeu Fabra.

Manual d'estil amb voluntat d'exhaustivitat pel que fa als aspectes convencionals i sobre algunes qüestions lingüístiques. Cada capítol inclou la bibliografia utilitzada per a elaborar-lo i hi ha un capítol amb bibliografia auxiliar per a revisar textos de tots els llenguatges d'especialitat.

Murtra, Pilar (2008). "El servei de consultes lingüístiques Optimot". *Llengua i Ús*, núm. 41 (primer quadrimestre), pp. 59-65. [Consultable en línia: http://www6.gencat.net/llengcat/liu/41_08.pdf]

Article que presenta aquesta font de consulta en línia, imprescindible actualment per a l'assessorament lingüístic.

Pujol, Josep M.; Solà, Joan (2001). *Ortotipografia: Manual de l'autor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic* (3a. ed.). Barcelona: Educaula.

Manual d'estil sobre aspectes convencionals que fa propostes fonamentades en un coneixement enciclopèdic d'aquests aspectes, amb comentaris enriquidors sobre la relativitat de les propostes i redactat d'una manera molt amena.

Ginebra, Jordi; Solà, Joan (2007). *Pompeu Fabra: vida i obra*. Barcelona: Teide.

Anàlisi detallada dels pressupòsits, els objectius, el procediment i els resultats de la codificació de Pompeu Fabra. Exposició de les mancances de la normativa oficial actual.

Solà, Joan (1995). "La lexicografia general i la normativa". A: *Caplletra* (núm. 17, pàg. 273-289). Barcelona: Abadia de Montserrat / Universitat de València / Institut de Filologia Valenciana.

Anàlisi dels principals diccionaris normatius.

Complementària

Cabré, M. Teresa i altres (1995). "El nou diccionari normatiu". *Caplletra* (núm. 17, pàg. 201-217). Barcelona: Abadia de Montserrat / Universitat de València / Institut de Filologia Valenciana.

Ginebra, Jordi (2007). "Una primera anàlisi del DIEC2". *Llengua i Ús* (núm. 40, tercer quadrimestre, pàg. 36-43).

Lorente, Mercè; Tebé, Carles (1995). "Lexicografia catalana i correcció: la funció dels diccionaris en la revisió de textos". *Caplletra* (núm. 17, pàg. 291-309). Barcelona: Abadia de Montserrat / Universitat de València / Institut de Filologia Valenciana.

Domingo, Anna (1995). "Resseña: *Ortotipografia. Manual de l'autor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic*". *Llengua i Ús* (núm. 2, 1r. quadrimestre, pàg. 69-70).

Fargas, Xavier; Nogué, Neus (2002). "Ressenya: *Gramàtica del català contemporani*". Joan Solà, Maria Rosa Lloret, Manuel Pérez Saldanya (dir.). Barcelona: Empúries, 2002. *Llengua i ús* (núm. 25, pàg. 74-76). http://www6.gencat.cat/llengcat/liu/25_130.pdf

Nogué Serrano, Neus (1995). "Ressenya: *Gramàtica de la llengua catalana. Descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*. Antoni Maria Badia i Margarit. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1994. 879 pàg. (Biblioteca Universitària; 22)". *Llengua i Ús* (núm. 2, 1r. quadrimestre, pàg. 67-68).

Marí, Isidor (2010): "La nova gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans" *Llengua i ús* (núm. 49, pàg. 18-26). http://www6.gencat.cat/llengcat/liu/49_13.pdf

Solsona, Ramon (2008). "Ressenya de Manual d'estil: la redacció i l'edició de textos". *Llengua i Ús* (núm. 41, primer quadrimestre, pàg. 36-43). [Consultable en línia: http://www6.gencat.net/llengcat/liu/41_14.pdf]

